



# Hållbarhetsrapport Linköpings kommun

Avser år 2021



Diarienummer:	KS 2022-149
Datum:	220524
Handläggare:	Hållbarhetsenheten
Organisation:	Kommunledningsförvaltningen

## Innehåll

<b>1</b>	<b>Inledning</b>	<b>5</b>
1.1	Rapportens syfte och avgränsning	5
1.2	Läsanvisning	5
1.3	Kommunens organisation	6
1.4	Mål och inriktningar inom kommunen	6
<b>2</b>	<b>Agenda 2030 och de globala målen</b>	<b>10</b>
2.1	Nationellt framtagna indikatorer för Agenda 2030	10
<b>3</b>	<b>Ekologisk hållbarhet</b>	<b>22</b>
3.1	Cirkulär resurshantering	23
3.2	Giftfri miljö	28
3.3	Grön och effektiv energi	30
3.4	Koldioxidneutralt Linköping	32
3.5	Levande natur	35
3.6	Mobilitet och hållbara transporter	37
3.7	Klimatanpassning	40
<b>4</b>	<b>Social hållbarhet</b>	<b>43</b>
4.1	Arbete mot segregation	44
4.2	Barnkonventionen	47
4.3	Delaktighet och inflytande	50
4.4	Folkhälsa och förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS)	54
4.5	HBTQI	59
4.6	Jämställdhet	61
4.7	Levande landsbygd och en sammanhållen kommun	63
4.8	Nationella minoriteter	71
4.9	Samverkan med civilsamhället	72
<b>5</b>	<b>Ekonomisk hållbarhet</b>	<b>75</b>
5.1	Grönt ramverk	76
5.2	Upphandling	77
<b>6</b>	<b>Bilagor</b>	<b>79</b>



# 1 Inledning

## 1.1 Rapportens syfte och avgränsning

Rapporten syftar till att ge ökad kunskap om tillstånd och utveckling inom hållbarhetsområdet, samt en överblick över ett urval av kommunkoncernens insatser, i Linköpings kommun. Redovisningen sker utifrån Agenda 2030 och de globala målen samt kommunens verksamhetsområden inom social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Rapporten omfattar verksamhet under året 2021.

Uppföljningen görs med utgångspunkt i:

1. De kommunala nämndernas verksamhetsberättelser och uppföljning av verksamhetsplaner för 2021.
2. De sju största kommunala bolagens verksamhetsberättelser, samt de fyra största bolagens hållbarhetsredovisningar, avseende 2021.
3. Kommunövergripande uppföljningar som samordnats av hållbarhetsenheten, i form av till exempel:
  - Årlig rapport över idéburna aktörers initiativ och medverkan av kommunala välfärdstjänster 2020-2021
  - Uppföljning av måluppfyllelse för Koldioxidneutralt Linköping 2025.

Ett urval av innehållet i uppföljningarna är inarbetade i rapporten. Uppföljningarna återfinns också i sin helhet som bilagor till rapporten.

4. Övrigt urval relevant statistik och indikatorer.

Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild över arbetet i nämnder och bolag. För mer detaljerad information hänvisas till respektive nämnds/bolags verksamhetsberättelse. I rapporten beskrivs främst ett urval av kommunens styrdokument som är relevanta inom respektive tematiskt område. Övergripande lagstiftning och regleringar som också styr arbetet, tas inte upp i någon större omfattning.

## 1.2 Läsanvisning

Informationen i rapporten redovisas i tematiska områden. Redovisningen inom respektive område struktureras utifrån en modell i ”Göra jämlikt är att göra skillnad”, som är SKR:s vägledning för jämlik ledning och styrning. SKR:s modell utgår ifrån jämlikhet mellan människor med olika förutsättningar, men i denna rapport har vi applicerat modellen även inom ekologisk hållbarhet.

Det innebär att informationen sorteras i tre kategorier:

- Strukturnivå handlar om strukturella förutsättningar och ramverk i form av policys och värderingar

- Processnivå handlar om det arbete som sker för att utveckla verksamheten och genomföra specifika insatser för jämlikhet
- Resultatnivå handlar om hur situationen ser ut vad gäller jämlikhet, både direkt kopplat till verksamheterna (brukarperspektiv) respektive samhället (invånarperspektiv).

I rapporten har vi översatt detta till de tre rubrikerna:

- *Hur styrs arbetet?*
- *Exempel på insatser som genomförts inom koncernen*
- *Vad har arbetet bidragit till?*

### 1.3 Kommunens organisation

Kommunen har ansvar för viktiga samhällsfunktioner. En del uppgifter måste kommunerna göra, andra är frivilliga. Kommunerna styrs av politiker som valts direkt av medborgarna. Vid sidan av den politiska organisationen finns en tjänstepersonsorganisation som ser till att besluten genomförs.

Kommunfullmäktige består av förtroendevalda som beslutar om vilka nämnder som ska finnas och väljer ledamöter. Varje nämnd ansvarar för ett visst område. Alla frågor som kommer till fullmäktige förbereds i någon av nämnderna. I mindre frågor kan nämnderna besluta direkt. Till nämndernas hjälp finns tjänstepersonsorganisationen, som är uppdelad i olika förvaltningar och som stödjer olika nämnder.

Kommunens verksamhet styrs av kommunallagen, men även av andra lagar som socialtjänstlagen, skollagen och plan- och bygglagen med flera. Linköpings kommun driver viss verksamhet i bolagsform, både i kommunalägda bolag och delägda bolag.

### 1.4 Mål och inriktningar inom kommunen

Inom kommunen finns ett antal målområden med kommunövergripande mål som styr arbetet, tillsammans med strategiska utvecklingsuppdrag i budget. Kopplingen mellan kommunövergripande mål och de verksamhetsområden som ingår i rapporten, framgår i inledningen av respektive områdesavsnitt. Där anges även eventuella strategiska utvecklingsuppdrag med koppling till området.

#### 1.4.1 Kommunövergripande mål

*Målområde Samhälle - beskriver vad kommunen ska uppnå för att utveckla närmiljön och Linköping som plats.*

#### Ett attraktivt och tryggt Linköping

Linköping är den ekonomiska motorn i en växande region. Alla tar ansvar för varandra i en kommun som växer på ett socialt hållbart sätt. Organisationer och

näringsliv ges förutsättningar att göra skillnad för ökad social sammanhållning och trygghet. I utvecklingen av Linköping har tätort och landsbygd lika hög prioritet. Helheten är i fokus när nya stadsdelar planeras och trafiksystemet utvecklas. Stadsmiljön är attraktiv och har en hög kvalitet där tillgänglighet för samtliga trafikslag också värnas och utvecklas. Linköpings kommun skapar förutsättningar för en hög och jämn byggtakt där fler får möjlighet att förverkliga drömmen om ett eget boende.

#### Ett klimatsmart Linköping

Linköping tar täten i miljö- och klimatarbetet som bygger på samsyn och långsiktighet. Därför är det självklart att Linköpings kommun står bakom Agenda 2030 och de globala målen för att uppnå social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Linköpings kommun är positiv till ny teknik och prioriterar miljö- och klimatarbetet med målet att Linköping ska bli koldioxidneutralt år 2025. Linköpings kommun värnar äganderätten och skogens betydelse för landsbygden och miljö- och klimatarbetet. Linköping har fantastisk natur med högt egenvärde som alla får ta del av.

#### Ett företagsamt Linköping

Linköpings ekonomiska utveckling är beroende av ett livskraftigt och mångfasetterat näringsliv och ett gott företagsklimat. Med välmående och framgångsrika företag har Linköping lägre arbetslöshet, högre tillväxt och bättre förutsättningar att finansiera välfärdstjänster. Det är enkelt att starta, driva och utveckla företag i Linköping, både i staden och på landsbygden. Näringslivets livskraft ökar genom goda kommunikationer med flyg, järnväg och bil med Linköping City Airport som en viktig regional funktion.

#### Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv

När Linköping växer och utvecklas ges kulturen, fritiden och idrotten utrymme i planeringen av nya och växande områden. Kultur-, fritids- och idrottslivet ger möjlighet till en aktiv och meningsfull fritid, god hälsa, upplevelser och gemenskap. Det kommunala stödet till kultur stimulerar skapande och utövande som är tillgängligt för alla. Alla barn och ungdomar i Linköping ges likvärdiga förutsättningar att utöva sin idrott. Anläggningar för spontanidrott är tillgängliga, säkra och trygga miljöer.

*Målområde Medborgare - beskriver vad kommunen ska uppnå i tjänster och service för att tillgodose medborgarnas behov och förväntningar.*

#### Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum

I Linköping ges snabb, tillgänglig och korrekt service genom digitala lösningar. Företagens situation underlättas genom effektiva och förutsebara regler. Vård- och omsorgstjänster ges utifrån en helhetssyn på den enskilde. Alla Linköpingsbor kan åldras med värdighet där kommunen tillgodoser dem med störst behov. I Linköping finns många alternativ som individen själv väljer mellan. Det civila samhället är en naturlig samarbetspartner i att skapa fler kontaktytor och ge ett bättre stöd till individen med fokus på närhet och gemenskap. Kommunens välfärdstjänster kännetecknas av trygghet, värdighet och delaktighet oavsett utförare.

### Stark gemenskap och människor i arbete

I Linköping går människor från bidragsberoende och utanförskap in i arbete och gemenskap. Jobb och välfärd prioriteras framför bidrag för en långsiktigt hållbar utveckling. I Linköping söks alltid den kortaste vägen till att kunna försörja sig själv och därmed den snabbaste vägen till integrationen för nyanlända. Linköpings kommun är, tillsammans med Arbetsförmedlingen och företag, en aktiv part i arbetet med bra utbildningsinsatser, extratjänster, serviceyrken och praktikplatser riktade till långtidsarbetslösa med försörjningsstöd för ett vuxenliv i arbete. Utifrån sin förmåga är alla människor delaktiga i arbetslivet och tar ansvar för sin försörjning. Genom tydliga krav på ansträngning stöds individer att gå från bidrag till arbete och gemenskap.

### Hög kunskap med skolor i framkant

Linköping är den bästa kommunen för barn och unga att växa upp i. Alla elever har en bra skola där eleven möts av höga förväntningar, en trygg och lugn miljö samt får rätt hjälpmedel för att nå sin fulla potential. Kunniga och engagerade lärare arbetar i Linköpings skolor eftersom kommunen ligger i framkant inom skolutveckling. Familjer ser olika ut och har olika förutsättningar och önskemål, därför finns både flexibilitet och valfrihet i barnomsorgen. Mindre barngrupper med fokus på varje barns behov prioriteras högt.

*Målområde Ekonomi - beskriver vad kommunen ska uppnå för en stabil och god ekonomi.*

### Kostnadseffektiv verksamhet

Linköpings kommuns verksamhet såväl inom kommunen som hos privata utförare är kostnadseffektiv och möter i hög utsträckning målgruppens behov. Kommunens verksamheter utvecklas ständigt genom prioriteringar, effektiviseringar och förnyelse för att säkerställa fortsatt kostnadseffektivitet.

### Hållbar ekonomi

Linköpings kommun präglas av ansvarstagande i såväl goda som sämre tider, det är god ordning och reda på ekonomin. Det finns ett långsiktigt tänkande där intäkter och kostnader är i balans över åren. Det möjliggör satsningar för att stärka och utveckla välfärdens kärnverksamheter. Kommunkoncernen har en stabil ekonomi och långsiktig tillväxt i balans så att framtida kommuninvånare kan räkna med god kvalitet på kommunal verksamhet, service och anläggningar. Investeringar i kommunens kärnverksamheter prioriteras för framtiden utan ökat skattetryck.

### *Målområde Verksamhet*

*Målområde verksamhet beskriver hur arbetsprocesser och organisation ska utvecklas för att uppnå goda resultat.*

### Effektiv organisation med goda resultat

I Linköpings kommun bedrivs verksamhet av god kvalitet med Linköpingsborna i centrum. Sambandet mellan resurser, prestationer, resultat och effekter är centralt i planering, uppföljning och utvecklingsarbete. Med en öppen och tillåtande attityd för nya lösningar arbetar kommunen aktivt för att utnyttja digitaliseringens möjligheter. Detta för att effektivisera verksamheten



och skapa bättre tjänster för kommunens invånare. Individer, föreningar och företag bidrar till att driva Linköping framåt och ska därför ges goda villkor för att delta i utformning och leverans av välfärdstjänster.

#### Hållbar verksamhetsutveckling

I Linköpings kommun gynnar all verksamhetsutveckling en hållbar utveckling. De globala målen är ledstjärnor i arbetet där arbetet med minskad användning och utfasning av farliga ämnen är ett prioriterat område. Det bedrivs ett kontinuerligt jämställdhets- och mångfaldsarbete för att säkerställa eller utveckla kvaliteten i verksamheterna.

*Målområde Medarbetare - beskriver hur medarbetarnas resurser ska tillvaratas och utvecklas.*

#### Attraktiv arbetsgivare

I Linköpings kommun känner varje medarbetare arbetsglädje och stolthet, har inflytande och delaktighet. Serviceyrken inom skola och omsorg stärker förutsättningarna för att utveckla kvaliteten i välfärdstjänsterna genom att befintlig personal avlastas och frigörs för att driva utveckling. Kommunens arbetsplatser präglas av jämställdhet, mångfald och goda arbetsvillkor. Medarbetarna är ambassadörer som gärna rekommenderar sin arbetsplats till andra.

#### Hållbar kompetensförsörjning

Linköpings kommun arbetar systematiskt med att attrahera, introducera, utveckla och behålla medarbetare för att säkra kompetensförsörjningen. Genom att organisera arbetet på nya sätt, använda digital teknik och hitta vägar för ett livslångt lärande skapas förutsättningar för att säkra resurser till den kommunala verksamheten. Nya metoder för att attrahera, utveckla och behålla kompetens i kommunen utvecklas för att möta framtidens behov av kompetens.

### 1.4.2 Strategiska utvecklingsuppdrag

Ett urval av de mest relevanta kammungemensamma strategiska utvecklingsuppdragen i budget för 2021:

- Samtliga nämnder ska prioritera och avsätta resurser för att genomföra åtgärder i enlighet med handlingsplan för koldioxidneutralt Linköping 2025.
- Samtliga nämnder ska genomföra åtgärder i enlighet med Linköpings kommuns handlingsplan för klimatanpassning och enligt nämndens handlingsplan utifrån kemikalieprogrammet.
- Samtliga nämnder ska utveckla samordningen mellan nämnder och inom koncernen för effektivare insatser och åtgärder för att minska och motverka segregation och otrygghet.

## 2 Agenda 2030 och de globala målen

Utgångspunkten för hållbarhetsarbetet i Linköpings kommun är att genom lokala insatser bidra både till en hållbar utveckling i kommunen och till att uppnå de globala målen och Agenda 2030. Kommunkoncernen arbetar för en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling enligt definitionerna i kommunens hållbarhetspolicy.

### De globala målen – målen för hållbar utveckling

Hållbar utveckling handlar om att ta ansvar för kommande generationer, att överlämna en bättre värld till våra barn. År 2015 skrev 193 länder under FN-resolutionen "Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development". Agendan är en handlingsplan där länderna har förbundit sig att arbeta för att uppnå en miljömässig, socialt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Agendan är den plan som flest länder i världen har åtagit sig att genomföra.

Agendan innehåller 17 mål och 169 delmål och följer ett par principer; den är universell, målen är integrerade och ingen ska lämnas utanför. Agenda 2030 är den mest ambitiösa agendan för hållbar utveckling som världens länder antagit. Uppgiften är att klara fyra stora utmaningar till år 2030:

- avskaffa extrem fattigdom
- minska ojämlikheter och orättvisor i världen
- främja fred och rättvisa
- lösa klimatkrisen

### Alla tre hållbarhetsaspekter hör samman

Alla hållbarhetsaspekter, ekologisk, ekonomisk och social, hör samman, kompletterar och är beroende av varandra. Att skydda miljön och respektera mänskliga rättigheter går hand i hand. En begränsad klimatpåverkan, friska ekosystem och biologisk mångfald är till exempel en förutsättning för att uppfylla flera mänskliga rättigheter såsom rätten till liv, god hälsa och rent vatten.

Att stärka människors rättigheter och livsvillkor på olika plan ger individer ökade möjligheter att kunna utvecklas och vara delaktig i samhället utifrån sina förutsättningar, och att aktivt kunna bidra till bättre miljö och klimat. En hållbar ekonomi har goda möjligheter att främja och möjliggöra en positiv utveckling inom såväl ekologisk som social hållbarhet.

### 2.1 Nationellt framtagna indikatorer för Agenda 2030

I de sammanfattande tabellerna nedan framgår Linköpings resultat jämfört med samtliga kommuner i landet, avseende nationellt framtagna indikatorer för Agenda 2030:s globala mål. Tabellerna är hämtade från kommun- och landstingsdatabasen (Kolada).

I tabellerna används färgerna rött, gult och grönt för att visa hur ett resultat ligger till jämfört med andra kommuner. För varje nyckeltal rangordnas alla kommuner efter sina resultat, och de bästa resultaten får grön färg, de sämsta

får röd färg och de i mitten får gul färg. Saknas data på något nyckeltal visas det med grå färg.

Tänk på att färgsättningen visar om man har bra eller dåliga resultat jämfört med andra kommuner. Den talar inte om ifall resultaten är bra eller dåliga. Man kan ha dåliga resultat jämfört med andra, vilket ger röd färg, trots att resultatet egentligen är bra, och vice versa.

Bästa 25 %	1
Mittersta 50 %	2
Sämsta 25 %	3
Ingen data	-

Källa: RKA, Kolada

### Mål 1. Ingen fattigdom

Fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Fattigdom innebär bl.a. även brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet.

	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)					
Totalt	11.1	10.4	7.2	10.7	
Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen Totalt	1.9	1.9	2.0	2.1	
Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen Män	1.8	1.8	1.9		
Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen Kvinnor	2.1	2.0	2.1		

Ekonomiskt bistånd erbjuds till personer som inte kan försörja sig på grund av sjukdom eller arbetslöshet och bedöms ge en skälig levnadsnivå. Att leva med ekonomiskt bistånd kan på sikt ge känslan av en oförmåga att leva ett självständigt liv, vilket kan ge effekter på hälsan. Trenden för andelen vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd har legat på en jämn nivå sedan 2017. Endast 15 kommuner har en högre andel biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd än Linköping. Den procentuella andelen vuxna biståndsmottagare är något högre för kvinnor än för män.

### Mål 2. Ingen hunger

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk.

	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare med fetma, andel (%) Totalt		13		13	13
Invånare med fetma, andel (%) Män		13		12	13
Invånare med fetma, andel (%) Kvinnor		12		14	14
Ekologiskt odlad åkermark, andel (%) Totalt	29.0	30.7	31.7	29.7	

Den genomsnittliga andelen som lever med fetma i Linköpings kommun har varit relativt jämn under de senaste åren och ligger på 13 procent, vilket ligger under rikssnittet på 16 procent. För män är det 13 procent och för kvinnor 14 procent av invånarna som lever med fetma. Andelen kvinnor har ökat från 12 till 14 procent mellan 2018 och 2021, och ökningstakten är snabbare jämfört med riket i stort.

Kommunen som geografiskt område omfattar till stor del värdefull jordbruksmark. Eftersom kommunen är en stor markägare ger detta möjligheter att påverka arrendatorer att bedriva ekologiskt jordbruk. Andelen ekologisk odlad mark uppgår 2020 till 29.7 procent, vilket innebär en liten minskning jämfört med tidigare år. Andelen är ungefär tio procentenheter högre än riket i stort samt jämfört med likvärdiga kommuner.

### Mål 3. Hälsa och välbefinnande

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%) Totalt		76		76	76
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%) Män		76		78	78
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%) Kvinnor		75		74	73
Medellivslängd kvinnor, år Totalt	84.9	85.1	85.2	85.2	85.2
Medellivslängd män, år Totalt	81.7	81.9	82.3	82.2	82.2
Invånare 16-84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%) Totalt				86.0	86.0
Invånare 16-84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%) Män				87.0	87.0
Invånare 16-84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%) Kvinnor				85.0	85.0
Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv Totalt	2,548	2,540	2,547	2,568	
Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv Män	2,126	2,060	2,096	2,146	
Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv Kvinnor	2,895	2,937	2,922	2,920	
Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv Totalt	280.7	269.4	258.2	217.3	
Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv Män	216.5	209.4	199.0	166.0	
Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv Kvinnor	347.0	331.7	319.7	270.7	

Medellivslängden i Sverige ökar, och kvinnor lever längre än män. År 2020 var medellivslängden för kvinnor i Sverige 84,3 år och män 80,8 år. Linköpings kommun ligger över rikssnittet där medellivslängden för kvinnor år 2021 är 85,2 år och 82,2 år för män.

Linköpings kommuns invånare värderar sin hälsa som bra. Antalet invånare som skattar sitt hälsotillstånd som bra är 76 procent för alla invånare i Linköping vilket är högre än riket samt högre än jämförbara kommuner. Det är

fler män än kvinnor som anser sig ha ett bra självskattat hälsotillstånd. Vuxna invånare med ett gott psykiskt välbefinnande är 86 procent vilket är i linje med riket totalt. Det självskattade hälsotillståndet samt det psykiska välbefinnandet har legat stabilt under de år det mätts.

Antalet fallskador är lägre i Linköping jämfört med riket i stort, vilket kan vara ett resultat av mångårigt arbete med fallprevention inom kommunen. Antalet fallskador bland kvinnor är mer än trettio procent högre än bland män.

Antibiotikaförsäljningen har minskat över tid, vilket är positivt för både människa och natur. Försäljningen har minskat till såväl kvinnor som män, med ett lägre antal till män än till kvinnor. En överdriven antibiotikaanvändning kan påverka hälsan negativt och på sikt bidra till antibiotikaresistens. Användning av antibiotika är även ett miljöproblem eftersom antibiotikarester via avloppet kan hamna i vattendrag och påverka det marina djurlivet.

#### Mål 4. God utbildning för alla

Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

	2017	2018	2019	2020	2021
Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%) Totalt	84.3	86.0	86.0	86.0	
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%) Totalt	85.5	85.2	83.5	84.3	85.0
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%) Män	83.3	83.8	82.4	82.6	84.5
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%) Kvinnor	87.9	86.8	84.7	86.3	85.6
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%) Totalt		80.8		81.9	
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%) Män				82.0	
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%) Kvinnor				83.0	
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%) Totalt	70.1	75.9	73.3	74.4	76.0
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%) Män	68.5	74.8	69.7	73.5	71.6
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%) Kvinnor	71.9	77.1	77.0	75.5	80.6
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%) Totalt	77.5	84.0	81.1		
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%) Män	76.9	82.0	80.2		
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%) Kvinnor	78.1	86.0	82.2		
	53.1	53.7	54.4	55.0	

Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%) Totalt				
Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%) Män	50.6	51.0	51.5	52.0
Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%) Kvinnor	55.8	56.7	57.6	58.4

Trenden i Linköpings kommun har under många år varit svagt negativ när det gäller andel elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram men har sedan 2019 börjat vända uppåt för pojkar medan det ligger på en stabil nivå för flickor. Denna trend har setts även för riket såväl som för storleksmässigt jämförbara kommuner. År 2021 var 85.6 procent av flickorna i årskurs 9 behöriga till yrkesprogram respektive 84.5 procent av pojkarna.

I årskurs 9 är det cirka 82 procent av eleverna som känner sig trygga i skolan under 2020, och det är ingen nämnvärd skillnad mellan könen. År 2016 var det ca 85 procent.

I Linköping har trenden med andelen gymnasieelever med examen fluktuerat. Andelen var som lägst 2017 med 70,1 procent men har ökat till 76 procent 2021. Indikatorn omfattar såväl kommunala som fristående gymnasieskolor. En könsuppdelad fördelning visar att det finns en skillnad mellan pojkar och flickor. Sett över en femårsperiod, 2016-2020, ökade andelen pojkar med gymnasieexamen med 2,1 procentenheter medan den för flickor har minskat med 2,5 procentenheter. Detta innebär att gapet mellan pojkar och flickor har minskat.

Andelen invånare med eftergymnasial utbildning har ökat den senaste femårsperioden och är högre i Linköping jämfört med riket i stort. Det senare är naturligt med tanke på att Linköpings universitet finns i kommunen. Andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning är 58,4 procent år 2020 och motsvarande andel män 52 procent.

### Mål 5. Jämställdhet

Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

Mål 5 Jämställdhet	2017	2018	2019	2020	2021
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%) Totalt	64	65	67	68	
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%) Män	79	79	80	80	
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%) Kvinnor	60	61	63	65	
Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%) Totalt	29.2	31.4	31.6	32.2	31.6
Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%) Totalt	39.9	40.6	40.5	40.1	41.1
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%) Totalt	78.5	78.7	78.5	79.7	

Andelen heltidsarbetande månadsavlönade har den senaste femårsperioden ökat med ungefär en procentenhet per år. Linköpings kommun har en lägre andel jämfört med både riket och jämförbara kommuner. Andelen heltidsarbetande kvinnor har den senaste femårsperioden ökat från 60 procent år 2017 till 65 procent år 2020. För män har andelen ökat från 79 procent år 2017 till 80 procent år 2020.

I Linköpings kommun togs 31,6 procent av alla föräldrapenningdagar år 2021 ut av män. Andelen av dagarna som män tar ut har sedan år 2000 mer än fördubblats. Denna trend uppvisar riket såväl som jämförbara kommuner. Andelen VAB-dagar som tas ut av män i Linköping, har den senaste femårsperioden legat runt 40 procent.

Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst uppgår till 79,7 procent år 2020. Linköpings kommun ligger lägre sett till rikssnittet (81,2 procent) och jämförbara kommuner (81,3 procent).

### Mål 6. Rent vatten och sanitet

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla.

	2017	2018	2019	2020	2021
Vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%) Totalt	66.7	100	100	100	
Sjöar med god ekologisk status, andel (%) Totalt	6.7	6.7	6.7	6.7	33.3
Vattendrag med god ekologisk status, andel (%) Totalt	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%) Totalt	87.5	87.5	87.5	87.5	87.5

Andelen av Linköpings grundvattenförekomster som har god kemisk och kvantitativ status uppgår till 87,5 procent år 2021. Det är i linje med kommuner av jämförbar storlek, men lägre sett till riket i stort. Andelen sjöar och vattendrag med god ekologisk status har ökat senaste året. Samtliga av kommunens vattentäkter ingår i vattenskyddsområde.

### Mål 7. Hållbar energi för alla

Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.

	2017	2018	2019	2020	2021
Elavbrott, genomsnittlig avbrottsid per kund (SAIDI), minuter/kund Totalt	39	53	44	44	
Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%) Totalt	59.3	56.6	56.6	62.9	
Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området, MWh/inv Totalt	24	24	23		
Slutanvändning av el inom det geografiska området, MWh/inv	8	8	7	7	
Slutanvändning av fjärrvärme inom det geografiska området, MWh/inv	8	8	7	7	

Linköpings kommun har i förhållande till riket få avbrottsminuter vid elavbrott. Under 2020 låg rikssnittet på 93 minuter per kund, medan det i Linköping låg på 44 minuter per kund. Detta ligger i linje med jämförbara kommuner.

Linköping har sedan länge ett väl utbyggt fjärrvärmenät i kommunen, vilket avspeglar sig i en högre slutanvändning av fjärrvärme sett till storleksmässigt jämförbara kommuner. Satsningar på fjärrvärme ligger i linje med kommunens strategier och att använda resurseffektiv energi från fjärrvärmen för att minska behovet av el ses som positivt för klimatet ur kommunens synvinkel, men det framgår inte av den nationella jämförelsen.

Linköping har få stora elintensiva industrier vilket tillsammans med att en stor andel av hushållen har fjärrvärme istället för mer elintensiv uppvärmning av sina bostäder, ger avtryck i slutanvändningen av total energi såväl som i total el inom kommunen. Slut användningen av el ligger lägre än för kommuner av jämförbar storlek såväl som för riket.

### Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

	2017	2018	2019	2020	2021
Bruttoregionalprodukt (BRP), kr/inv Totalt	511	522	554		
Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%) Totalt	4.5	4.5	4.4		
Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%) Män	4.9	4.8	4.6		
Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%) Kvinnor	4.2	4.3	4.2		
Långtidsarbetslöshet 25-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef. Totalt	3.2	3.2	3.2	3.6	3.9
Långtidsarbetslöshet 25-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef. Män	3.4	3.4	3.4	3.9	4.1
Långtidsarbetslöshet 25-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef. Kvinnor	2.9	3.0	3.0	3.3	3.7
Förvärvsarbetande invånare 20-64 år, andel (%) Totalt	76.1	76.1	76.6	75.6	
Förvärvsarbetande invånare 20-64 år, andel (%) Män	77.0	77.0	77.0	75.8	
Förvärvsarbetande invånare 20-64 år, andel (%) Kvinnor	75.1	75.1	76.2	75.3	

Linköpings kommuns bruttoregionalprodukt (BRP) ökar och uppgick 2019 till 553 800 kronor per invånare vilket är större än både riket, 488 900 kronor per invånare, och jämförbara kommuner, 481 000 kronor per invånare.

Mellan år 2017 och 2021 har andelen långtidsarbetslösa ökat från 3,2 till 3,9 procent. Andelen är dock lägre jämfört med såväl riket i stort (4,6 procent) som för storleksmässigt jämförbara kommuner (5,4 procent). Andelen långtidsarbetslösa män är högre än andelen kvinnor, medan ökningen dock har varit större för kvinnor än för män. För kvinnor har andelen ökat från 2,9



procent år 2017 till 3,7 procent år 2021, och motsvarande för män var 3,4 respektive procent.

Andelen personer 16-24 år som varken arbetar eller studerar har legat stabilt de senaste åren. Linköpings kommun har en mindre andel som inte är sysselsatta än både riket och jämförbara kommuner.

Andelen förvärvsarbetare är lägre i Linköping jämfört med både riket och jämförelsekommunerna. Detta kan förklaras bland annat av att Linköping är en universitetsstad med ett omfattande riksintag. Jämförs Linköping (75,6 procent år 2020) med andra universitetsstäder ligger kommunen mycket nära Uppsala (74,7 procent) men betydligt högre än Lund (67,8 procent), där studenterna också utgör en större andel av befolkningen.

### Mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation.

	2017	2018	2019	2020	2021
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%) Totalt	87.7	91.7	92.6	95.3	
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI Totalt	75	70	74	78	
Befolkning i kollektivtrafknära läge, andel (%) Totalt	88.4	89.4	89.3		
Befolkning i kollektivtrafknära läge, andel (%) Män	88.3	89.3	89.2		
Befolkning i kollektivtrafknära läge, andel (%) Kvinnor	88.5	89.6	89.5		

Andelen hushåll inom Linköpings kommun med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s har ökat från 87,7 procent år 2017 till 95,3 procent år 2020.

Linköping förbättrade sitt resultat gällande företagsklimat, från 75 år 2017 till 78 år 2020.

Andelen av befolkning i kollektivtrafknära läge uppgår till 89,3 procent år 2019. Sett till befolkningen inom tätort är andelen 96,3 procent och för befolkningen utanför tätort uppgår andelen till 27,4 procent. Såväl inom tätort som utanför är andelen som bor i kollektivtrafknära läge högre än för riket i stort såväl som för jämförbara kommuner. Det är inte någon nämnvärd skillnad mellan kvinnor och män.

### Mål 10. Minskad ojämlikhet

Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%) Totalt		27		27	28
Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%) Män		28		28	29
Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%) Kvinnor		26		26	26
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får					81

bestämma om saker som är viktiga, andel (%) Totalt					
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%) Män					83
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%) Kvinnor					80
Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel (%) Totalt	38.9	41.7	46.7		
Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel (%) Män		52.8	55.9		
Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel (%) Kvinnor		28.2	33.3		

Andelen invånare 16-84 med avsaknad av tillit till andra har ökat något mellan 2017 och 2021 gällande män, medan andelen för kvinnor är oförändrad under samma period. Jämfört med riket och jämförbara kommuner är det en större andel invånare som litar på andra i Linköping.

I Linköping ökar andelen förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar), från 38,9 procent 2017 till 46,7 procent 2019. Trots det är andelen lägre i Linköping jämfört med riket i stort (52,7) samt kommuner av jämförbar storlek (52,8 procent). Skillnaden är stor mellan kvinnor och män; för män uppgår den till 55,9 procent medan den för kvinnor endast är 33,3 procent.

### Mål 11. Hållbara städer och samhällen

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

	2017	2018	2019	2020	2021
Demografisk försörjningskvot Totalt	0.67	0.67	0.67	0.67	0.68
Demografisk försörjningskvot Män	0.63	0.64	0.63	0.64	0.64
Demografisk försörjningskvot Kvinnor	0.72	0.72	0.72	0.72	0.72
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%) Totalt	13.2	13.4	13.0	12.1	
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%) Män	13.9	14.0	13.7	12.8	
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%) Kvinnor	12.5	12.7	12.3	11.5	
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg/inv Totalt	11.4	10.5	10.1		
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, ton Totalt	1802	1698	1653		
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom). kg/inv Totalt	0.99	0.94	0.90		
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), ton Totalt	157	151	146		

En del inom hållbara städer och samhällen är den demografiska försörjningskvoten. Andelen av befolkningen som är i yrkesverksam ålder påverkar den ekonomiska utvecklingen. Det gör det viktigt för välfärden att det inte är för få som arbetar i förhållande till de som inte arbetar. I jämförelse med såväl riket som jämnstora kommuner har Linköping en lägre försörjningskvot, vilket är positivt. Kommunens försörjningskvot är mer än två tiondels procentenheter lägre än riket och en tiondels procentenhet lägre än jämförelsekommunerna. Noterbart är också att försörjningskvoten ligger

förhållandevis stabil i Linköping medan den ökar mer i riket och i jämförelsekommunerna.

Trångboddhet i flerbostadshus är ett resultat av bostadsbrist och omfattar år 2020 12,1 procent av Linköpings invånare. Det är en minskning jämfört med 13,2 procent år 2017. Andelen män i trångboddhet är något högre (12,8 procent) jämfört med kvinnor (11,5 procent). Linköpings kommun har en lägre trångboddhet i flerbostadshus jämfört med både riket (17,4 procent) och jämförbara kommuner (16,1 procent).

Utsläpp till luft av kväveoxider har minskat mellan 2017 och 2019 och uppgår 2019 totalt till 10,1 kg per invånare och år. Under samma period har utsläpp till luft av PM 2,5-partiklar minskat från totalt 0,99 till 0,90 kg per invånare och år.

### Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

	2017	2018	2019	2020	2021
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat) Totalt	446	443	437	462	
Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%) Totalt	42	36	36	36	
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%) Totalt	32	32	31	31	

Den insamlade mängden hushållsavfall, per person har ökat något de senaste åren och ligger på en lägre nivå än riket totalt. Andelen hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, har minskat från 42 procent år 2017 till 36 procent år 2020.

Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet har legat på en jämn nivå de senaste åren.

### Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

	2017	2018	2019	2020	2021
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv/inv. Totalt	4.71	4.62	4.35		
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv Totalt	746,677	744,163	708,535		
Miljöbilar i kommunorganisationen, andel (%) (-2020) Totalt	69.5	68.3	66.9	64.0	
Miljöbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området, (%) (-2020) Totalt	18.2	18.3	17.1	18.2	
Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%) Totalt				13.4	17.6
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%) Totalt				72.0	80.7
Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv Totalt	595	583	567	522	

De totala utsläppen av växthusgaser, per invånare, inom kommunens gränser varierar över tid, men har minskat tydligt mellan 2005 och 2018. Denna indikator kan dock vara missvisande för kommuner med egen el- och värmeproduktion med koldioxidutsläpp, vilket är fallet för Linköpings kommun. Kommuner som istället till exempel importerar el får en bättre klassning i denna indikator, som inte tar hänsyn till vilka utsläpp den importerade elen gett upphov till vid produktion.

Andelen miljöbilar i det geografiska området har minskat något mellan 2017 och 2020, samtidigt som den genomsnittliga körsträckan har minskat. Jämfört med både riket och jämförbara kommuner har Linköping en högre andel miljöbilar och färre körda mil per invånare.

Andelen fossilberoende personbilar i det geografiska området samt fossilberoende fordon i kommunorganisationen har ökat mellan 2020 och 2021. Jämfört med både riket och jämförbara kommuner har Linköping en högre andel fossilberoende personbilar och fordon sett till det totala antalet bilar.

#### Mål 14. Hav och marina resurser

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.

Nyckeltal för mål 14 saknas för kommuner.

#### Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald	2017	2018	2019	2020	2021
Skyddad natur totalt, andel (%) Totalt	1.9	1.9	1.9	1.9	

Andelen skyddad natur i Linköping, 1,9 procent, utgör en knapp tredjedel jämfört med genomsnittet för kommuner av jämförbar storlek. Den skyddade naturen i kommunen består av både kommunalt och statligt förvaltade områden.

#### Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%) Totalt		27		29	31
Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%) Män		10		12	13
Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)		46		49	50

Kvinnor					
Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv Totalt	770	733	795	871	780
Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigevalet, andel (%) Totalt		86	86	86	
Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigevalet, andel (%) Män		83	83	83	
Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigevalet, andel (%) Kvinnor		88	88	88	
Verksamhetens resultat kommun, andel (%) av skatter och statsbidrag Totalt			-4.7	-1.4	-2.4

Andelen invånare som avstår från att gå ut ensam på grund av rädsla att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad är högre i Linköping jämfört med riket men den samma som i storleksmässigt jämförbara kommuner. Andelen har stigit från 27 procent år 2018 till 31 procent år 2021. Vid en könsuppdelning av statistiken är det 50 procent kvinnor som avstår från att gå ut ensam, jämfört med 13 procent av männen. Det är en ökning för båda könen jämfört med 2018, vilket ligger i linje med resten av Sverige.

Antalet anmälda våldsbrott (per hundra tusen invånare) ligger på en lägre nivå i Linköping än i jämförbara kommuner och i riket totalt. Sedan 2017 har dock antalet ökat något.

Att delta i allmänna val är ett sätt att påverka samhällsutvecklingen. Under 2018 var andelen förstagångsväljare som röstade i kommunfullmäktigevalet 86 procent i Linköping, vilket var högre än andelen för riket i stort respektive för jämförbara kommuner. Andelen var högre för kvinnliga förstagångsväljare (88 procent) jämfört med manliga (83 procent).

Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag ligger lägre jämfört med riket och jämförbara kommuner.

### **Mål 17. Genomförande och globalt partnerskap**

Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

Nyckeltal för mål 17 saknas för kommuner.

### 3 Ekologisk hållbarhet

Linköping tar täten i miljö- och klimatarbetet som bygger på samsyn och långsiktighet. Linköpings kommun är positiv till ny teknik och prioriterar miljö- och klimatarbetet med målet att Linköping ska bli koldioxidneutralt år 2025.



Definitionen av ett ekologiskt hållbart Linköping är:

*Ett ekologiskt hållbart Linköping innebär ett resurseffektivt samhälle med minimerad användning av skadliga kemikalier, där livskraftiga ekosystem och invånarnas rekreativmiljöer upprätthålls och utvecklas, och som har god förmåga att förebygga och hantera klimat- och miljömässiga utmaningar (utdrag från kommunens hållbarhetspolicy).*

#### **Hur arbetar kommunen med ekologisk hållbarhet?**


Flera av kommunernas uppgifter handlar om hur vi bygger upp vårt samhälle och hur vi tar hand om natur och miljö. Som kommun har därför Linköping en viktig roll i att medverka till en ekologiskt hållbar utveckling och att bidra till att uppfylla regionala, nationella och internationella mål.

Några av de frågor som är centrala inom Linköpings kommuns arbete för ekologisk hållbarhet är:

- **Klimat och koldioxidneutralitet:** Linköpings kommun arbetar med att begränsa klimatpåverkan med utgångspunkt i målet om koldioxidneutralitet (CO<sub>2</sub>-neutralt) 2025.
- **Giftfri miljö:** Linköpings kommun arbetar med att begränsa användning och spridning av kemikalier.

- Cirkulär resurshantering: Linköpings kommun verkar för en omställning till en cirkulär ekonomi och delningsekonomi.
- Samhällsplanering för ett förändrat klimat: Linköpings kommun arbetar för att minska effekterna av klimatförändringar inom till exempel fysisk planering och välfärdstjänster.

### 3.1 Cirkulär resurshantering


Området kopplar främst an till det globala målet nummer: <i>- 12: Hållbar konsumtion och produktion.</i>
Området berör främst de kommunövergripande målen: <i>- Ett klimatsmart Linköping</i> <i>- Ett företagsamt Linköping</i> <i>- Hållbar ekonomi.</i>

#### 3.1.1 Hur styrs arbetet?

##### *Avfall*

Avfallsområdet handlar om god hantering av uppkommet avfall men också om att förebygga att avfall uppkommer och att minska farligheten på det uppkomna avfallet. Förebyggande av avfall hänger ihop med cirkulär ekonomi och delningsekonomi (se separat avsnitt).

Kommunens strategiska arbete på avfallsområdet bestäms i en lagstadgad renhållningsordning (avfallsplan och föreskrifter). En ny renhållningsordning för Linköpings kommun fastställdes av kommunfullmäktige under 2021. Avfallsplanens syfte är att fastställa mål och åtgärder för kommunens arbete för att minska avfallets mängd och farlighet på ett sätt som bidrar till cirkulär ekonomi samt att utveckla strategier för kommunens styrmedel på avfallsområdet. Ytterligare ett syfte är att utveckla processen för avfallsplanering i kommunen som organisation. Vägledande är ambitionen i avfallshierarkin, och kommunens målsättningar om koldioxidneutralitet och giftfri miljö.

För avfallsplanens genomförande finns en handlingsplan med åtgärder och en sammanställning över de styrmedel som kommunen planerar att använda för att genomföra åtgärderna. Kommunen planerar att använda de styrmedel som nämns i avfallsförordningen; fysisk planering, tillsyn, upphandling, information, avfallstaxa och avfallsföreskrifter.

I kommunen är det Tekniska verken som samlar in och behandlar avfall från hushåll och liknande, det vill säga det som kallas kommunalt avfall<sup>1</sup>. Kommunen (genom Tekniska verken) har monopol för detta. Bolaget samlar också in en del verksamhetsavfall på en konkurrensutsatt marknad. Bolaget har visionen att utgöra världens mest resurseffektiva region och har därmed identifierat de strategiska fokusområdena framtidssäkring, lönsamhet, säkerhet, hållbarhet, kund, medarbetare och digitalisering. Den beslutade affärsplanen sträcker sig fram till 2024 och Tekniska verken beskriver sig som en nyckelspelare för att kommunen ska uppnå sitt ambitiösa mål om att bli koldioxidneutralt till 2025 (mer om koldioxidmålet utvecklas under avsnittet för detta).

### ***Cirkulär ekonomi och delningsekonomi***

Kommunens definitioner för cirkulär ekonomi och delningsekonomi som gäller sedan 2019 är följande:

***Cirkulär ekonomi*** är en ekonomi som syftar till att hushålla med jordens resurser, behålla material och produkter i ekonomin så länge som möjligt samt förebygga och minimera avfall. Grunden är att främja effektiva och cirkulära resursflöden.

***Delningsekonomi*** är ett ekonomiskt system där tillgångar och tjänster delas, med eller utan ersättning. Syftet är minskad resursåtgång och effektivare kapacitetsutnyttjande genom delning av underutnyttjade resurser.

Som ett led i arbetet med att kommunen ska främja cirkulär ekonomi och delningsekonomi enligt definitioner som antogs 2019 så fattade biträdande kommundirektören under 2021 beslut om en rutin för införskaffning av möbler. I den beskrivs att kommunen ska tillämpa prioriteringsprincipen "möbeltrappan" vid införskaffning. Den syftar till att återanvända möbler i större grad samt att rekonditionera möbler vid behov istället för att köpa in nya möbler. Nedan beskrivs prioriteringsordningen:

1. Återanvända
  - Egna möbler
  - Andra möbler inom kommunen
2. Rekonditionera / reparera
  1. Internt utförande
  2. Köp av tjänst utifrån
3. Köpa in
  1. Återbrukat
  2. Återbrukbart

---

<sup>1</sup> Med kommunalt avfall avses avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, viss del av kommunalt avfall omfattas dock av producentansvar.



Att utgå ifrån möbeltrappan innebär att resurser tas tillvara på ett bättre sätt och möblernas livslängd förlängs. Detta har både ekologiska och ekonomiska vinster. Rekonditionering av möblerna sker delvis inom ramen för kommunens arbetsmarknadsservice, vilket innebär att det ger meningsfullt arbete för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden i Linköpings kommun. För att kunna efterleva möbeltrappan har det under året också knutits avtal med leverantörer av återbrukade möbler och rekonditioneringstjänster som inte kommunens verksamhet själva genomför.

### *Plast*

Plast är ett material som är viktigt i vår vardag. Det har många funktioner som bidrar till att lösa ett antal problem och behov i dagens samhälle. Det sätt som vi använder plast på idag är dock inte hållbart. Både användning av plast och avfall från plast ökar i Sverige. Att minska miljöpåverkan från plast är prioriterat i Linköpings kommun.

Under 2021 antogs en ny avfallsplan för Linköpings kommun med visionen att offentlig sektor, medborgare och näringsliv tillsammans ska verka för en cirkulär resurshantering. Genom proaktivitet, engagemang och innovation ska mängden avfall minimeras. I de fall avfall uppstår ska det omhändertas på ett så säkert, klimatriktigt och resurseffektivt sätt som möjligt. Flera av målen i avfallsplanen syftar till att dels minska användandet av engångsartiklar av plast, minska andelen plast i avfallet samt att materialåtervinna plasten.

### 3.1.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

#### *Avfall*

Under 2021 har Tekniska verken utrett möjligheterna att bygga en sorteringsanläggning på Gärstad, för att kunna sortera ut den plast, kartong, matavfall och metall som finns i restavfallet från hushåll. På så sätt minskar mängden fossilt avfall som går till energiåtervinning samtidigt som andelen avfall som kan materialåtervinnas ökar. Tekniska verken utvecklar också teknik för att mäta andelen fossilt material i det avfall som tas emot. Kunderna får därmed information om hur den fossila andelen i deras avfall förändras över tid. Arbete med insatser för att minska mängden mat- och restavfall per person pågår löpande inom Tekniska verkens verksamhet.

I den handlingsplan tillhörande avfallsplanen som beslutades 2021 återfinns åtgärder som nämnder och bolag ska arbeta med inom avfallsområdet för kommande år. Insatser för bättre förutsättningar att följa den avfallsprioritering som finns beslutad, kallad "avfallstrappan", kommer att genomföras, både internt i kommunen som organisation och i kommunen som geografisk plats.

#### *Cirkulär ekonomi och delningsekonomi*

Under 2021 har det som ovan beskrivits arbetats mycket med återanvändning av möbler. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen och Verksamhetsstöd och service arbetade med förberedelser för att flytta in i nya lokaler i Ebbepark

och möbleringen i de nya lokalerna kommer att utgöras av ca 60 % återanvända möbler. Även Sankt kors inreder lokaler och kontor i mesta möjliga mån med återbrukade möbler. De nya avtalen som tecknats för kommunen med leverantörer av återbrukade möbler har använts för flytten till Ebbepark och kommunens arbetsmarknadsservice har rekonditionerat en del av möblerna. Lokalerna kommer att användas som gott exempel på vilka möjligheter som finns kring återbruk av möbler och förhoppningsvis fungera som en inspiration, både internt och externt. Till arbetet genomförs en informationskampanj för att göra det lättare för kommunens verksamheter att efterleva möbeltrappan och förstå dess möjligheter.

Kultur- och fritidsförvaltningen har under 2021 arbetat med att planera för en omställning mot cirkulär ekonomi enligt det strategiska uppdrag som fanns på temat under 2020, den faktiska omställningen väntas ske under 2022. Som en effekt av pandemin har det varit mycket svårt för Leanlink att arbeta utifrån principerna för cirkulär ekonomi, användningen av engångsartiklar har ökat kraftigt.

Gällande de kommunala bolagen så sker mycket arbete inom cirkulär ekonomi även där. När det gäller fastighetsbolagen ställs krav på material vid nyproduktion och ombyggnation samt vid upphandlingar. Lejonfastigheter har under året också skapat förutsättningar för att nå deras mål om att minska klimatutsläppen med 30 ton CO<sub>2</sub> per år genom återbrukat material. Det utifrån den återbrukshubb för byggmaterial som öppnades under 2021. Materialet finns i en digital marknadsplats för att skapa förutsättningar för att material återbrukas. Allt material som lämnar hubben koldioxidberäknas och dokumenteras. I samband med en rivning har också en återbruksinventering genomförts i syfte att identifiera vilka material som skulle vara möjliga att återanvända. Inom Sankt kors finns en samverkan med en aktör kring flyttbara väggar som kan återbrukas.

### *Plast*

Tillsammans med Norrköping, Eskilstuna och Uppsala kommuner deltog Linköping i det EU-finansierade projektet Minskad klimatpåverkan från plast i kommunal verksamhet, även kallat ”Jakten på plasten”. Projektet påbörjades under hösten 2017 och avslutades vid årsskiftet 2020/2021. Under 2021 har resultaten från projektet fortsatt implementerats i verksamheterna och kompetensstöd till förvaltningarna ges genom Forum för ekologisk hållbarhet samt genom åtgärder kopplade till upphandling i syfte att fasa ut plasten. Arbetet med att ställa krav vid upphandling av ett flertal engångsartiklar av plast som anses nödvändiga för kommunens verksamheten pågår. I upphandlingen ställs krav på att upphandlade varor ska bestå av minst 50 procent respektive 70 procent återvunnen eller förnybar plast.

Stångåstaden arbetar aktivt med källsortering och återvinning i alla områden, och försöker påverka boende att agera rätt genom att skapa bra förutsättningar för sortering, samt genom information och ökad delaktighet.

### 3.1.3 Vad har arbetet bidragit till?

#### *Avfall*

Att en ny avfallsplan har antagits är mycket positivt för att kunna hantera Linköpings avfall på ett så resurseffektivt sätt som möjligt. Utifrån åtgärderna i den tillhörande handlingsplanen blir det tydligt vilka åtgärder som åligger de olika ansvarande parterna. Att ett genomgripande arbete sker för att ta hand om kommunens verksamhetsavfall och avfallet som genereras i hushållen i Linköpings kommun på ett så effektivt sätt som möjligt är viktigt, avfallet ses som en resurs. Att Tekniska verken också arbetar med att utreda möjligheterna för en sorteringsanläggning i sin verksamhet innebär att förutsättningar ges för att så lite resurser som möjligt ska gå förlorade. Utveckling av teknik för att kunderna ska få information om sin fossila andel i avfallet ger en direkt möjlighet till bättre insikt och förståelse över vilken påverkan det egna avfallet ger.

#### *Cirkulär ekonomi och delningsekonomi*

Att arbeta med återbruk för att minimera resursanvändning ger vinster både ekonomiskt och ekologiskt. Pilotprojektet med återbrukade möbler till de nya lokalerna i Ebbepark har varit mycket lyckat och kan användas som ett gott exempel i andra sammanhang, med möjlighet till att tillämpas inom andra områden också. Att avtal finns på plats för att leda verksamheterna i rätt riktning när det gäller möbelinköp gör det lätt att göra rätt.

Inom förvaltningarna fortgår arbetet för att verka mot mer cirkularitet, men utifrån pandemins förutsättningar så har exempelvis arbetet med att undvika engångsmaterial varit svårt att genomföra. Utifrån mer normala förhållanden blir förhoppningen att utvecklingsarbetet kan fortsätta.

#### *Plast*

Kommunstyrelsens mål om giftfri miljö omfattar inköp av plastbägare, vilka togs bort från artiklar för inköp den 1 januari 2020. Att inköp fortfarande kan genomföras beror på att verksamheten handlar utanför kommunens e-handelssystem i olika butiker. Uppföljningen visar att antal inköpta bägare ökade under 2021 (25 434 st) jämfört med 2020 (20 656 st). Under 2021 ökade behovet att köpa in skyddsutrustning som följd av pandemin vilket generellt ledde till en ökad förbrukning av engångsartiklar av plast. Utfasning av plast pågår enligt framtagna hanteringsordning (Hanteringsordning för utfasning av engångsartiklar i plast). Arbetet med åtgärdsplaner har skjutits upp med anledning av coronapandemin men varje förvaltning ska ha en plan för hur förbrukningen hålls nere.

Under året har Tekniska verken infört sortering av hårdplast (exempelvis plastmöbler, leksaker utan batterier och tvättkorgar) vid återbrukshallarna, för att öka mängden plast som går till plaståtervinning. Plasten lämnas till en samarbetspartner som sorterar, rengör och mal plasten som kan användas som råmaterial till plastindustrin.

Stångåstaden arbetar med att minimera mängden avfall samt att återbruka och återanvända så mycket som möjligt. Idag går mycket av avfallet från hushåll till förbränning eller deponi. Målet för 2021 var att minska mängden mat- och restavfall, där även plast ingår, med två procent. Målet uppfylldes (minskning med 5,8 procent) för mat- och restavfallet totalt. Mängden källsorterat material (tidningar, pappers- metall- och plastförpackningar, glas, elavfall) ökade något både i hela Stångåstadens bestånd samt i Studentbostäder.

### 3.2 Giffri miljö

				
<p>Området kopplar främst an till de globala målen nummer:  <i>3: God hälsa och välbefinnande</i>  <i>6: Rent vatten och sanitet för alla</i>  <i>11: Hållbara städer och samhällen</i>  <i>14: Hav och marina resurser</i>  <i>15: Ekosystem och biologisk mångfald.<sup>2</sup></i></p>				
<p>Området berör främst det kommunövergripande målet:  <i>- Ett klimatsmart Linköping</i></p>				

#### 3.2.1 Hur styrs arbetet?

Kommunfullmäktige antog 2018 ett kemikalieprogram vars syfte är att ge inriktningen för hur hälso- och miljöskadliga kemikalier ska minskas i kommunens verksamheter, kommunala bolag och i verksamheter som upphandlas av kommunen. Kommunens nämnder gavs i uppdrag att ta fram handlingsplaner för att uppfylla intentionerna i kemikalieprogrammet.

De övergripande målen i kemikalieprogrammet är att de som bor, vistas och verkar i Linköping gör medvetna val och inte använder hälso- och miljöskadliga kemikalier. Prioriterade områden enligt programmet är när vi **bygger** Linköping, när vi **verkar i** Linköping och när vi **möter** Linköping.

Vi når målet genom att:

- Linköpings kommun och dess bolag har hög kunskap om kemikalier i samhället och gör kemikaliesmarta val av varor och tjänster.
- Informera invånare och verka i Linköping om hur hälso- och miljöskadliga kemikalier kan undvikas.

Programmet anger att ämnen som klassas som utfasningsämnen<sup>3</sup> ska fasas ut och inte användas, prioriterade riskminskningsämnen<sup>4</sup> bör undvikas och ska

<sup>2</sup> Naturskyddsföreningen anser att hållbar kemikalieförvaltning och -hantering är central för att kunna uppnå minst 22 av de olika delmålen inom ramen för 11 av de globala målen:  
[https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/miljogifter\\_uppdaterad.pdf](https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/miljogifter_uppdaterad.pdf)

<sup>3</sup> Utfasningsämnen definieras av Kemikalieinspektionen

alltid riskbedömas för aktuell användning, hormonstörande ämnen på SIN-listan<sup>5</sup> ska betraktas som utfasningsämnen och bör undvikas.

Nanomaterial<sup>6</sup> bör betraktas enligt försiktighetsprincipen och hanteras som riskminskningsämne. Mikroplaster<sup>7</sup> tillsatta i till exempel hygienprodukter ska undvikas och mikroplaster som uppstår och sprids via exempelvis däckslitage, tvätt, skräp eller granulat från konstgräsplaner bör minimeras.

### 3.2.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Kommunstyrelsen har nämndmålet Giftfri miljö vilket anses delvis uppnått för 2021 då avvikelser redovisas för ett antal aktiviteter framför allt på grund av ett ökat behov av att köpa in engångsartiklar i plast. Arbetet med åtgärdsplanerna för att minska antalet engångsartiklar av plast har skjutits upp med anledning av coronapandemin.

Samhällsbyggnadsnämnden har tagit fram ett provtagningsprogram för provtagning och analys av Tinnerbäckens vatten där flera parametrar har koppling till kemikalieprogrammet. Under 2021 har aktiviteter kopplade till handlingsplanen för kemikalieprogrammet pågått, bland annat åtgärder som berör rening av dagvatten och krav i upphandling.

Kultur- och fritidsnämnden har under 2021 följt upp handlingsplanen för kemikalieprogrammet och uppföljningen visade att nämnden genomfört tre av fyra aktiviteter i handlingsplanen. Inventering av verksamhetens kemikalier har utförts för att minska antalet kemikalier. Nämnden har ansvar för kommunens konstgräsplaner och har vid de senaste fyra upphandlingarna krävställt att fyllnadsmaterial ska vara miljöanpassat. Vid befintliga konstgräsplaner som idag har gummigranulat som fyllnadsmedel har snöröjningen anpassats samt granulatfilter installerats i dagvattenbrunnar och borststationer satts upp för att minska risken för spridning.

Bildningsnämnden har under året upphandlat ett system för kemikaliehantering.

### 3.2.3 Vad har arbetet bidragit till?

Området giftfri miljö samlas under det kommungemensamma målet Klimatsmart kommun under målområde Samhälle. Flera av nämnderna har egna mål kopplade till det kommungemensamma målet.

Kultur- och fritidsnämnden inventerade under 2021 vilka kemikalier som används i verksamheterna och har i samband med detta minskat antalet kemikalier genom att rensa ut de som inte krävs i verksamheten. Listor på kvarvarande kemikalier är upprättade. Kunskapen om kemikalier har ökat inom

---

<sup>4</sup> Riskminskningsämnen definieras av Kemikalieinspektionen

<sup>5</sup> SIN-listan tas fram av det internationella kemikaliesekretariatet ChemSec

<sup>6</sup> Material som är mellan 1 och 100 nm i minst en dimension

<sup>7</sup> Mikroskopiska bitar av plast

nämnden via inventeringen och genom ett erbjudande till chefer och personal att genomgå en kemikalieutbildning.

Kommunstyrelsen följer under nämndmålet giftfri miljö upp viktandelen kemiska produkter märkta med miljömärkningen Svanen, Bra Miljöval eller EU Ecolabel. De kemiska produkter som följs upp är sådana som används på en mängd olika platser inom kommunen. Volymerna per plats är ofta förhållandevis låga men sammantaget blir det många olika produkter inom kommunen, även inom samma produktkategori. Utöver detta köps det också in större volymer av kemikalier i kommunens kök men dessa räknas inte in då antalet olika produkter inte är så många och de flesta har miljömärkning. Nämndmålet som helhet bedöms som delvis uppfyllt på grund av att plastarbetet inte har kunnat bedrivas så som önskat (mer om det under avsnitt för plast). Dock är trenden avseende miljömärkta kemikalier positiv med en ökning från 25 procent 2020 till 74 procent 2021.

Bygg- och miljönämnden har ett nämndmål om att bidra till en hållbar utveckling enligt Agenda 2030 och en koldioxidneutral kommun. Målen bedöms som uppfyllt för 2021. Bedömningen baseras på genomförandegraden av aktiviteter samt utfall av nämndindikatorer.

Lejonfastigheter har under året färdigställt fastigheten Färgeriet i Ebbepark. Byggnaden har en mycket hög miljöprestanda och är certifierad enligt Miljöbyggnad Silver som ställer höga krav på hälso- och miljöskadliga kemikalier. Även Stångåstadens nybyggnationer certifieras i huvudsak enligt systemet Miljöbyggnad men har även certifikat med Svanen. Det är beslutat att alltid certifiera när det är möjligt.

### 3.3 Grön och effektiv energi


Området kopplar främst an till de globala målen nummer: - 7 Hållbar energi för alla - 11 Hållbara städer och samhällen - 13 Bekämpa klimatförändringen.
Området berör främst det kommunövergripande målet: - Ett klimatsmart Linköping

#### 3.3.1 Hur styrs arbetet?

Inom området för Grön och effektiv energi finns sedan 2018 *Program för solet*. Programmet anger mål för producerad solet fram till 2040 samt ett etappmål

fram till 2025<sup>8</sup>. Under 2020 fastställdes det tillhörande *Handlingsplan för solet 2020-2025* som redovisar kommunkoncernens insatser som ska bidra till att etappmålet fram till 2025 uppnås.

### 3.3.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Bland de insatser som genomförts inom kommunkoncernens verksamhet kan urskiljas att aktiviteter kopplade till hållbar energi främst genomförs i de kommunala bolagen. Kultur- och fritidsnämndens anger att insatser för energieffektivisering i kommunens elljusspår inte kunnat genomföras på grund av avsaknad av investeringsmedel. En plan för prioritering av LED-belysning i elljusspår har dock tagits fram.

De fyra största kommunala bolagen har genomfört insatser för att åstadkomma en ökad energieffektivisering, men även insatser kopplade till produktion av förnybar el, ökad robusthet i energisystemet samt insatser kopplade till digitalisering. För ökad energieffektivisering har Lejonfastigheter AB bland annat testat ett årstidsanpassat ventilationssystem på en förskola för att spara upp till 35 procent energi. Sankt Kors har bland annat spelat in filmer för att hjälpa hyresgäster att ställa in temperatur med mera i kontorsmiljöer för att spara energi. Stångåstaden och Tekniska verken har fortsatt samarbete kring projektet Hot Remote med syftet att minska effektoppar i fjärrvärmenätet genom att minska inomhustemperaturen på morgonen när åtgången på varmvatten är högt. Tekniska verken har även testat möjligheterna med värmelagring för användning under kalla dagar och under morgontimmarna då efterfrågan på varmvatten är hög. De tre bolagen Lejonfastigheter, Stångåstaden och Tekniska verken producerar förnybar el genom sol- och vindkraft. Under 2021 har Tekniska verken utrett förutsättningarna för att bygga ytterligare en solcellspark utanför tätorten. Kopplat till insatser för ökad robusthet i energisystemet har Tekniska verken förbättrat och förnyat delar av de centrala näten samt arbetat med vädssäkring av nät på landsbygden. Flera av bolagen har lyft insatser kopplade till digitalisering. Stångåstaden arbetar exempelvis med att utreda möjligheterna med AI-verktyg för driftoptimering. Lejonfastigheter har startat ett samarbete i syfte att styra fjärrvärmen till en fastighet för att optimera energianvändning utifrån faktorer såsom ute- och innetemperatur, väderprognoser med mera.

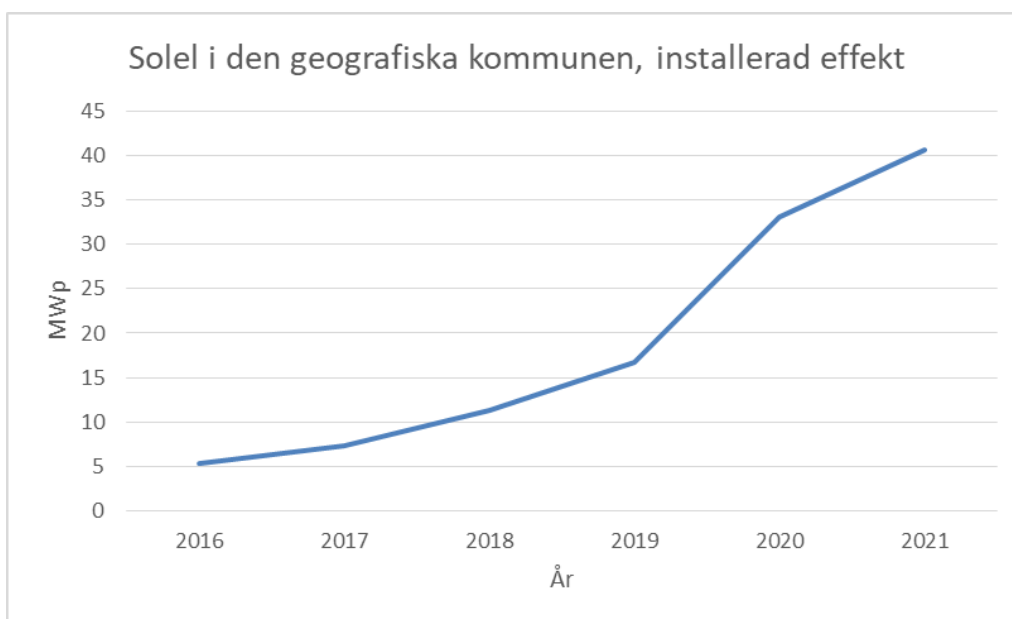
### 3.3.3 Vad har arbetet bidragit till?

Som nämndes ovan har flera bolag lyft insatser kopplade till produktion av förnybar el. Detta har bland annat en koppling till kommunens solesmål. Lejonfastigheters solcellsanläggningar har producerat 415 MWh/år under 2021, vilket är en ökning med cirka 25 procent från föregående år. Sammantaget har bolaget 13 solcellsanläggningar med en kapacitet att producera cirka 530 MWh/år. Under 2021 installerade Stångåstaden två nya solcellsanläggningar vilket innebär att bolaget äger totalt 14 anläggningar som producerade 0,28

---

<sup>8</sup> Produktionen av solet ska utgöra minst fem procent av elanvändningen i Linköping år 2025 och minst 20 procent av elanvändningen år 2040 (*Linköpings kommun, 2018*) <https://www.linkoping.se/contentassets/a84de6fab1db4be8af87dc10d804e69f/solelprogram.pdf?48d1dc>.

GWh el under året. Tekniska verken utreder fortsatt satsningar på solel, genom att undersöka förutsättningar för ytterligare en solcellspark.





**Figur 1.** Installerad effekt solel i den geografiska kommunen.

Som figuren ovan visar har den installerade effekten i kommunen ökat kraftigt under de senaste åren. Kommunkoncernens andel av solel, givet att solcellsparken är inkluderad, utgör 31 procent av den totala installerade effekten i Linköpings kommun. Utöver solel producerar bland annat Tekniska verken och Stångåstaden vindkraft, vilket främst sker utanför kommunens gränser.

Utifrån insatser med syftet att energieffektivisera har Stångåstaden lyft att en minskning på köpt energi omfattande 1,8 procent uppnåddes under 2021. Resultaten ligger i linje med bolagets mål om en minskning på 25 procent köpt energi per kvadratmeter fram till 2025. Lejonfastigheter har arbetat tillsammans med förskolor för att minska mängden el och vatten i fastigheter. Inom ramen för projektet *Elis energihjältar* redovisas att deltagande förskolor minskat vatten- och elförbrukningen med 23 respektive tre procent jämfört med samma period föregående år.

### 3.4 Koldioxidneutralt Linköping

<b>13</b> BEKÄMPA KLIMAT-FÖRÄNDRINGARNA 	<b>11</b> HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN 
Området kopplar främst an till de globala målen nummer: - 13 <i>Bekämpa klimatförändringen</i> - 11 <i>Hållbara städer och samhällen.</i>	



Området berör främst det kommunövergripande målet:  
- *Ett klimatsmart Linköping*

### 3.4.1 Hur styrs arbetet?

Målet om ett koldioxidneutralt Linköping 2025 fungerar som ett paraplymål för kommunens samlade klimatarbete och genomsyrar flera olika styrdokument kopplade till bland annat energi och transporter. Under 2020 antogs *Kommunkoncernens handlingsplan för koldioxidneutralt Linköping 2021-2023 med utblick mot 2025*.

Under 2021 har arbete pågått med att ta fram ett samlat Klimat- och energiprogram för kommunen som också ska fungera som den lagstadgade energiplanen. Arbetet med framtagandet av programmet skedde under året på ett brett sätt utifrån dialog med både förvaltningar och bolag samt även invånare i kommunen. Remissversion av programmet beslutades också under året att skickas ut på remiss. Programmet antogs av Kommunfullmäktige i mars 2022 och innehåller långsiktiga mål inom klimat- och energiområdet.

Till programmet kommer en handlingsplan att tas fram, i vilken befintliga handlingsplaner inom energi- och klimatområdet kommer att inarbetas.

### 3.4.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Arbete med att ta fram det nya klimat- och energiprogrammet som nämndes ovan har utgjort en central del i arbetet som omfattat kommunkoncernen under året och där planen för framtida målsättningar och inriktningar väl arbetats igenom.

Kommunen ansökte också om och beviljades att ingå, som en av 23 svenska "Klimatneutrala städer" inom ramen för det strategiska innovationsprogrammet Viable cities. Medlemskapet/projektet förväntas bidra till att förstärka både arbetet med klimatrelaterade innovationer och den samordnade hållbarhetskommunikationen. Arbetet kommer att drivas tillsammans med berörda förvaltningar, kommunala bolag och privata aktörer.

Arbete utifrån handlingsplanen för koldioxidneutralt Linköping 2025 har genomförts på många sätt inom kommunens förvaltningar under 2021. Flera förvaltningar har utifrån pandemins förutsättningar utökat mängden e-möten och transportbehovet har minskat. Flera förvaltningar arbetar på med sina åtgärder enligt plan, men undantag finns - exempelvis Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen som rapporterar att arbetet med åtgärderna har skjutits upp till 2022.

Linköpingsinitiativet har fortgått under året med tematiska inriktningar och förberedelser för ny avtalsperiod 2022-2024. Klimatkommunikation har skett löpande under året och planering med fokus på insatser för 2022 har gjorts. För Kommunledningsförvaltningen har också utökad stöd i relevanta upphandlingar

inom området för att säkerställa att rätt krav ställs utgjort en viktig påverkansfaktor inom området.

Inom Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har energitillsyn genomförts i syfte att skapa en bild av hur långt olika verksamheter har kommit i arbetet. På sikt kommer tillsynsbesök med energifokus att arbetas in i den ordinarie tillsynen. En policy för ökat trähusbyggande antogs under 2021, arbetet förväntas underlätta ett mer hållbart byggande i kommunen.

De kommunala fastighetsbolagen arbetar alla med energibesparingar, elproduktion och miljöcertifieringar som ett led i att minska sin klimatpåverkan. Flera kommunala bolag har också pågående byggnationer av träbyggnader.

Lejonfastigheter satte under 2021 ett nytt klimatmål med tillhörande klimatstrategi. Bolaget har också som mål att minska sin klimatpåverkan i värdekedjan med 40 % till 2030.

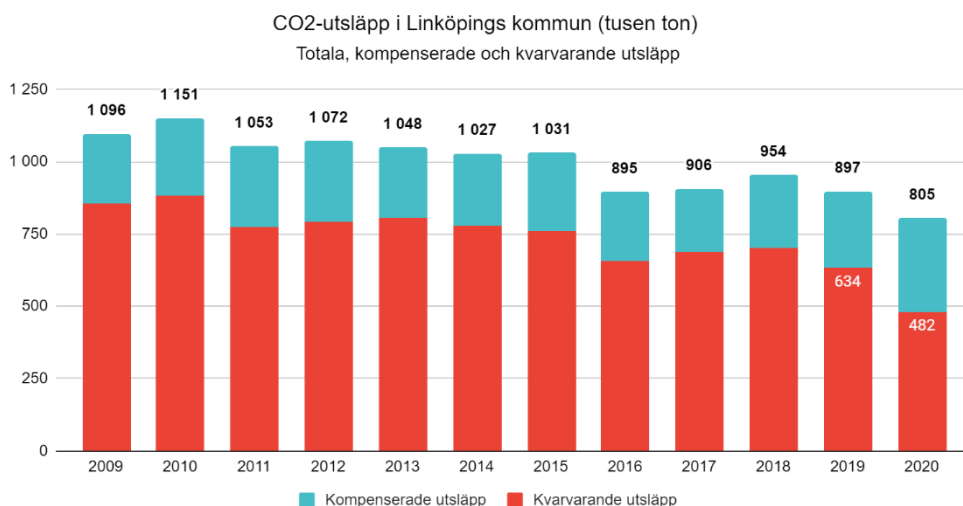
Verksamheten inom Tekniska verken utgör ett viktigt verktyg för möjliggörande att nå målet om koldioxidneutralt Linköping 2025. Bolaget har flera stora satsningar på gång gällande förnybar elproduktion, både inom solel och vindkraft. Bolaget arbetar strategiskt för att minska andelen fossil olja i produktionen av el och fjärrvärme, genom att konvertera befintliga pannor för förbränning av flytande eller fasta biobränslen. Utredning pågår också fortsatt gällande möjligheterna med CCU och CCS (koldioxidavskiljning från en process).

### 3.4.3 Vad har arbetet bidragit till?

Det nya klimat- och energiprogrammet kommer tillsammans med deltagandet i projektet "Klimatneutrala städer" att utgöra en samlad grund för klimatarbetet i kommunen under de kommande åren och ger bra förutsättningar att utföra ett brett och samlat klimatarbete med många olika aktörer. Övrigt arbete som fortgår i förvaltningarna och bolagen utifrån handlingsplanen för målet om koldioxidneutralt Linköping 2025 är mycket viktiga för möjligheten att kunna nå målet. Många av insatserna som har stor påverkan mot att nå målet görs inom de kommunala bolagen med åtgärder såsom energibesparingar, utbyggnad av produktion av förnybar el samt även test av nya metoder såsom CCS och CCU. Det är dock viktigt att även förvaltningarna utifrån beslutade åtgärder i handlingsplanen planerar för och genomför de åtgärder som de är ålagda.

Gällande uppföljning av målet om koldioxidneutralitet till 2025 visar resultaten att mellan år 2009 och 2020 har de totala utsläppen per invånare minskat med ca 35 procent, se Figur 2. Uppföljningen visar att den positiva utvecklingen mot koldioxidneutralitet hittills har åstadkommit av såväl utsläppsminskningar som via kompensation. Från senaste uppföljningen för 2018 har en betydande minskning skett vad gäller koldioxidutsläppen. Minskningen finns i flera sektorer, för transporter och hushåll är minskningen störst. En möjlig faktor till minskningen inom transportsektorn är att pandemin inneburit minskat resande.

Gällande kompensation, dvs. produktion av el från sol, vind, kraftvärme och vatten så har den ökat sedan 2018. Bland annat syns en ökning av el producerad av vindkraftverk och den grundar sig främst i att Tekniska verken invigde en vindkraftspark i Sunne under 2020. Sammantaget ger en minskning av utsläppen i kombination med ökningen av kompensation den minskning av nettot som uppföljningen visar.



**Figur 2.** Koldioxidutsläpp i Linköpings kommun åren 2009 till 2020 uppdelat för totala, kompenserade och kvarvarande utsläpp (ton).

Även om uppföljningen visar på en positiv riktning vad gäller att nå koldioxidneutralitet till 2025 så återstår nu enbart ett fåtal år och för att det ska vara möjligt att nå målet behöver arbetet än mer intensifieras framöver vad gäller åtgärder som minskar utsläppen, i samtliga sektorer. Gällande kommande utveckling och effekter av åtgärder fortsätter även nationella styrmedel och riktlinjer att spela en stor roll. Parallellt med utsläppsminskningar är fortsatt arbetet med ökning av kompensation också viktigt för att nå en neutralitet till 2025.

### 3.5 Levande natur

<b>3</b> GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE	<b>6</b> RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA	<b>11</b> HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN	<b>14</b> HAV OCH MARINA RESURSER	<b>15</b> EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD
<p>Området kopplar främst an till de globala målen nummer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 3: <i>God hälsa och välbefinnande</i></li> <li>- 6: <i>Rent vatten och sanitet för alla</i></li> <li>- 11: <i>Hållbara städer och samhällen</i></li> <li>- 14: <i>Hav och marina resurser</i></li> <li>- 15: <i>Ekosystem och biologisk mångfald.</i></li> </ul>				
<p>Området berör främst det kommunövergripande målet:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <i>Ett klimatsmart Linköping.</i></li> </ul>				

### 3.5.1 Hur styrs arbetet?

Naturen har stor betydelse för de som bor och verkar i Linköping och det är viktigt att bevara och underhålla de höga naturvärden som finns i kommunen idag. I Linköpings kommun finns ett naturvårdsprogram med tillhörande handlingsplan som antogs 2018 och har reviderats under 2021.

Naturvårdsprogrammet anger den övergripande inriktningen med målområden och strategier för naturvårdsarbetet. Handlingsplanen för naturvärden i Linköpings kommun konkretiserar kommunens ambitioner med åtgärder.

När staden växer och förtätas blir det en utmaning att få plats med alla viktiga funktioner som behövs i en väl fungerande stad. Det oundvikliga är att en del grönområden ibland måste tas i anspråk för exploatering och att naturmiljön därmed påverkas negativt. Ekologisk kompensation innebär att ekosystemtjänstfunktioner och värden som försvinner vid exploatering kompenseras. Ekologisk kompensation ska inte vara ett sätt att rättfärdiga olämpliga exploateringar utan en sista utväg när alternativ prövats och skyddsåtgärder inte räckt till. Under 2021 har riktlinjer för Ekologisk exploatering tagits fram.

### 3.5.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

I många fall kan naturvårdande insatser och insatser för ökad biologisk mångfald bidra till ökade möjligheter för rekreation och friluftsliv, och ibland även innebära en anpassning till ett förändrat klimat.

En lång rad andra insatser har gjorts, av kommunen och i många fall i samverkan med andra aktörer, för att utveckla natur- och rekreationsområden i kommunen.

Naturreseptatet Motala Ströms ravin bildades 2018 och är ett av sju kommunala naturreseptat. Under 2021 har arbete pågått med att göra området mer tillgängligt och göra det möjligt att för alla att uppleva det rika djur- och växtlivet. Arbetet slutfördes i juni och har lockat många besökare under sommaren och hösten.

En samverkan mellan Samhällsbyggnadsnämnden och Kultur- och fritidsnämnden har skett i syfte att skapa bättre möjligheter till vardagsrekreation i staden. Det har under året resulterat i en markerad promenadslinga runt Stångån som framöver ska kompletteras med QR-koder med motionsövningar.

En ny entrébyggnad i Tinnerö eklandskap vid Fröberget har färdigställts och invigts under 2021. Fasadens västra och södra sida har klätts med ett stort insekshotell. Entrén fungerar som vind- och regnskydd för besökare och gör det möjligt för skolklasser att ha utomhuslektioner i Tinnerö i ur och skur.

Samhällsbyggnadsnämnden har under 2021 påbörjat och genomfört en rad naturvårdsåtgärder enligt handlingsplanen för Naturvårdsprogrammet. Ett arbete är påbörjat med att ta fram en policy och åtgärds katalog för pollinatörer. Policyn ska stödja alla kommunala verksamheters arbete med

ekosystemtjänsten pollinering och ska kunna omsättas i verkligheten genom den åtgärds katalog som tas fram innehållande konkreta tips och idéer för hur man kan gynna pollinatörer.

Arbete med att uppdatera kommunens naturvårdsprogram är påbörjat. Arbetet är omfattande med fältarbete som leder till en uppdaterad objektskatalog. Fältarbetet ska ske under två fältsäsonger varav en är genomförd.

I ett samarbete med Tekniska verken AB pågår ett arbete kring Jakobsdal våtmark. Anläggning av ny våtmark är påbörjad som syftar till flödesutjämning och ökad vattenkvalitet.



Skötselblad för några prioriterade invasiva främmande arter är framtagna. Dessa ger ledning åt entreprenörer som sköter kommunens mark samt privata fastighetsägare kring hur invasiva arter ska bekämpas och hanteras. Skötselblad för fler arter tas fram löpande. Framtagning av Vägledning och strategier för kommunens arbete med invasiva främmande arter är påbörjat.

### 3.5.3 Vad har arbetet bidragit till?

Under 2021 har många vistats ute i naturen i kommunala naturreservat, i friluftsområden, vid badplatser och i områden där det finns grillplatser. Resultatet från medborgarundersökningen visar på högt resultat gällande andelen medborgare som är nöjda med tillgången till rekreationsmöjligheterna i den tätortsnära naturen och i de kommunala naturreservaten. Samhällsbyggnadsnämndens nämndmål En rik tätortsnära natur anses uppnått för 2021 baserat på att många beslutade aktiviteter har genomförts under året med förväntade effekter.

Under året har kommunen bidragit till att öka den biologiska mångfalden genom att plantera 40 nya minnesekar, ytterligare 90 ekar samt 2000 blommande buskar och småträd i Tinnerö eklandskap. För att möjliggöra bete av djur har 3,5 km stängsel satts upp i Viggeby naturreservat och en ny spång är anlagd i Vistkärret.

## 3.6 Mobilitet och hållbara transporter

 <p>11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN</p>	 <p>13 BEKÄMPA KLIMAT-FÖRÄNDRINGARNA</p>
<p>Området kopplar främst an till de globala målen nummer:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- 11: Hållbara städer och samhällen</li><li>- 13: Bekämpa klimatförändringen.</li></ul>	

Området berör främst det kommunövergripande målet:  
- *Ett klimatsmart Linköping*

### 3.6.1 Hur styrs arbetet?

Inom området för Mobilitet och hållbara transporter finns ett flertal olika styrdokument, däribland:

- *Cykelplan för Linköpings kommun*
- *Rese- och fordonspolicy*
- *Grön resplan*

Styrdokumenterna spänner över en bredd av olika frågor kopplade till mobilitet och transporter och berör såväl koncernens egna transporter och resor som infrastruktur och planering som berör invånare och verksamheter.

### 3.6.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Under 2021 gjordes en intern resvaneundersökning bland medarbetare i kommunen, som en del i uppföljningen av Grön resplan. Undersökningen gällde både arbetspendling och tjänsteresor.

Arbete sker löpande på förvaltningarna, exempelvis när det gäller att ställa krav på att leverantörer ska använda samordnad varudistribution (Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen). Flera andra förvaltningar anger att de planerar för att främja en omställning mot mer hållbara färd sätt och att exempelvis elcyklandet ökar (Kultur- och fritidsförvaltningen).

Under året har ett pilotprojekt för framtagande av Grön resplan för skola genomförts på Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Övriga aktiviteter har på förvaltningen genomförts enligt plan i syfte att skapa goda möjligheter till hållbart resande, däribland invigning av en ny sträckning av cykellänken. Arbetet med beteendepåverkande åtgärder inom hållbarhetsområdet har försvårats av pandemin. Mobilitetsprojektet Linköping Mobility as a Service (MAAS) avslutades och rapporterades in till Energimyndigheten. Ett flertal åtgärder finns planerade inom förvaltningen för kommande år.

I samband med ombyggnaden av stadsdelen Ebbepark så testar Stångåstaden att ställa krav på entreprenörerna att använda HVO. Under 2021 har bolaget också fortsatt utveckla möjligheterna för att ladda fordon, och i samverkan med Tekniska verken har Stångåstaden byggt ett antal laddöar i stadsdelarna. Satsningen på utökade laddmöjligheter kommer att fortsätta under 2022.

Inom mobilitetsområdet har Sankt kors en nära samverkan med Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Sankt kors verkar genom affärsområdet Dukaten för hållbar mobilitet, i samverkan med andra aktörer och genomför kommunens parkeringsstrategi med särskild hänsyn till trygghet, tillgänglighet, miljö och jämställdhet. Dukaten utvecklar och förvaltar parkeringsanläggningar

samt bidrar aktivt till att genomföra kommunens trafik- och parkeringsstrategi. Genom en bredare satsning inom mobilitet än bara parkering och ett ökat samarbete med andra aktörer inom området, bidrar Sankt kors och Dukaten till att möjliggöra för såväl Linköpingsbor som inresande att välja hållbara alternativ för sitt resande.

För Tekniska verkens del så har kapaciteten på tankstationer för flytande biogas i Linköping utökats under året då efterfrågan är växande. Beslut har tagits gällande att även bygga en tankstation i Norrköping, vilken öppnar under 2022. Tekniska verken har under året byggt en ny gastät gödselbrunn som möjliggör ökad produktion av biogas med ca 300 ton per år.

För den interna fordonsflottan inom Tekniska verken så går en stor andel av fordonen på biogas eller el, även entreprenörers fordon. Tekniska verkens lastbilar drivs av HVO och en på flytande biogas. Bolaget upplever en hög efterfrågan på flytande biogas inom industrin, som bränsle till tunga fordon, och inledde under året ett samarbete med en dagligvarukedja.

### 3.6.3 Vad har arbetet bidragit till?

Resultaten från resvaneundersökningen i kommunorganisationen visar att koldioxidutsläppen från både arbetspendling och tjänsteresande har minskat. Detta till stor del utifrån pandemins effekter om att fler jobbat hemifrån samt haft mycket digitala möten och inte rest så mycket i tjänsten.

Resultaten visar att koldioxidutsläppen vid arbetspendling har legat relativt konstant på cirka 4 600 ton 2013 till 2021 trots ökat antal medarbetare under samma period. Koldioxidutsläppen per medarbetare har minskat, från 0,62 ton år 2013 till 0,49 ton år 2021, vilket är en minskning med cirka 20 %. Koldioxidutsläppen från tjänsteresor uppgick till 720 ton under pandemiåret 2020, och till 960 ton år 2019, jämfört med 1120 ton år 2012. Minskningen beror delvis på kraftigt ökat tillämpande av digitala möten och minskat transportbehov. Koldioxidutsläppen per medarbetare har minskat med 56 % jämfört med 2012, från 0,16 ton år 2012 till 0,10 ton år 2019 och till 0,07 ton/år 2020.

Arbetet behöver även fortsatt prioriteras för att uppnå kommunens uppsatta mål inom området. Det är en utmaning att minska utsläppen samtidigt som antalet anställda i kommunen ökar. Gällande det interna arbetet är det systematiska arbetet kring transporter viktigt och det är angeläget att förvaltningarna fortsatt arbetar utifrån de åtgärder som är identifierade.

Arbetet som sker inom de kommunala bolagen är mycket positivt och ger möjligheter för såväl boende, företag, genomresande och många andra att delta i omställningen till ett mer hållbart transportsätt. Möjligheterna och utmaningarna ser olika ut för olika sektorer och att möta dem på olika sätt utifrån t.ex. möjligheter kring olika bränslen är viktigt och ligger i linje med den nationella strategin inom området. Inom Sankt kors har beräkningar gjorts som visar att 177 ton minskade CO<sub>2</sub>-utsläpp per år kommer att vara effekten av bl.a. ett ökat antal elbilsladdare i mobilitetshubbar som installerats.

### 3.7 Klimatanpassning

<b>3</b> GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE 	<b>6</b> RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA 	<b>11</b> HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN 	<b>13</b> BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGEN 	<b>15</b> EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD 
<p>Området kopplar främst an till de globala målen nummer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 3: <i>God hälsa och välbefinnande</i></li> <li>- 6: <i>Rent vatten och sanitet för alla</i></li> <li>- 11: <i>Hållbara städer och samhällen</i></li> <li>- 13: <i>Bekämpa klimatförändringarna</i></li> <li>- 15: <i>Ekosystem och biologisk mångfald.</i></li> </ul>				
<p>Området berör främst de kommunövergripande målen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <i>Ett attraktivt och tryggt Linköping</i></li> <li>- <i>Ett klimatsmart Linköping</i></li> <li>- <i>Ett Linköping med rikt kultur-, fritids och idrottsliv</i></li> </ul>				

#### 3.7.1 Hur styrs arbetet?

I den fysiska samhällsplaneringen finns ett antal olika styrdokument såsom översiktsplan, tillägg till denna och detaljplaner för specifika områden av staden. Till detta finns också ett program och handlingsplan för kommunens arbete med klimatanpassning. Utöver det finns exempelvis dagvattenpolicy med mera.

#### 3.7.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Inom kommunorganisationen har arbete genomförts gällande exempelvis att säkerställa rutiner för kommunikation internt och externt om råd gällande vägledning och checklistor vid värmeböljor, klimatsäkring av arkivfunktionen och arbete i dagvattengrupper mellan kommunen och Tekniska verken där kunskapsunderlag och nya rutiner tas fram. En viktig del i arbetet under 2021 har varit att färdigställa skyfallskartering och påbörja konsekvensanalys utifrån denna.

De större kommunala bolagen har stor rådighet inom området och arbetar aktivt med olika typer av åtgärder inom klimatanpassning. Några exempel nämns här.

För Stångåstaden har fokus under året varit att, tillsammans med Linköpings universitet, slutföra besiktningar av de fastigheter som identifierats som mest sårbara för översvämning och/eller värmebölja. Sårbarhetsanalyser tillsammans med besiktningarna kommer ligga till grund för Stångåstadens fortsatta arbete med beredskap inför ökade nederbördsmängder och högre temperaturer. En generell åtgärd Stångåstaden infört är att alla nyproducerade lägenheter, som upphandlas utifrån den byggstandard som började gälla under 2020, har persienner. Vidare arbetar bolaget med kunskapshöjande åtgärder riktat mot hyresgästerna.



Även Lejonfastigheter deltar i forskningsprojektet med Linköpings universitet. Under 2021 slutfördes klimatsårbarhetsanalysen av bolagets fastigheter där risker för översvämningar från kraftig nederbörd, samt värmerelaterade risker utomhus och inomhus, analyserades. Av hela byggbeståndet genomfördes inventeringar på plats i drygt 100 byggnader som teoretiskt bedömts vara sårbara för översvämningar och/eller höga temperaturer.

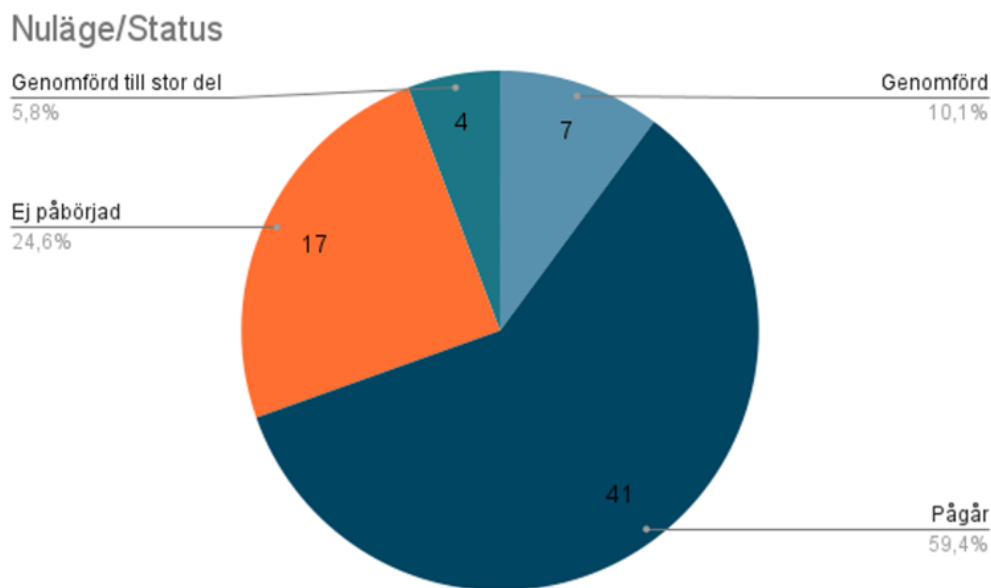
För att vara säkra på att kunna leverera fjärrkyla även vid extrema temperaturer utomhus, genomför Tekniska verken olika åtgärder och under 2021 har bolaget bland annat ökat kapaciteten på fjärrkyla i citynätet och tagit fram en prioritetsordning för leverans av fjärrkyla.

Som huvudman för ledningsnätet har Tekniska verken ett ansvar att fördröja och rena dagvatten innan det når vattendrag. Exempelvis pågår arbete med att anlägga en ny dagvattendamm vid Jakobsdal, som ska fördröja och rena vattnet till Stångån. Tekniska verken och kommunen samarbetar också för att lyfta frågor om dagvatten tidigt i planeringen av hur mark och vattenområden bör användas, var bebyggelse och infrastruktur ska ligga och hur de bör vara utformade. Bolaget väger även in risk för översvämningar vid sårbarhetsanalyser för elnätet, så att det till exempel inte byggs elcentraler och elstationer på utsatta platser. Arbetet fortgår med att läsa in kartor och identifiera platser som är i riskzon.

### 3.7.3 Vad har arbetet bidragit till?

Klimatanpassning är ett långsiktigt och kontinuerligt arbete, som behöver genomsyra flera verksamhetsområden. Klimatanpassning och konsekvenser av ett förändrat klimat finns därför med, där det är relevant, i nya styrdokument som tas fram.

Handlingsplanen för klimatanpassning är under genomförande i kommunkoncernen och en halvtidsuppföljning gjordes under hösten 2021. Uppföljningen visar att ungefär 15 procent av åtgärderna i handlingsplanen är genomförda helt eller till stor del, ca 60 procent är pågående och 25 procent är ej påbörjade, se figur 2.



**Figur 3.** Halvtidsuppföljning av åtgärder i handlingsplanen för klimatanpassning i kommunen.

En viktig utgångspunkt vid kommande revidering av handlingsplanen, blir de nya kunskapsunderlagen i form av värmekartering respektive skyfallskartering. Utifrån fortsatta analyser av dessa kommer behovet av fortsatta och intensifierade åtgärder inom olika områden att tydliggöras. Ett par av bolagen ingår i forskningsprojekt kopplat till klimatrelaterade risker och har utifrån detta identifierat åtgärdsbehov.

Utifrån Lejonfastigheters sårbarhetsanalys avseende klimat respektive värme, identifierades 8 förskolor, 11 skolor, 7 vård- och omsorgsbyggnader samt 2 samhällskritiska byggnader som extra sårbara för översvämningar. Dessa byggnader ligger i översvämningsområden, har entréer eller andra öppningar som är översvämningssärliga, och har lågt placerade tekniska installationer som riskerar att skadas vid kraftiga regn. I drygt en tredjedel av alla inventerade byggnader bedöms verksamhet påverkas vid skyfall.

Lejonfastigheters analys av värmerelaterade risker pågår. Preliminära resultat indikerar att cirka 15 förskolor, 10 skolor och 15 vård- och omsorgsbyggnader riskerar kraftigt förhöjda utom- och inomhustemperaturer vid värmebölja eller längre perioder med höga medeltemperaturer.

För att höja leveranssäkerheten har Tekniska verken bytt ut luftledning mot markkabel i Mjölby, Katrineholm och Linköping. Totalt har över 4 mil ny kabel lagts och 40 nätstationer förnyats. Andel nedgrävd elkabel i Linköping år 2021 90,8%.

## 4 Social hållbarhet

Såväl kommunen, som kommunens medborgare, näringsliv och civilsamhälle, bidrar på olika sätt i arbetet för en socialt hållbar kommun.



Definitionen av ett socialt hållbart Linköping är:

*Ett socialt hållbart Linköping innebär ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader, är delaktiga i samhällsutvecklingen och som känner tillit till varandra och till samhällets olika delar (utdrag från kommunens hållbarhetspolicy).*

### Vad innebär ett socialt hållbart samhälle?

Social hållbarhet beskrivs på många olika sätt. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Folkhälsomyndigheten har genom den gemensamma arenan Mötesplats social hållbarhet tagit fram en beskrivning av ett socialt hållbart samhälle:

- Ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader.
- Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Utifrån denna beskrivning kan folkhälsoläget ses som ett uttryck för en socialt hållbar samhällsutveckling. Det finns därför många som likställer god och jämlik hälsa med social hållbarhet.







### Hur arbetar Linköpings kommun med social hållbarhet?

Linköpings kommun arbetar rättighetsbaserat utifrån mänskliga rättigheter. Kommunen arbetar brett med delaktighet, inkludering, icke-diskriminering, jämlikhet, transparens och ansvar, för att förbättra verksamheten och välfärden till medborgarna. Detta är också viktiga grunder för en god folkhälsa där

individer har möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Kommunen arbetar även främjande för att fler medborgare ska vara fysiskt aktiva hela livet.

Många av de mänskliga rättigheterna är lagstadgade i Sverige och avspeglas i en stor del av kommunens uppdrag. Till exempel kommunens roll att säkra alla barns möjlighet att delta i skolundervisning, att äldre kan få hemtjänst eller en plats på ett äldreboende, att avloppssystem och vattenrening fungerar och att alla ska ha tak över huvudet. Kommunens arbete med miljö- och klimatfrågor, för att säkra möjligheterna till exempelvis hållbar livsmedelsproduktion och goda livsmiljöer, bidrar också till att uppfylla de mänskliga rättigheterna.

## 4.1 Arbete mot segregation

					
<p>Området kopplar främst an till de globala målen nummer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1: <i>Ingen fattigdom</i></li> <li>- 4: <i>God utbildning för alla</i></li> <li>- 10: <i>Minskad ojämlikhet</i></li> <li>- 11: <i>Hållbara städer och samhällen</i></li> <li>- 16: <i>Fredliga och inkluderande samhällen</i></li> <li>- 17: <i>Genomförande och partnerskap.</i></li> </ul>					
<p>Området berör främst följande kommunövergripande mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <i>Ett attraktivt och tryggt Linköping</i></li> <li>- <i>Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum</i></li> <li>- <i>Stark gemenskap och människor i arbete</i></li> <li>- <i>Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv</i></li> <li>- <i>Hög kunskap med skolor i framkant</i></li> </ul>					

### 4.1.1 Hur styrs arbetet?

I januari 2020 beslutade kommundirektören om en ny modell för ledning och samordning av insatser mot segregation samt trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder (KS 2019-1002), utifrån denna modell har arbetet fortlöpt under 2021 för att minska och motverka den socioekonomiska boendesegregationen och dess negativa effekter. Insatserna fokuseras till de tre områden där flest invånare med svagare socioekonomi bor: Berga, Ryd och Skäggetorp. Arbetet utifrån modellen sker genom nulägesbilder för områdena samt en gemensam åtgärdsplan mot segregation.

Nulägesbilderna uppdaterades under 2021 med ny tillgänglig data, dessa återfinns som bilagor till åtgärdsplanen. *Åtgärdsplan mot segregation* uppdaterades även under 2021 för att gälla under verksamhetsåret 2022 (KS 2020-754).

#### 4.1.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Berörda nämnder deltog under 2021 i arbetet utifrån lednings- och samordningsmodellen mot segregation. Nästan samtliga nämnder rapporterar om genomförda insatser utifrån det kommungemensamma strategiska utvecklingsuppdraget att ”*utveckla samordningen mellan nämnder och inom koncernen för effektivare insatser och åtgärder för att minska och motverka segregation och otrygghet*”.

Exempelvis arbetade Arbetsmarknadsnämnden med feriejobb samt utveckling av verksamhetsuppdrag tillsammans med Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen (områdesteam i Berga och Skäggetorp samt drift och skötsel av växthuset i Trädgårdsföreningen), Kultur- och fritidsförvaltningen (feriearbeten i segregerade områden) och Leanlink.

Barn och ungdomsnämnden förberedde övergångar till mottagande skolor inför avvecklingen av Skäggetorpsskolan 7-9 som skedde i augusti 2021, dessa är beskrivna i rapport för avveckling av Skäggetorpsskolan. Orsaker till den lägre andelen inskrivna barn i förskolan i områden med socioekonomiska utmaningar kartlades och förslag på åtgärder togs fram. Medel från statsbidraget Bättre språkutveckling i förskolan avsattes för att öka andelen inskrivna barn i förskolan i områdena. Nämnden har även fattat beslut att rekquirera ett statsbidrag för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i områden med socioekonomiska utmaningar. Några av insatserna som startats upp inom ramen för statsbidraget är anställning av personal som kan avlasta lärare i det administrativa arbetet, kompetensutveckling i form av litteratur och handledning av personal kring neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och socialt samspel samt planer på samarbete med Linköpings universitet när det gäller stöd i systematiskt kvalitetsarbete och en nulägesanalys av skolornas utmaningar. Skolorna i Berga, Ryd och Skäggetorp har under året även jobbat aktivt med skolvalet.

Bygg och miljönämnden har medverkat vid samtliga operativa träffar med LOS-gruppen (lokal operativ samverkan), tydliggjort kontaktvägar gentemot andra myndigheter inom myndighetssamverkan och påbörjat arbete för en strategisk plan för myndighetssamverkan inom kommunen.

Kultur- och fritidsnämnden har bland annat påbörjat ett arbete med föreningsutveckling i områdena Berga, Ryd och Skäggetorp. Utvecklingsarbetet syftar bland annat till ökat föreningsdeltagande, skapa hållbarhet och varaktighet samt utveckla befintliga föreningar som finns i kommunens idrottssvaga områden. För att ytterligare stärka detta arbete har ett extra tillfälligt stöd tilldelats till arbetet med idrottssvaga områden. Nämnden har också under 2021 uppdragit till idrottslivet att utreda möjligheter och förutsättningar för att etablera ett koncept som möjliggör utlåning av gratis fritidsutrustning. Under året invigdes också närbiblioteken i Berga och Ryd. Vidare har verksamheten fortsatt det trygghetsskapande arbetet i Skäggetorp genom exempelvis temakvällar med föräldranätverk, samarbete med öppna förskolan och satsningar med fastighetsbolag. Vidare har nämnden arbetat med utvecklingen av Berga By som en positiv och naturlig mötesplats för Bergas invånare. Kontakt Linköping har här etablerat ett kontaktcenter.

Samhällsbyggnadsnämnden har under året intensifierat sitt trygghetsarbete och genomfört en rad trygghetsskapande åtgärder utifrån den tilläggsbudget som nämnden erhöll.

Social- och omsorgsnämnden har fattat beslut om utvecklingsuppdrag avseende områdesteam som tilldelats till Leanlink. Utvecklingsuppdrag Nära socialtjänst Skäggetorp påbörjades under året. Nämnden genomförde även en omfattande genomlysning inom området barn och unga.

Kommunstyrelsens ansvar och arbete för trygghet och säkerhet har påverkats av oönskade händelser som våldsdåd och skjutningar. Dessa oönskade händelser har ökat under året och har varit mycket resurskrävande. Kommunen har med anledning av de inträffade händelserna stärkt sina resurser i prioriterade områden med fokus på trygghetsskapande arbete vilket flera nämnder beskriver har påverkat arbetet under året som gått. Linköpings kommun arbetar efter metoden Effektiv Samordning för Trygghet (EST). I metoden, som implementerats under året, ingår att skapa en gemensam lägesbild varje vecka tillsammans med Polis och fastighetsägare för att kunna prioritera fördelning av resurser. Lokala brottsförebyggande grupper har startats upp och kommunen har stärkt sin samverkan med polisen.

Stångåstaden rapporterar att de genomfört extra insatser i Skäggetorp, Ryd och Berga. Samverkan sker med Linköpings kommun och andra aktörer i stadsdelarna. En trygghetsgrupp har bildats som tar fram trygghetsplaner för alla bostadsområden. Trygghetsgruppen genomför även trygghetsvandringar, arbetar med grannsamverkan, aktiviteter för äldre för att motverka ensamhet och öka trivsel och trygghet i våra konceptboenden för seniorer. Tekniska verken har under året satt upp trygghetsskapande belysning i tunnlar och parker i Berga, Ryd och Skäggetorp.

#### 4.1.3 Vad har arbetet bidragit till?

Segregationen i Linköpings kommun planeras att framöver utvärderas genom de 13 indikatorer som redovisas i nulägesbilderna för Berga, Ryd och Skäggetorp. Då nulägesbilderna togs fram under år 2020 och 2021 med statistik som har en viss eftersläpning finns ännu inte möjligheten att samlat redovisa hur segregationsarbetet har haft effekt för Linköpings kommuninvånare. I tabell 2 presenteras ett urval indikatorer som pekar på den socioekonomiska segregationen i områdena.

Tabell 2. Urval indikatorer som påvisar socioekonomisk segregation i olika delar av Linköpings kommun.

	Berga	Ryd	Skäggetorp	Linköping totalt
Förvärvsfrekvens andel (%) 20-64 år, år 2019	Kvinnor: 63,1 Män: 71,8	Kvinnor: 46,6 Män: 45,2	Kvinnor: 47,8 Män: 59,5	Kvinnor: 76,2 Män: 77
Låg ekonomisk standard andel hushåll (%), år 2019	32,6	44,5	51,3	15,9
Personer som uppburit ekonomiskt bistånd andel (%), år 2018	9,6	6,1	18,1	3,4

Andel (%) barn och unga 0-17 år i ekonomiskt utsatta familjer (relativ fattigdom), år 2019	47,8	53,7	73,9	19,6
--	------	------	------	------

Förvärvsfrekvensen är lägre i Berga, Ryd och Skäggetorp jämfört med Linköping totalt. Skillnaden i förvärvsfrekvens är större mellan män och kvinnor är i dessa tre områden än i kommunen som helhet.

Andel med låg ekonomisk standard samt andel som uppburit ekonomiskt bistånd är betydligt högre i Berga, Ryd och Skäggetorp jämfört med hela kommunen. Gällande barn och unga som lever i ekonomiskt utsatta familjer (relativ fattigdom) är det 73,9% av alla mellan 0-17 år i Skäggetorp, 53,7 i Ryd och 47,8 i Berga. Detta jämfört med Linköpings totalt, 19,6%.

Det arbete som bedrevs utifrån åtgärdsplanen mot segregation under 2021 följdes upp och visar att 12 åtgärder var genomförda, 42 åtgärder pågick och 6 åtgärder var ej genomförda. Förutom själva arbetet med de olika åtgärderna har det skett en stor förbättring kring samverkan inom kommunen. På vissa plan och vissa nivåer fungerar det nu bra, en betydande förbättring jämfört med tidigare, men fortsatt finns det också mycket som kan bli bättre.

Social- och omsorgsnämndens genomlysning inom området barn och unga visar att där socialtjänsten har mindre bra resultat är i stadsdelarna med socioekonomiska utmaningar. Socialtjänsten når inte barn och unga och deras föräldrar i dessa områden, men ansvaret delas med fler förvaltningar och andra parter i välfärdskedjan varför behov av förbättrad samverkan finns.

Bygg- och miljönämndens medverkan i LOS-gruppen har hittills resulterat i att ett flertal olovliga bostäder eller sovplatser har stoppats.

Samhällsbyggnadsnämndens insatser har bland annat inneburit att lokala driftorganisationer i Berga och Skäggetorp har införts från och med augusti, dessutom har belysning och röjning av buskage på otrygga platser i staden genomförts i stor omfattning.

## 4.2 Barnkonventionen



Området kopplar främst an till de globala målen nummer:

- 1: *Ingen fattigdom*
- 3 *Hälsa och välbefinnande*
- 4: *God utbildning för alla*
- 10: *Minskad ojämlikhet*
- 16: *Fredliga och inkluderande samhällen.*

Området berör främst följande kommunövergripande mål:

- *Ett attraktivt och tryggt Linköping*
- *Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv*
- *Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum*
- *Hög kunskap med skolor i framkant*
- *Hållbar verksamhetsutveckling.*

#### 4.2.1 Hur styrs arbetet?

Barnkonventionen är numera reglerad enligt lag. Utöver detta har Linköpings kommun inget särskilt styrdokument som reglerar kommunens arbete med konventionen om barnets rättigheter, men flera styrdokument berörområdet. Kommunens hållbarhetspolicy och reglemente innehåller regleringar inom områden som har indirekt verkan för barnkonventionens uppfyllande, bland annat rörande jämställdhet, jämlikhet, hälsa och demokrati- och mångfaldsfrågor.

Reglementet anger också barn- och ungdomsnämndens samt bildningsnämndens ansvar för skolfrågor men även att de fullgör de uppgifter som ankommer på vårdgivaren för den medicinska och psykologiska delen av elevhälsan. Kultur- och fritidsnämnden har enligt reglementet ansvar för samordningen av ungdomsstrategiska frågor, allmän kulturverksamhet för barn och unga, ungdoms- och fritidsverksamhet samt sommaraktiviteter för barn och ungdomar till 16 års ålder. Reglementet anger också social- och omsorgsnämndens ansvar för barn och unga inom deras lagstyrda verksamhet.

Kommunens idrottspolitiska program och handlingsplan, kommunens riktlinjer för arbete med nationella minoriteters rättigheter samt det funktionshinderpolitiska programmet nämner specifikt barn och unga som en målgrupp, och kommunens kulturpolitiska program lyfter särskilt barnkonventionen.

Kommunfullmäktige fattade inför verksamhetsåret 2020 beslut om att ge kommunstyrelsen i uppdrag att samordna förvaltningsöverskridande erfarenhetsutbyte, lärande och uppföljning av kommunens samlade arbete med ett barnrättsbaserat synsätt, utifrån att barnkonventionen blivit lag. Aktiviteten sköts upp på grund av pandemin såväl under 2020 som 2021 och har genomförts i mars 2022.

Både social- och omsorgsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen har i sina verksamhetsplaner för 2021 åtagit sig att implementera arbetssätt utifrån att barnkonventionen har blivit lag.



Under 2021 togs ett barnbokslut fram som ska fungera som ett stöd i vidareutvecklingen av kommunens arbete med att tillgodose barnens rättigheter utifrån barnkonventionen. Syftet med barnbokslutet är att få en bild av barn och ungas livssituation och att belysa om och på vilket sätt Linköpings kommun arbetar med barns rättigheter vid beslut och insatser. Barnbokslutet ger också möjlighet att planera långsiktigt för att kunna utveckla verksamheterna och skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all kommunens verksamhet.

Vid dåvarande utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen tog man under 2021 fram en rutin med en barnchecklista samt en mall för barnkonsekvensanalyser. Vid en internkontroll fann man att rutinen ännu inte tillämpas i tillräckligt stor utsträckning och kommer därför arbeta vidare med den under 2022. I dagsläget finns ingen övergripande mall som kan användas av alla förvaltningar. Bedömningar av barnets bästa eller barnkonsekvensanalyser är inte heller obligatoriska att ha med i tjänsteskrivelser inför beslut.

På respektive förvaltning finns kontaktpersoner med ansvar för att driva och implementera arbetet som övergripande samordnas från Hållbarhetsenheten.

#### 4.2.2 Exempel på insatser som genomförts i koncernen

Det görs många insatser för att öka likvärdigheten mellan barn t.ex. att förskoleplatser byggts ut i Skäggetorp och Ryd, och att fokus nu läggs på Berga. Arbetsmarknadsnämnden har tagit fram nya indikatorer för att redovisa antal långvariga biståndshushåll med barn i stället för endast långvariga biståndshushåll. Extra resurser har lagts på skolor där elever riskerar att inte klara behörigheten och arbete pågår med att försäkra att elevhälsans kompetenser finns tillgängliga på alla skolor. Flera förvaltningar arbetar med tillgänglighet och bemötande utifrån ett barnperspektiv. Generellt finns dock begränsad information tillgänglig i verksamhetsberättelserna om förvaltningarnas arbete med åtgärder utifrån diskrimineringsgrunderna kopplade till barn.

Övergripande görs flera insatser av förvaltningarna för att stärka barns rätt till liv och utveckling. Det handlar om allt från sommarjobb till ungdomsverksamheter, arbete med trygghet och hedersrelaterat våld och förtryck, samt utveckling och stöd i skolan genom bl.a. kartläggning av kunskapsnivåer, utveckling av elevhälsan och implementering av heltidsmentor.

Det finns flera exempel på hur kommunen arbetar med barns delaktighet och inflytande. Det gäller bland annat ungdomsombuden, ungdomsverksamheter där unga får vara med och utveckla verksamheten, samråd vid stadsutveckling, och barn som blir involverade i sin egen behandling. Dock saknas det generellt förvaltningsöverskridande strukturer och arbetssätt för barn att komma till tals och för förvaltningarna att ta tillvara på barns åsikter, både för det enskilda barnet och för barn som grupp.

Social- och omsorgsförvaltningen har fortsatt arbetet med en handlingsplan för barnrätt och arbetar även i verksamheterna bland annat med metoden BBIC - barns behov i centrum. Flera förvaltningar arbetar med barns bästa på olika sätt, men det saknas ofta en övergripande systematik inom såväl som mellan förvaltningarna.

Utbildningsförvaltningen, Kultur- och fritidsförvaltningen och Social- och omsorgsförvaltningen ska i samverkan vidta åtgärder för barn och unga i syfte att skapa helhet och sammanhang så att alla barn och unga ges förutsättningar att nå en gymnasieexamen. Arbetet ska kännetecknas av tidiga samordnade insatser, anpassade efter barnets och den unges behov, i syfte att främja integration och förhindra utanförskap. Detta arbete initierades redan 2020 och har nu inlett en ny fas där man tillsammans med Länsstyrelsen kommer att samarbeta inom ramen för "Alla Barn i Östergötland" under 2022.

Flera förvaltningar har gjort insatser för att utbilda i barnkonventionen. Under hösten 2021 och våren 2022 har flera nyckelpersoner gått en barnrättsstrategutbildning via SKR och Länsstyrelsen för att internt höja den barnrättsstrategiska kunskapen. Det finns således alltmer kunskap på området, dock efterfrågas fortsatt forum för att diskutera barnrättsfrågorna samt lära av varandras metoder och arbetssätt. Vidare efterfrågar medarbetare som deltagit i utbildningarna en tydligare struktur och styrning kring.

#### 4.2.3 Vad har arbetet bidragit till?


En av de största utmaningar Linköpings kommun står inför, och som också identifierats av flera nämnder, är likvärdighet och likvärdiga förutsättningar. Många barn i Linköpings kommun har det bra, men klyftorna ökar och jämlikheten minskar, vilket också försvårar möjligheter för flera barn att kunna åtnjuta sina rättigheter.

Kommunens verksamheter arbetar med många goda insatser för att tillförsäkra barn deras rättigheter. Det är tydligt att de verksamheter som möter barn har kommit längre i arbetet. Det strukturella arbetet behöver dock förbättras både inom och mellan förvaltningarna. Fler verksamheter behöver fundera över på vilket sätt barnkonventionen är relevant för dem och hur ett strukturerat barnrättsarbete kan ge ytterligare effekter. Utrymme behöver också skapas för att få en samsyn kring förvaltningarnas gemensamma utmaningar i barnrättsarbetet.

### 4.3 Delaktighet och inflytande



Delaktighet och inflytande kopplar främst till det globala målet nummer - 16: "Fredliga och inkluderande samhällen"

	<p>Området berör främst de kommunala målen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <i>Ett attraktivt och tryggt Linköping</i></li> <li>- <i>Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum</i></li> <li>- <i>Stark gemenskap och människor i arbete</i></li> </ul>
---	---

#### 4.3.1 Hur styrs arbetet?

##### *Utskotten för medborgardialog*

Under 2019 sjuöptes en ny arbetsmodell för dialoger mellan medborgare och politiken; *Kommunfullmäktiges utskott för medborgardialog*. Inom tätorten bildades tre utskott; Väst, Syd och Nord. I omlandet inrättades fyra utskott; Valkebo, Vreta kloster, Åkerbo och Vårdsnäs. I vart och ett av dessa deltar 7 politiker. Utskottens roll är att skapa möjligheter för de som bor och vistas i kommunen att mötas för samtal och lärande om hur respektive geografiskt område kan utvecklas. Detta i syfte att bredda och förbättra underlag för beslut, skapa förståelse och tillit samt bidra till engagemang, delaktighet och medskapande. På medborgardialogerna medverkar tjänstepersoner från Kommunledningsförvaltningen, men även från andra förvaltningar beroende på vilka frågor som förväntas komma upp. I ett förvaltningsövergripande så kallat ”*Dialogforum*” omhändertas frågor från dialoger för vidare hantering. Under 2021 har Kommunledningsförvaltningen haft i uppdrag att utvärdera Utskott för medborgardialog inför kommande mandatperiod.

#### 4.3.2 Exempel på insatser som gjorts inom koncernen

##### *Utskotten för medborgardialog*

Under pandemin har verksamheten inom utskott för medborgardialog pausats, vad gäller analoga möten. Under 2021 genomfördes emellertid en digital dialog inom ramen för Utskott för medborgardialog med utskott Vårdsnäs. Dialogen hade ett förvalt tema kopplat till klimat och energi för att kunna använda resultat från dialogen i framtagande av en handlingsplan för kommunens klimatarbete. Deltagare representerade bland annat näringsliv, idrottsliv, lantbrukare och byalag i utskottets geografiska område. Dialog skedde genom digitala grupprum och utifrån tematiska frågeställningar där ledamöter i utskottet agerade som samtalsledare.

Uppdraget om att genomföra en utvärdering av Utskott för medborgardialog har inneburit att utskottens arbete under mandatperioden sammanställts avseende bland annat genomförda dialoger, deltagande och resultat. Till utvärderingen har även intervjuer genomförts med ordföranden i de sju utskotten, kommunfullmäktiges presidium och utvalda tjänstepersoner.

Resultatet från utvärderingen redovisades vid ett digitalt utvärderingstillfälle dit samtliga ledamöter inbjöds att delta och diskutera resultat.<sup>9</sup>

### *Demokratin 100 år*

2021 har Linköpings kommun uppmärksammat att det är 100 år sedan både kvinnor och män fick rösträtt i allmänna val. I november 2020 fastställde kommunstyrelsen *Deklaration för en stark demokrati*. Deklarationen, som tagits fram med syftet att ena de krafter som stödjer demokratin och genom detta bidra till att stärka och utveckla demokratin, innebär bland annat ett åtagande för Linköpings kommun att uppmärksamma demokratin 100 år genom aktiviteter för de som bor, lever och verkar i Linköpings kommun.

Under året har flera aktiviteter genomförts, trots att planeringsarbetet utmanats av pandemin och dess restriktioner kring allmänna sammankomster. Flera av kommunens återkommande aktiviteter har haft demokrati som tema under året. Sommargågatan pryddes av fakta om demokrati och Globala Linköping genomförde 14 evenemang på temat. Biblioteken har under hela året genomfört föreläsningar, kommunikationsinsatser, utställningar och poddavsnitt för att uppmärksamma olika aspekter av demokratin i samhället. Tillsammans med Länsstyrelsen i Östergötland genomfördes också samtal mellan lokala politiker och skolbarn i årskurserna 1-4 från 15 klasser från sex skolor i kommunen. Samtalen föregicks av att eleverna läste Bamsetidningar framtagna specifikt med anledning av uppmärksammandet av demokratin 100 år. Under samtalen fick eleverna ställa frågor om demokrati och politik till politikerna. Flera av de inplanerade aktiviteterna har fått ställas in eller planeras om med anledning av pandemin. Däribland besöket av Kommittén för en stärkt demokrati med information och aktiviteter för att involvera allmänheten i samtal om demokrati.

### *Tillgänglighet*

Att främja en ökad tillgänglighet till kommunens verksamheter och miljöer är en viktig del i att främja jämlikhet och delaktighet. Kultur och fritidsförvaltningen har under 2021 påbörjat arbetet med digitaliserings- och tillgänglighetsåtgärder vid anläggningar och miljöer för egenorganiserad idrott genom att bland annat installera informationskärmar och IT-stöd i idrottshallar.

I maj 2021 startade utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen projektet "Språkutvecklande förskola" som är en satsning för att höja kvaliteten av undervisningen i språkutveckling för flerspråkiga barn i förskolan. Specialpedagoger och logopedier har anställts för att arbeta tillsammans med personal i förskolorna med syftet att utveckla arbetet. Inom Leanlinks LSS-verksamheter sker ett stort utvecklingsarbete med kommunikationskartläggning och verksamheten deltar i ett nationellt projekt som avser kommunikation för målgruppen med stora funktionshinder.

---

<sup>9</sup> Utskott för medborgardialog - Utvärdering, Kommunstyrelsen 2022-02-15 § 49 (Dnr KS 2022-103)

### *Delaktighet*

Linköpings kommun är sedan januari 2020 partner i EU-projektet European Pact for Integration, EPI, som syftar till att i samverkan med övriga partner i projektet arbeta fram och testa en metod för ökad inkludering och delaktighet. Projektet pågår januari 2020 – juni 2022.

Ett av LSS Funktionsstöds prioriterade områden under året 2021 har varit att öka delaktigheten hos brukarna. En strategi är att arbeta med kommunikationen där man genomfört en kommunikationskartläggning under 2020 samt SKRs brukarundersökningar för 2019 och 2020. En framtagen handlingsplan visar hur arbetet kan ske både individuellt med respektive brukare men också genom att höja kunskapen om kommunikation hos medarbetarna. Under 2021 har framtagande av olika kunskaps- och verktyglådor för verksamheterna skett i syfte att stärka individernas möjligheter till tvåvägskommunikation samt förmåga att utveckla densamma.

Gällande att minska digitalt utanförskap samt underlätta för näringslivet genomförbättrad service och dialog, har Bygg- och miljönämnden möjliggjort för företag att nu kunna använda alla e-tjänster för bygglov utan att behöva nyttja privat BankID. Dessutom har ingången till e-tjänsten förtydligats och språkbruket på webb och i e-tjänst är förenklat.

#### 4.3.3 Vad har arbetet bidragit till?

##### *Utskotten för medborgardialog*

Under 2021 utvärderades arbetet inom ramen för Utskotten för medborgardialog. Utvärderingen visade att under 2019 och 2020 genomfördes 12 medborgardialoger med sammanlagt cirka 350 deltagare, varav 40 procent kvinnor och 60 procent män. Två dialoger (egentligen fyra mindre dialoger) riktades till ungdomar mellan 12-20 år. De flesta deltagande var mellan 14-15 år. 10 dialoger riktades till blandade åldrar från 18 år och uppåt. På dessa deltog ungefär 260 personer. Vid de flesta av dessa 10 dialoger var medelåldern förhållandevis hög på de som deltog, även om alla åldrar fanns representerade. Åldersspridningen på ett par dialoger var mera jämn.

Inom ramen för Utskott för medborgardialog genomfördes en digital dialog under 2021. Totalt deltog ungefär 15 personer på dialogen, där dock antalet deltagare begränsats för att underlätta det digitala formatet med mindre grupper. Utvärderingen av Utskott för medborgardialog visade på att utskotten spelat en viktig roll i arbetet med ökad delaktighet. Genom många olika dialogmetoder har olika målgrupper försökt att nås, samtidigt som det generellt varit svårt att nå yngre individer. Under pandemin har endast en dialog genomförts (se ovan). Frågor som har lyfts fokuserar till stor del på trafik/kommunikation och trygghet i tätortsutskotten medan landsbygdsutskotten främst haft fokus på trafik/kommunikationer, planer och byggande samt kommersiell service.

På de 12 medborgardialogerna har många frågor diskuterats med medborgare runt om i kommunen, vilket har dokumenterats<sup>10</sup>. Många förslag, tankar och idéer har lyfts till politiken och förts in i nämndernas arbete genom närvarande tjänstepersoner och det nämndövergripande dialogforumet. Arbetsätten kring utskott för medborgardialog, liksom resultaten av genomförda dialoger ska följas upp och utvärderas.

Uppmärksammandet av demokratins 100-årsfirande har syns på många olika sätt under året. 1100 demokratitidningar har delats ut för att användas i undervisningen i åk 1-4 i kommunen. ca 350 personer deltog fysiskt eller digitalt under Globala Linköpings demokratidagar på Konsert & kongress. Utöver det har demokratin uppmärksammats på bibliotek och i olika kommunikationskanaler under året.

#### 4.4 Folkhälsa och förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS)

		
Området kopplar främst an till de globala målen nummer: - 3 Hälsa och välbefinnande - 5: Jämställdhet - 10: Minskad ojämlikhet		
Området berör främst följande kommunövergripande mål: - Ett attraktivt och tryggt Linköping - Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv - Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum - Stark gemenskap och människor i arbete - Hållbar verksamhetsutveckling.		

##### 4.4.1 Hur styrs arbetet?

###### *Folkhälsan i Linköping och Östergötland*

Folkhälsa är ett uttryck för befolkningens hälsa och hur den är fördelad. I kommunens strävan för social hållbarhet är målet att främja en god och jämlik hälsa hos alla invånare, och detta har också starka kopplingar till verksamheterna i flertalet i nämnder. I enlighet med reglementet så ansvarar kommunstyrelsen för att samordna folkhälsofrågor inom ramen för hållbar utveckling. Hållbarhetspolicy för Linköpings kommunkoncern inkluderar ett hälsoperspektiv. Även andra styrdokument, som de funktionshinderspolitiska och idrottspolitiska programmen innehåller ett folkhälsoerspektiv. I den

<sup>10</sup> Det finns utförlig dokumentation från de dialoger som har genomförts, på kommunens hemsida <https://www.linkoping.se/kommun-och-politik/politik-och-demokrati/kommunfullmaktige/utskott-for-medborgardialog/>

idrottspolitiska handlingsplanen har samtliga nämnder, förvaltningar och bolag ansvar utifrån respektive ansvarsområde att skapa förutsättningar för Linköpingsbor att vara fysiskt aktiva hela livet.

Kommunerna i Östergötland, inklusive Linköpings kommun, och Region Östergötland har enats om en gemensam folkhälsodeklaration för det fortsatta arbetet för en jämlik hälsa i länet. Som en del av denna överenskommelse så deltar kommunalråd och tjänsteperson i det regionala folkhälsopolitiska nätverket i Östergötland.

#### *Förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS)*

Kommunen ska stödja och verka för minskad konsumtion av alkohol och förhindra allt bruk av droger. Linköpings kommun arbetar på olika sätt förebyggande med ANDTS-frågor och erbjuder råd och hjälp till dem som behöver det.

Ett framgångsrikt förebyggande ANDTS-arbete i Linköping är beroende av ett bra samarbete mellan kommunen och andra organisationer och myndigheter. Ett nav för detta samarbete utgörs av det regionala ANDTS-rådet där Linköpings kommun är representerat av ansvarigt kommunalråd samt det tjänstepersonsnätverk som är kopplat till rådet.

Regeringen lämnade en proposition gällande en förnyad strategi för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar till Riksdagen den 18 mars 2021. Riksdagen avslog emellertid propositionen och dess övergripande mål. Någon ny nationell strategi har ännu inte beslutats av Riksdagen. Detta har fördröjt framtagandet av en ny regional ANDTS-strategi för Östergötlands län. Ett förslag till en sådan arbetades dock fram under 2021 och det regionala ANDTS-rådet beslutade att avvakta beslut om nationella den strategin. Därför har det övergripande målet inte förändrats under året. Målet är "Ett samhälle fritt från narkotika och dopning med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol samt ett minskat bruk av tobak". I regeringens proposition föreslogs spel om pengar och andra nikotinprodukter läggas till i det övergripande målet.

Linköpings kommunstyrelse beslutade 2016-11-17 att ställa sig bakom Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025, ett projekt för opinionsbildning som syftar till utfasning av tobaksrökning i Sverige. Målsättningen är att färre än fem procent av befolkningen röker 2025. Målen sammanfattas i följande punkter:

- Vi förstår bakgrunden till och behovet av ett perspektivskifte för att skärpa den tobaksförebyggande strategin.
- Vi stödjer principen att ett årtal ska preciseras då rökningen ska vara kraftigt begränsad.
- Vi stödjer en bred opinionsbildning för ett nationellt politiskt beslut med den inriktningen.

#### 4.4.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

##### *Folkhälsan i Linköping och Östergötland*

Arbete som påverkar folkhälsoutvecklingen bedrivs redan i hög grad och på olika sätt i kommunens förvaltningar. Mycket av förvaltningarnas basuppdrag som inte syns i budgeten men som ändå utförs kan sannolikt likställas med ”vardagligt folkhälsoarbete”. Exempel på insatser inom andra områden som inkluderar ett folkhälsoperspektiv är arbetet mot segregation, insatser för att uppfylla barnkonventionen och jämställdhetsintegrering.

De flesta förvaltningar rapporterar insatser under 2021 som bidrar positivt till folkhälsoutvecklingen. Flera av dessa insatser redogörs för i andra delar av hållbarhetsrapporten. I detta avsnitt redogörs för insatser som har som direkt mål att främja en bättre hälsa, även om andra insatser också genomförts som indirekt bidrar till en bättre folkhälsa.

Sammantaget visar nämndernas verksamhetsberättelser samt förvaltningarnas uppföljningar av verksamhetsplaner att det pågår många olika viktiga insatser för främjandet av folkhälsan i kommunens verksamheter.

Barn- och ungdomsnämnden arbetade 2021 med att på alla skolor stärka det hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbetet för att minska elevfrånvaron och öka likvärdigheten. En ökning har skett av elevhälsans kompetenser men inte i den omfattning som planerats. Detta beror på att det är bristyrken och svårigheter att rekrytera personal. Förvaltningen har även arbetat med en särskild insats för att öka skolnärvaron. Rutin och stödmaterial har implementerats under hösten och en gemensam kompetensutvecklingsinsats för elevhälsopersonal och rektorer har genomförts genom en heldag med fokus på skolornas närvaroarbete. Ytterligare en kompetensutvecklingsinsats med fokus på elevhälsans legala ramar har genomförts.

Skolområde 7-9 har fortsatt att arbeta med att stärka elevernas förutsättningar. Ett pilotarbete har startats som handlar om psykisk ohälsa och att undanröja hinder för lärande i och med förändrade levnadsvanor tillsammans med Karolinska institutet.

Kultur- och fritidsnämnden arbetar kontinuerligt hälsofrämjande och förebyggande genom mötesplatser och fritidsaktiviteter för unga. Under 2021 har man initierat ett arbete med att ta fram en strategi i samverkan med skolor, fritidsverksamhet, Ung Puls och föreningsliv med syftet att skapa möjligheter för alla att vara fysiskt aktiva. Arbetet är en del av arbetet med Linköpings idrottspolitiska program som är en viktig del i folkhälsoarbetet.

Äldrenämnden genomförde flera insatser för att minimera ensamhet, bland annat genom startandet av en seniormottagning, fritidsverksamhet för äldre samt verksamheten på Hagdahlska huset som utformas tillsammans med seniorer. En viktig del som nämnden kommer att arbeta med framöver är utvecklingsarbetet med Nära vård vilket syftar till att skapa en mer tillgänglig, personcentrerad nära vård som blir mer resurseffektiv.



### *Förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS)*

Linköpings kommun deltar i informations- och utbildningsinsatser riktade till olika grupper angående alkohol och tobak och sprider olika former av kunskapsstöd till olika professioner som möter ungdomar. En hel del utbildnings- och informationsinsatser har dock hindrats, begränsats eller skjutits upp under coronapandemin. En del utbildningsinsatser och nätverksträffar har genomförts helt eller delvis i digital form. Exempelvis genomförs årligen i Linköping utbildning i Ansvarsfull alkoholservering. Kommunen, Polismyndigheten, RF Sisu och Länsstyrelsen Östergötland samverkar tillsammans med ett antal träningsanläggningar i arbetet med antidopningsmetoden 100 % ren hårdträning.

Mätningar av narkotikarester i avloppsvattnet har genomförts vid tre tillfällen under 2021. Resultaten har tillsammans med en omvärldsbevakning av narkotikasituationen redovisats i rapporten Narkotikaspår i avloppsvatten och omvärldsbevakning narkotika.

Ett arbete med att ta fram en ny riktlinje för det förebyggande ANDTS-arbetet i skolan på Utbildningskontoret inleddes under 2021 och en tillhörande rutin för misstanke om elevs bruk av droger tas parallellt fram av Utbildningskontoret.

En viktig del av det förebyggande ANDTS-arbetet är tillsynsverksamheten av stadigvarande och tillfälliga serveringstillstånd för alkohol, försäljningsställen för folköl och tobak och liknande produkter. Detta arbete utförs av Social- och omsorgsförvaltningens alkoholhandläggare. Därutöver tillkommer tillsyn av rökfria miljöer som utförs av tjänstepersoner inom Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Viss tillsyn sker i samverkan mellan de två ovan nämnda förvaltningarna.

Under 2021 har reglerna som gäller på grund av coronapandemin från smittskyddssynpunkt påverkat arbetet. Tillsyn av serveringsställen sker normalt delvis i samverkan mellan alkoholhandläggare och polis. Under 2021 har följande insatser genomförts: 46 st tillsynsbesök av rökfria miljöer, 44 st tillsynsbesök av stadigvarande serveringstillstånd (riktat till allmänheten och slutna sällskap), 105 st genomförande av inre tillsyn av stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten.

#### 4.4.3 Vad har arbetet bidragit till?

##### *Folkhälsan i Linköping och Östergötland*

Det dagliga folkhälsoarbetet som sker ute i verksamheterna är en central del i att främja hälsa och förebygga ohälsa. Från nämndernas verksamhetsberättelser 2021 rapporteras vissa resultat som kan kopplas till folkhälsan.

Arbetsmarknadsnämnden rapporterar svårigheter kring arbetsmarknadsanställningar på grund av pandemin och att antal hushåll med långvarigt biståndsbehov ökat delvis på grund av återaktualiseringar. Samtidigt

är det totalt sett färre hushåll som varit aktuella för ekonomiskt bistånd och kostnaderna för ekonomiskt bistånd minskade under årets andra hälft.

Resultaten från folkhälsorapporten 2020 visar att hälsan blir bättre sedan Östgöta-kommissionens rapport om jämlik hälsa 2014, men inte för alla. Det finns fortfarande tydliga och ofta ökande skillnader i hälsa mellan människor med olika livsvillkor, särskilt utifrån ekonomisk situation och utbildningsnivå. Skillnaderna finns såväl för självskattad hälsa och sjukfrånvaro som för livslängd.

Rapporten visar också att den psykiska ohälsan ökar i Östergötland, särskilt bland unga kvinnor. Nästan hälften av kvinnor i Linköping uppger att de har oro, ångslan och ångest, vilket också ökat över tid. Allt fler ungdomar anger att de har besvär av ångest och stress och allt fler får diagnosen depression. Äldre beskriver ofta ensamhet och nedstämdhet och äldre män är kraftigt överrepresenterade bland dem som begår självmord. Det finns även tydliga skillnader utifrån människors livsvillkor. Pandemin har också inom vissa områden förstärkt detta.

Den största utmaningen som Linköpings kommun står inför framöver inom folkhälsoområdet och som identifieras av olika nämnder är att motverka den negativa utvecklingen inom likvärdighet och likvärdiga förutsättningar. Att arbeta för att motverka de ökande skillnaderna i hälsa på ett strukturerat och hållbart sätt över tid är därför en viktig fråga som behöver utvecklas och prioriteras. En viktig del i det arbetet är struktur och långsiktighet inom förvaltningarna men också samverkan och samsyn i frågan mellan förvaltningarna. Det samlade arbetet mot segregation är en del i detta.

#### *Förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS)*

Utifrån kommunrapporten från ungdomsenkäten Om mig (som Region Östergötland har i uppdrag från det regionala ANDT-rådet att ta fram årligen) kan ungdomars förhållande till alkohol, narkotika och tobak belysas. Rapporten som finns tillgänglig omfattar perioden 2016-2021 och redovisar svar från ungdomar som går i åttonde klass i grundskolan samt årskurs 2 i gymnasiet.

Skillnaden är stor mellan andelen som använder tobak i grundskolans år 8 och årskurs 2 i gymnasiet. Totalt röker 7 procent av tjejerna och 8 procent av killarna i åttan, jämfört med 24 respektive 31 procent av killarna i gymnasiets årskurs 2. Rökningen är nästan oförändrad bland ungdomarna men ser man på tjejer i gymnasiets årskurs 2 går rökningen ner medan snusanvändningen ökar, mest bland tjejer i gymnasiet. Nya tobaksfria nikotinprodukter, framförallt tobaksfritt snus, marknadsförs och smaksätts på ett sätt som attraherar unga.

Andelen ungdomar i åttonde klass som har druckit sig berusade åren 2016-2021 är i snitt 10 procent av tjejerna och 6 procent av killarna, jämfört med 51 respektive 50 procent i gymnasiet. Det är alltså även här stor skillnad på högstadieungdomar och gymnasieungdomar.

Ungdomar i Linköping som har provat narkotika har enligt ungdomsenkäten Om mig minskat något i gymnasiet de senaste åren, men det är en markant skillnad mellan högstadiet (åk 8) och gymnasieskolan (åk 2). Medelvärdet är här 3 procent för högstadieungdomarna och 10 procent för gymnasieungdomarna.

Den nya tobakslagen har gett möjligheter att minska tobaksrökning i den offentliga miljön. Framöver kan kommunen för att nå ytterligare effekt och nå målet för Rökfritt Sverige 2025 behöva fokusera på att skapa skyddsfaktorer för ungdomar i form av minskad exponering för tobaksanvändning.

## 4.5 HBTQI

			
Området kopplar främst an till de globala målen nummer: - 3: <i>God hälsa och välbefinnande</i> - 4: <i>God utbildning för alla</i> - 10: <i>Minskad ojämlikhet</i> - 16: <i>Fredliga och inkluderande samhällen.</i>			
Området berör främst följande kommunövergripande mål: - <i>Start gemenskap och människor i arbete</i> - <i>Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv</i> - <i>Hållbar verksamhetsutveckling</i> - <i>Attraktiv arbetsgivare.</i>			

### 4.5.1 Hur styrs arbetet?

Kommunens arbete med att främja mänskliga rättigheter för HBTQI-personer (homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck och identiteter och intersexpersoner) har utgångspunkt från flera lagstiftningar, där främst Skollagen och Diskrimineringslagen kan nämnas. Genom skolans värdegrunds- och likabehandlingsarbete får eleverna i Linköpings kommunala skolor kunskap om mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnkonventionen och de grundläggande värden som vårt demokratiska samhälle vilar på. Värdegrundsarbetet ska genomsyra skolans dagliga arbete och integreras i flera ämnen.

HBTQI-personer är en särskilt utsatt grupp när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck. Linköpings kommun samarbetar med Länsstyrelsen Östergötland, som har ett regeringsuppdrag som bland annat innefattar att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja eller utsätts för hedersrelaterade brott.

Under hösten 2018 och våren 2019 genomfördes från Hållbarhetsenheten en kartläggning av aktiviteter, insatser och policydokument med koppling till HBTQI som riktar sig till kommuninvånare. Syftet var att göra en

behovsanalys som ger förståelse och kunskap om utvecklingsbehoven. Kartläggningen slog fast att rättighetsperspektivet HBTQI behöver lyftas och samordnas utifrån ett kommunövergripande perspektiv, där kompetensutvecklingsinsatser och synliggörande av gruppen HBTQI i styrdokument är två satsningar som skulle behöva göras. Under 2020 och 2021 har en transinkluderande definition av jämställdhet antagits i Riktlinjer för jämställdhet i Linköpings kommun liksom i tillämpningsanvisningar för jämställdhet. Ett kunskapsunderlag för hur arbetet ska tillämpas liksom kompetenshöjande insatser i kommunen har påbörjats.

#### 4.5.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

För att främja mänskliga rättigheter och inkludering är kompetensutveckling av personal i kommunens verksamheter viktig. Exempel på det är att kommunens fritidsgårdar är HBTQ-certifierade samt att det finns en arbetsgrupp inom Kultur- och fritidsförvaltningen med representanter inom resultatenheten Kulturscener och Ungdom som kontinuerligt arbetar med RFSLs HBTQ-certifiering av kommunens verksamheter. Under 2021 har ett fortsatt arbete med att utforma specifika åtgärder i kommunens ungdomsverksamheter genomförts där fokus har varit på att arbeta intersektionellt, genom att synliggöra maktstrukturer och skapa trygga rum och solidaritet bland fritidsgårdarnas besökare. Genom att förändra skadliga normer och beteenden är målsättningen att öka förtroendet hos unga HBTQI-personer för kommunens fritidsgårdar.

En viktig verksamhet i kommunen för unga HBTQI+-personer (Plusset läggs till för att inkludera alla andra identiteter, sexualiteter och ickesexualiteter) mellan 12-19 år är mötesplatsen Liquid, som också deltar i ett nationellt nätverk för erfarenhetsutbyte och utveckling av gemensamma aktiviteter med andra ungdomsverksamheter för HBTQI-personer.

En kompetensutvecklingsinsats för medarbetare i kommunen är det regionala projektet Vinna-vinna, med flera engagerade kommuner i regionen, som syftar till att öka kunskaper om och förståelse för mångfald, jämställdhet och tillgänglighet hos medarbetare.

En samarbetspartner för kommunen gällande utvecklingsarbetet kopplat till HBTQI-personers rättigheter är RFSL Linköping. Samarbetet tar sig uttryck framför allt genom RFSLs arrangemang Linköping Pride där folkbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser varvas med folkfest. Under 2021 påverkades planeringen mycket av förändrade restriktioner kopplat till pandemin, men frågor om HBTQI-personers rättigheter har kunnat uppmärksammas bland annat på biblioteken liksom genom kunskapshöjande föreläsning i samarbete med Linköpings universitet. Ungdomsverksamheten Liquid arrangerade också en nykter fest för unga HBTQI+-personer som besöktes av 100 personer. Efter att länge ha påverkats av ovisshet kring pandemirestriktioner kunde RFSL till slut genomföra en fysisk parad, där flera av Linköpings kommuns verksamheter deltog.

### 4.5.3 Vad har arbetet bidragit till?

Insatserna kan ha stor betydelse för enskilda ungdomar som deltar i t ex Liquids verksamhet, eller andra HBTQ-certifierade verksamheter. Att kunskapshöjande och synliggörande insatser gjorts i samband med Linköpings regnbågsvecka har förhoppningsvis bidragit till att ökad kunskap om området, hos Linköpingsbor.

## 4.6 Jämställdhet

				
<p>Området kopplar främst an till de globala målen nummer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 3: <i>God hälsa och välbefinnande</i></li> <li>- 4: <i>God utbildning för alla</i></li> <li>- 5: <i>Jämställdhet</i></li> <li>- 10: <i>Minskad ojämlikhet</i></li> <li>- 16: <i>Fredliga och inkluderande samhällen.</i></li> </ul>				
<p>Området berör huvudsakligen de kommunala målen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <i>Stark gemenskap och människor i arbete</i></li> <li>- <i>Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv,</i></li> <li>- <i>Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum</i></li> <li>- <i>Hållbar verksamhetsutveckling</i></li> <li>- <i>Attraktiv arbetsgivare</i></li> </ul>				

### 4.6.1 Hur styrs arbetet?

I maj 2020 antog kommunstyrelsen *Riktlinjer för jämställdhet* med utgångspunkt i CEMR-deklarationen och de nationella jämställdhetspolitiska målen. I juni 2021 antogs tillämpningsanvisningar för jämställdhetsanalys som anger när, hur och i vilka sammanhang som jämställdhetsanalyser ska genomföras i kommunens verksamheter. Förra året togs ett första kommunövergripande jämställdhetsboksut fram, vars syfte är att belysa eventuell snedfördelning utifrån kön vad gäller deltagande och resursutnyttjande mellan könen inom olika delar av kommunens verksamheter. Utifrån de jämställdhetsutmaningar som identifieras kan boksutet användas för att undersöka och genomföra relevanta insatser för att göra verksamheten och resursfördelningen mer jämställd.

I september lanserades en e-utbildning för jämställdhetsintegreringsarbete riktad till kommunens medarbetare. Riktlinjerna, tillämpningsanvisningarna, jämställdhetsboksutet och e-utbildningen utgör tillsammans en plattform av stödmaterial för riktning, kompetensutveckling och arbetsmetoder för att utveckla jämställdhetsarbetet i kommunen. På respektive förvaltning finns kontaktpersoner med ansvar för att driva och implementera arbetet, vilket på

övergripande plan samordnas av Hållbarhetsenheten.

#### 4.6.2 Exempel på insatser som genomförts i koncernen

Under året har ett kommunövergripande arbete bedrivits för att ta fram tillämpningsanvisningar för jämställdhetsanalys, jämställdhetsbokslut och en e-utbildning. Under hösten har implementeringen av det nya arbetssättet inletts genom informationsinsatser, analysdagar och förvaltningsdialoger.

I september påbörjades en processledarutbildning i kommunövergripande våldsförebyggande insatser som genomförs av organisationen MÅN och faciliteras av Länsstyrelsen. Kommunen deltar från flera förvaltningar i utbildningen och i den kommunövergripande arbetsgrupp som har uppgiften att genom utbildningens olika steg arbeta fram ett förslag till ett kommunövergripande angreppssätt för att förebygga våld.

Leanlink har inletts ett nytt utvecklingsuppdrag från och med augusti som handlar om att utveckla anställningsvillkoren inom äldreomsorgen, där en stor majoritet av de anställda är kvinnor. I uppdraget ingår att införa rätt till önskad högre sysselsättningsgrad i ökad omfattning, genomföra piloter för borttagning av delad tur, stärka medarbetarskapet och genomföra satsningar inom ramen för en attraktiv arbetsgivare.

Ett arbete med att säkerställa en jämställd arbetsgivarpolitik har genomförts, främst genom en genomlysning av villkor och förutsättningar baserat på genus. Arbetet ingår i kommunens uppföljning av aktiva åtgärder mot diskriminering.

#### 4.6.3 Vad har arbetet bidragit till?

Flera utvecklingsområden gällande ojämställdhet är identifierade i kommunen. Av resultatet från medborgarenkäten framgår en större skillnad mellan könen avseende upplevd otrygghet. I en kort analys genomförd av miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen kan konstateras att otryggheten får konsekvenser som att man ofta väljer att ta en annan väg eller ett annat färdstätt samt avstå från en aktivitet pga oro. Detta får stor påverkan på livskvalitén. För att få mer insikter och kunskap om varför och var denna upplevda otrygghet uppstår samt hur och var samhällsbyggnadsnämnden kan arbeta med åtgärder och förbättringar gällande trygghet, har nämnden initierat och påbörjat ett arbete med en så kallad trygghetskarta i kommunen. Dessutom har trygghetsaspekten utifrån ett jämställdhetsperspektiv beaktats kopplat till projektet Framtidens stadskärna.


Ett annat område där skillnader beroende på kön råder gäller resultat och behörighet i skolan. Andelen elever i årskurs 9 med mycket höga betyg ökar över tid. Meritvärdesfördelningen visar att en ytterligare förskjutning av fler elever med mycket höga meritvärden har skett till vårterminen 2021. Dock har även de lägsta meritvärdena ökat. Liksom tidigare år har flickor högre meritvärden än pojkar. Trots att meritvärdet för flickor ökade kraftigt vårterminen 2021 så har inte behörigheten ökat mer än 0,1 procentenhet, det vill säga oförändrat. Det innebär att samma andel flickor är obehöriga till

gymnasiet som förra året, trots att en grupp flickor, utifrån meritvärdet, har gått ut grundskolan med toppbetyg.

Den regionala elevenkäten "Om mig" som genomförs av elever i årskurs 8 visar ett fortsatt behov av att arbeta med hälsofrågor på skolorna. Elevernas uppfattning om sin hälsa skiljer sig åt mellan könen. 81 procent av pojkarna och 68 procent av flickorna uppfattar att deras hälsa är bra eller mycket bra. 39 procent av eleverna i åk 8 känner sig ofta stressade och antalet elever som ofta känner sig glada i skolan har över tid minskat.

Under 2022 och 2023 kommer arbetet med att identifiera prioriterade jämställdhetsutmaningar och åtgärder att fortsätta. Jämställdhetsindexet JÄMIX är ett index som baseras på nio nyckeltal som mäter hur jämställda arbetsvillkor, arbetsmiljö och anställningsvillkor är i en organisation. Indexet har hållit sig på ungefär samma nivå under den senaste treårsperioden. 2019 var indexet 100, 2020 120 och 2021 118 i Linköpings kommun.

#### 4.7 Levande landsbygd och en sammanhållen kommun


Området kopplar främst an till det globala målet nummer <i>- 11: "Hållbara städer och samhällen"</i>
Området berör främst de kommunövergripande målen: <i>- Ett attraktivt och tryggt Linköping</i> <i>- Ett klimatsmart Linköping</i> <i>- Ett företagsamt Linköping</i>

#### **Agenda 2030 och landsbygdsutveckling**

Ur ett hållbarhetsperspektiv sätts utveckling på landsbygden i relation till stadsutveckling, då det gäller jämlika förutsättningar. Temat skär genom ett stort antal av de globala målen inom Agenda 2030 och kan sammanfattas i mål nummer 11; "Hållbara städer och samhällen" under delmålet "främja nationell och regional utvecklingsplanering". Där finns följande programförklaring: "*Främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan*

*stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen”.*

#### 4.7.1 Hur styrs arbetet?

Det övergripande styrdokumentet i kommunen, vad gäller landsbygdsutveckling, är *Linköpings kommuns landsbygdstrategi*<sup>11</sup>. Där kungörs strävan att skapa en helhet mellan stad och land:

*”Målet är att skapa en sammanhållen kommun med framtidstro och delaktighet, där invånarna har möjlighet att påverka och bidra till Linköpings utveckling oavsett var man bor i kommunen. Både stad och land ska ses som en helhet med bra förutsättningar för företagande, möjligheter till en rik fritid, attraktiva boendeanternativ, lättillgänglig offentlig service samt kommunens höga miljö- och klimatambitioner”.*

Det främsta styrdokumentet för att omsätta landsbygdsstrategin till samhällsplanering är *Översiktsplan för landsbygden och småorterna*<sup>12</sup>.

Under 2019 påbörjades ett arbete med att revidera kommunens varu- och serviceförsörjningsplan för omlandet (2000)<sup>13</sup>. Planen syftar till att, med utgångspunkt från landsbygdsstrategin, skapa goda förutsättningar för att trygga varuförsörjning/kommersiell service för boende och verksamma på landsbygden. Planen antogs av kommunfullmäktige i april 2022.

I planen pekas strategiska servicenoder för kommersiell service i form av livsmedelsförsörjning ut. Planen kan även ses som en plattform och inspiration för val av orter för utveckling av framtida, offentlig service.

I samband med kommunfullmäktiges beslut om budget 2019, fick samtliga nämnder ett strategiskt utvecklingsuppdrag; ”att tydligare prioritera landsbygdsutveckling och att med stöd från kommunstyrelsen utveckla samarbetet mellan förvaltningarna för att öka kommunens samlade arbete med landsbygdsutveckling”.<sup>14</sup> Uppdraget följdes upp 2019 i rapporten ”Kommunens samlade arbete med landsbygdsutveckling – återrapportering av ett budgetuppdrag”.<sup>15</sup> I förra årets hållbarhetsrapport redovisades fortsättningen av det arbetet under 2019-2020. I föreliggande rapport redovisas arbetet för 2021. Natur och ekologi, specifikt kopplat till just landsbygdsutveckling

---

<sup>11</sup> Linköpings kommun (2013). *Linköpings kommuns landsbygdstrategi*. Kommunledningsförvaltningen. Antagen av KF 2013-03-26. Aktualitetsprövad 2018. Antagen av KF 2018-06-19.

<sup>12</sup> Linköpings kommun (2014). *Översiktsplan för landsbygden och småorterna*. Miljö- o samhällsbyggnadsförvaltningen. Antagen av kommunfullmäktige i juni 2014. Aktualitetsprövades 2020.

<sup>13</sup> Linköpings kommun. (2000). *Varu- och serviceförsörjningsplan i Linköpings kommun utom centralorten med omland*. Kommunledningskontoret. Näringslivskontoret. LK Statistik och utredningar. Landsbygdsgruppen. Antagen av kommunfullmäktige 2000-06-20.

<sup>14</sup> KF 2018-12-04 § 285

<sup>15</sup> Linköpings kommun (2019). *Kommunens samlade arbete med landsbygdsutveckling – återrapportering av ett budgetuppdrag*. Kommunledningsförvaltningen.



delredovisas inte i denna rapport, annat än i samband med att bygga och bo på landsbygden.

#### 4.7.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

##### *Medborgardialog på landsbygden*

Under 2019 fram till pandemins utbrott i början av 2020 genomfördes ett stort antal medborgardialoger på landsbygden, utifrån modellen *kommunfullmäktiges utskott för medborgardialog*<sup>16</sup>. I avvaktan på att pandemin skulle klinga ut ställdes de analoga möten in. Men tiden för pandemin drog ut och under försommaren 2021 hölls därför en digital dialog mellan medborgare och förtroendevalda i Utskott Vårdnäs.

Av samma anledning genomfördes digital dialog med kommunens byalag (de 18 som fick så kallad bygdepeng 2021 plus ett par till vilande byalag) under försommaren 2021.<sup>17</sup> På den diskuterades hur förnyad samverkan mellan byalag och kommunen skulle kunna se ut, efter att den tidigare så kallade "landsbygdsgruppen" lagts ner. Då mötet inte var knutet till ett specifikt utskottsområde leddes detta av kommunfullmäktiges presidium.

##### *Att bygga och bo på landsbygden*

I redovisningen 2019, av vad nämnderna gör för att prioritera landsbygden konstaterar Bygglovskontoret på Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen *"att byggande på landsbygden har blivit ett attraktivt alternativ till områden i mer centrala lägen"*. Detta följer även med in i 2021 års verksamhet.

I Uppföljning av förvaltningens verksamhetsplan 2021 för samhällsbyggnadsnämndens verksamhet återfinns det övergripande nämndmålet; *God beredskap för en hög byggtakt*. De båda nämnderna har också formulerat gemensamma aktiviteter för att uppnå målet.

En sådan aktivitet är att prioritera och genomföra åtgärderna i en *handlingsplan för att förenkla byggandet i icke centrala lägen med fokus på landsbygd, utanför detaljplanelagt område och i strandnära lägen* (tidigare refererat strategiska utvecklingsuppdrag). För detta har en bedömningsgrupp skapats med kompetenser från bygglov och stadsplanering i syfte att hantera fler ärenden genom bygglov, istället för att hänvisa till en planprocess. Kommunens markinnehav ska även öka i samverkan med kommunstyrelsen, genom *att utveckla arbetet med strategiska markförvärv* (även det ett strategiskt utvecklingsuppdrag). Förhandlingar har bland annat drivits kring mark i Ekängen och Gärstads/Distorp.

---

<sup>16</sup> Det finns utförlig dokumentation från de dialoger som har genomförts, på kommunens hemsida: <https://www.linkoping.se/kommun-och-politik/politik-och-demokrati/kommunfullmaktige/utskott-for-medborgardialog>

<sup>17</sup> Linköpings kommun (2021). *Dialog mellan kommun och de 20 byalag som får bygdepeng i kommunen*. Kommunledningsförvaltningen.

Under 2021 har även arbete med skapa en landsbygdsportal på kommunens webbplats pågått<sup>18</sup>. Ett av de resultat som har eftersträvat är att tillgängliggöra och förenkla information om byggande på landsbygden, för kommuninvånare, fastighetsägare och exploatörer. Bland annat redovisas möjligheter för småorter att växa.

I *samhällsbyggnadsnämndens verksamhetsberättelse 2021* bedöms att både det ovan refererade nämndmålet (God beredskap för en hög byggtakt) har uppfyllts. Bedömningen baseras på de detaljplaner som antagits under året för såväl bostäder, skolor som för näringslivets utveckling, samt utfall på olika indikatorutfall.

Vidare konstaterar nämnden att aktiviteter har gjorts för att kunna bidra till att öka utbudet av småhus, förenkla byggandet på landsbygden och öka kommunens markinnehav, vilket sammantaget har bidragit till en god beredskap för en hög byggtakt.

Bygg- och miljönämnden har deltagit i arbetet med att genomföra det strategiska utvecklingsuppdraget "att förenkla byggandet i icke centrala lägen med fokus på landsbygd, utanför detaljplanelagt område och i strandnära lägen" genom att prioritera och genomföra åtgärderna i den ovan nämnda handlingsplanen. Tre av fyra delåtgärder är genomförda. Den fjärde handlar om en fördjupad tolkning av den då kallade randzonen, där målet är att i den zonen hitta ytterligare lättnader för att möjliggöra byggande av fler småhus. Den åtgärden har flyttats fram och beräknas vara genomförd under 2022.

### *En hållbar miljö på landsbygden*

I kommunen finns vid sidan av översiktsplanen även en VA-plan för utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp, som ska ersätta små anläggningar på landsbygden, där det finns en större hussamling. Detta möjliggör människors rätt att kunna bosätta sig där de vill och att samtidigt kunna värna om en god, ekologiskt hållbar miljö. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har sedan 2017 arbetat med att besiktiga äldre enskilda avlopp i syfte att förbättra vattenkvalitén genom att:

- Skydda dricksvattentäkter och grundvattnet.
- Förebygga smittspridning som kan ge sjukdomar.
- Förebygga övergödning som gör så att algblomning sker och vattendrag växer igen
- Förebygga syrebrist i sjöar, hav och vattendrag som gör så att fiskar dör.

I bygg- och miljönämndens verksamhetsberättelse konstateras att inventeringen av äldre avlopp har bromsats upp under 2021, främst på grund av pandemin samt viss personalomsättning.

---

<sup>18</sup> Se hemsidan: [Landsbygdsutveckling - linkoping.se](https://www.linkoping.se/om-linkoping/utveckling-och-planering/landsbygdsutveckling)

### *Likvärdig utbildning*

I *Barn- och ungdomsnämndens Lokalförsörjningsplan 2021-2030* står det att "F-6 skolor ska lokaliseras med hänsyn till yngre barns behov av skola och fritidshem nära hemmet." Vidare att: "*Kommunens översiktsplan för landsbygden* förstärker nämndens strategi för lokalisering och säger i sin inriktning gällande barnomsorg och skolor att: *Kommunens strategi är att bevara och utveckla landsbygdsskolan så länge detta är möjligt med hänsyn taget till barnens rätt till en hög utbildningskvalitet och ekonomiska konsekvenser och att kommunen ska ta hänsyn till yngre barns behov av skola och barnomsorg i relativ närhet till hemmet.*"

I uppföljningen av planen redovisas kommande förändringar vad gäller att bygga nytt eller bygga om förskole- och skollokaler såväl på landsbygden som i staden. Insatser kopplat till förskole/skollokaler i Vreta Kloster, Ljungbro, Nykil och Vikingstad har till del försenats. Detta på grund av bland annat överklagade bygglov, omtag i upphandlingar och ändrade ekonomiska förutsättningar.

Ett nämndmål för bildningsnämnden är: *Linköpings kommunala verksamheter är attraktiva och erbjuder likvärdiga förutsättningar för alla elever.* Under pandemin har skolorna i Linköping periodvis praktiserat distansundervisning, enligt rekommendation från Folkhälsomyndigheten och regeringen. Ur ett landsbygdsperspektiv kan frågan ställas hur landsbygden kan ha påverkats av distansundervisning och IT-relaterade skoluppgifter, i de fall där fiberuppkoppling ännu inte finns.

### *Likvärdig tillgång till kultur och idrott*

I utredningen *Kommunens samlade arbete med landsbygdsutveckling – återslagrapportering av ett budgetuppdrag (2019)*<sup>19</sup> redovisar kultur- och fritidsförvaltningen en rad aktiviteter och insatser för landsbygden, som bokbuss, närbibliotek, kulturskola, utbud av kulturupplevelser i för- och grundskolor, mobil verksamhet med fritidsledare, skolbiovisning i Bestorp, sjöbad och motionsspår. Olika bidrag ges till kultur- och idrottsföreningar och som kommer landsbygden till del. Kultur- och fritidsförvaltningen förtydligar 2022 vidare att bidrag till kulturarrangamang utanför Linköpings tätort samt till barn och unga är prioriterade. Vidare finns ett särskilt uppdragsstöd avseende kulturverksamhet i Ljungbro och Bestorp. Inom idrotten utgår bland annat driftsbidrag till föreningsägda anläggningar på landsbygden.

### *Likvärdiga arbetsmarknadsinsatser*

Arbetsmarknadsnämnden prioriterar landsbygden bland annat genom att utveckla kommunens e-tjänster kopplat till arbetsmarknadsinsatser och

---

<sup>19</sup> Linköpings kommun (2019). Kommunens samlade arbete med landsbygdsutveckling – återslagrapportering av ett budgetuppdrag. Kommunledningsförvaltningen.

information om ekonomiskt bistånd. Under Mellan 2020 till 2021 har dock antalet e-ansökningar minskat.

Frågan om ökad digitalisering kan vara intressant ur ett landsbygds-/omlandsperspektiv. I verksamhetsberättelsen sker dock inte någon särredovisning av insatser för landsbygd.

### *Likvärdig tillgång till hemtjänst och äldreomsorg*

I Social- och omsorgsförvaltningens tidigare verksamhetsberättelser anges att högre ersättning ges till hemtjänstutförare på landsbygden, än i tätort samt att flera servicehus på landsbygden har ställts om till trygghetsboende.

Äldrenämnden har under 2021 beslutat att generellt ställa om vården och omsorgen så att mer sådan kan utföras i hemmet. Detta för att skapa förutsättningar för längre kvarboende och självständighet för den enskilde.

### *Näringsliv och kommersiell service*

Utanför Ljungsbro finns Vreta Kluster, ett innovations-och utvecklingscentrum för grön forskning, utveckling, teknik och affärer. Kommunen stödjer aktivt verksamheten med 1 500 000 kr per år.

Kommunen är medlem/aktiv part inom föreningen LEADER Folkungaland<sup>20</sup>, dit föreningar, företag och organisationer kan vända sig för att söka medel till olika utvecklingsprojekt. Kommunen beslutade under året att fortsätta vara medlem i LEADER Folkungaland även nästa programperiod 2023-2027.

Kommunen ger stöd till kommersiell service på landsbygden, företrädesvis till livsmedelsförsörjning, men även andra kompletterande tjänster. Under 2021 har förslag till ny serviceplan plan arbetats fram. Kommunfullmäktige väntas besluta i ärendet under senhösten 2022.

Näringsliv- och tillväxtstaben på Kommunledningsförvaltningen rapporterar att de höll cirka 15 företagsmöten i kommunens omland under 2021. På grund av pandemin skedde dessa fortsatt i mindre omfattning samt flera i digital form. Staben har under året i nära samverkan med Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen avslutat det Strategiska Näringslivsrådets (SNLR) projekt ”Boendemiljöer i omlandet”. Det vidare arbetet utifrån projektet omhändertas nu inom Miljö- och Samhällsbyggnadsförvaltningen, bland annat i form av den landsbygdsportal på kommunens webbsida, som tidigare omnämnts.

Vidare har staben även under 2021 deltagit vid samverkansmöten med kommunens miljökontor, tillsammans med länsstyrelsen, rådgivarföretag, LRF och förtroendevalda lantbrukare, för att utvärdera och utveckla tillstånds- och tillsynsarbete gentemot de gröna näringarna. Arbetet beskrivs ha kommit långt. Staben rapporterar att när arbetsåret 2021 summerades, lyfte LRF Linköpings

---

<sup>20</sup> LEADER Folkungaland är en ideell förening i Östergötland. De kommuner som är medlemmar är Finspång, Linköping, Mjölby, Motala, Vadstena, Åtvidaberg och den västra delen av Norrköping. Folkungaland är ett av 48 leaderområden i Sverige och dryga 2000 liknande grupper i hela Europa. Folkungaland finansieras av deltagande kommunerna och Europeiska Jordbruksfonden.

kommun som ett särskilt gott exempel på hur nära samverkan ökar förståelsen mellan olika intressenter och parter. Näringsliv- och tillväxtsstaben har också haft kontinuerliga digitala möten/mejl- och telefonkontakter med företagare och företagareföreningar på landsbygden inom den ordinarie funktionen ”Företagsservice”.

### *Besöksnäring på landsbygden*

Visit Linköping anger att bolagets besöksnäringssuppdrag från Linköpings kommun generellt sett har genomförts enligt plan, med fokus på att underlätta återhämtningen av besöksnäringen under och efter pandemin. Bolaget har utifrån sitt ordinarie besöksnäringssuppdrag och Kickstart Linköping genomfört flera marknadsföringskampanjer och utvecklingsprojekt för att stimulera nya reseanledningar och produkter. På landsbygden innebär det bland annat att bolaget har projektlett Kinda kanals 150-årsfirande och under 2021 offentliggjordes planer på en båtlinje från Linköping city till Bergs slussar. Från Visit Linköping framförs att man även arbetar med att lyfta lokala förebilder på landsbygden inom besöksnäringen, inte minst då det gäller miljömässigt hållbara lösningar. Besöksnäringar på landsbygden skulle kunna beskrivas närmare.

### *Bredbandsutbyggnad*

I Tekniska Verkens Måluppfyllelse- och rapport 2021 står det att regeringens vision är att alla i Sverige ska vara helt uppkopplade år 2025. Vidare att tillgång till en bra uppkoppling skapar förutsättningar för att bo och verka i hela landet, samt skapa tillväxt och innovativ produktion. För att motverka digitalt utanförskap gör Utsikt Bredband en omfattande utbyggnad av bredband via fiber i glesbebyggda områden.

Tekniska Verkens dotterbolag Utsikt bredband AB rapporterar att de har erbjudit alla fastigheter på landsbygden, med undantag för ett fåtal mycket otillgängliga byggnader, en fiberanslutning. Bolaget bedömer att utbyggnaden till stor del är klar. Av totalt 3 500 planerade anslutningar återstår cirka 500 installationer, bland annat i området runt Ulrika. De som återstår förväntas kunna anslutas i år och i början av 2023.

Nyttillkomna intresseanmälningar utanför de områden där utbyggnaden nu pågår eller är planerad, kommer att kunna anslutas först *efter* att den första stora utbyggnaden är klar. Någon tidpunkt eller arbetsmetod för sådana anslutningar anges inte.

#### 4.7.3 Vad har arbetet bidragit till?

##### *Att bygga och bo på landsbygden*

För Linköpings omland (utanför staden) har följande resultat uppnåtts:

- Detaljplan i Ekängen för Näsby 5:55 har antagits. Planen möjliggör 230 bostäder.
- En markanvisningstävling för 108 bostäder har avslutats i

### Vikingstad.

Vidare har arbetet med Ingeboringen i Skeda Udde påbörjats i början av 2021. En ny gång- och cykelbana är färdig att användas för gång- och cykeltrafik.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen redovisar att två detaljplaner som berör landsbygden vunnit laga kraft, hösten 2021:

- Slaka skola med 8 bostäder.
- Bestorp med 10 bostäder.

Genom områdesbestämmelser för Landeryd har dessutom beredskap skapats för cirka 30 nya bostäder på landsbygden och under året har 54 småhus färdigställts på landsbygden och i småorterna.

I bygg- och miljönämndens verksamhetsberättelse 2021 konstateras det att trenden med en stor mängd förhandsbesked avseende byggande av småhus på landsbygden fortsätter. Det gör att småhusbyggandet på landsbygden ser ut att accelerera, en utveckling som kan ses i hela landet.

Enligt uppgift från bygglovskontoret kan exakt antal bygglov för enskilda småhus på landsbygden inte särredovisas, men uppskattningsvis beviljades bygglov för ungefär 200 småhus på landsbygden 2021.

### *Likvärdig tillgång till kultur och idrott*

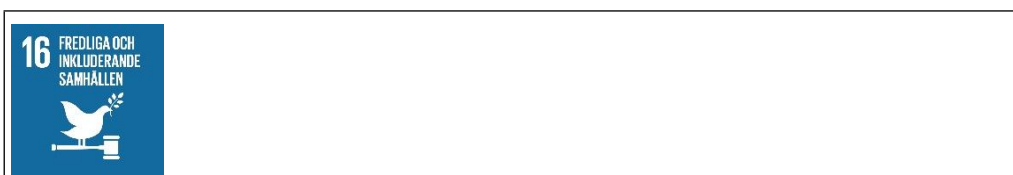
Utifrån underlag från Kultur- och fritidsnämnden framgår följande status gällande planerade idrottsanläggningar:

- Ny idrottshall Sturefors. Är klart (2021).
- Ny idrottshall i Vikingstad. Är klart (2022).
- Ny idrottshall i Lingham. Markfrågan ses över.
- Ny konstgräsplan i Lingham. Är klart (2021).
- Konstgräsplan i Ekängen. Är klart (2019).
- Motionsspår i Ekängen. Planeras vara klart 2022.
- Konstgräsplan och friidrottsanläggning i Ljungsbro. Är klart (2022)

### *Övergripande*

Generellt sett är det inte alltid som nämnders/förvaltningars verksamhet och resultat beskrivs uppdelat för staden respektive för landsbygden med dess omland. Det innebär att det ofta är svårt att värdera i vilken grad verksamheterna bidrar till de kommunövergripande målen för området.

## 4.8 Nationella minoriteter



Området kopplar i första hand till det globala målet:

- nr 16 *Fredliga och inkluderande samhällen.*

Området berör främst de kommunövergripande målen:

- *Stark gemenskap och människor i arbete*

- *Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv.*

#### 4.8.1 Hur styrs arbetet?

Linköpings kommun har sedan tidigare arbetat aktivt med två av Sveriges nationella minoriteter: romer och sverigefinnar.

Insatser riktade mot den romska minoriteten finns redovisade i *Handlingsplan för romsk inkludering* som sträcker sig mellan åren 2018-2021 där aktiviteter genomförs av flera olika förvaltningar. Därmed har året 2021 varit det sista året för handlingsplanen, som därefter helt kommer att ersättas av *Riktlinjer för Linköpings kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter* som antogs av kommunstyrelsen 2020. Riktlinjerna berör samtliga fem nationella minoriteter och utgår från den gällande lagstiftningens krav på insatser inom områdena Inflytande och delaktighet, Information och myndighetskontakt, Språk och kultur samt Äldreomsorg.

#### 4.8.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Under 2021 har pandemin inneburit att en stor del av de insatser som redovisas i ovan nämnda styrdokument inte har kunnat genomföras. Genomförande av samråd med den romska och den sverigefinska minoriteten är en av dessa aktiviteter. Bland genomförda aktiviteter återfinns bland annat följande delar:

- Uppmärksammande av högtidsdagar. Under 2021 har uppmärksammandet bestått i flaggning och nyhet på webben.
- Ordinarie uppdrag inom exempelvis Social- och omsorgsförvaltningen, där Vårt Nygårds romska brobyggare utifrån gällande restriktioner arbetat med den romska minoriteten. Många aktiviteter har emellertid ställts in.
- Ordinarie uppdrag inom exempelvis Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen, framför allt gällande arbetet med att tillgodose behov av modersmåls lärare.

#### 4.8.3 Vad har arbetet bidragit till?

Såväl den romska som den sverigefinska minoriteten har påverkats av att insatser inte kunnat genomföras på grund av coronapandemin under 2021. Detta avser dels samråd, men även många ordinarie aktiviteter kopplade exempelvis till Vårt Nygårds verksamhet.

Eftersom handlingsplanen för romsk inkludering gäller till och med 2021 och enligt beslut ska följas upp i samband med att den avslutas, har involverade förvaltningar redovisat genomförda insatser för åren 2020-2021.

Redovisningen visar att många insatser inte kunnat genomföras på grund av

pandemin. Det fortsatta arbetet med nationella minoriteters rättigheter behöver därmed få en omstart som framför allt fokuserar på nya samråd.

## 4.9 Samverkan med civilsamhället


Området kopplar i första hand till det globala målet - nummer 16: <i>Fredliga och inkluderande samhällen</i>
Området berör huvudsakligen de kommunala målen: - <i>Stark gemenskap och människor i arbete</i> - <i>Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv</i> - <i>Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum.</i>

### 4.9.1 Hur ser styrningen av arbetet ut?

Samverkan med civilsamhället i Linköpings kommun sker på många olika sätt inom kommunens nämnder och förvaltningar, där den största samverkan finns inom Kultur- och fritidsnämnden, Social- och omsorgsnämnden och Äldrenämnden. De flesta nämnder delar ut någon form av föreningsbidrag och har även ytterligare samverkansformer. Övergripande strukturer/ramar för kommunens samverkan med civilsamhället är *Program för kommunens samverkan med den idéburna sektorn* och *Överenskommelse mellan den idéburna sektorn och Linköpings kommun*.

Överenskommelsen togs fram 2012 av kommunen och sektorn gemensamt och bygger textmässigt i stort på den nationella överenskommelsen med samma uppbyggnad kring olika principer för hur kommunen och sektorn har kommit överens om att samverkan bör ske. Syftet med överenskommelsen är:

- att stärka samverkan mellan kommunen och den idéburna sektorns organisationer för demokratisk förankring och vitalisering
- att stärka organisationernas självständighet och möjlighet att ge röst åt och bilda opinion för sina intressen
- att underlätta lokal utveckling i stadsdelar och kommundelar
- att utveckla möjligheterna för den idéburna sektorns organisationer att utgöra viktiga aktörer inom välfärdsutvecklingen

111 föreningar har i dagsläget undertecknat överenskommelsen, men utvärdering av överenskommelsen har visat att modellen för samverkan kan behöva uppdateras och i större utsträckning möjliggöra och ge stöd åt även mera kortsiktiga ideella engagemang. Under 2019 och 2020 påbörjades arbetet med översynen av program och överenskommelsen men har blivit fördröjt med anledning av pandemin och att resurser har behövt användas till arbete kopplat till pandemin. Översyn planeras att återupptas hösten 2022. Ett behov kvarstår i



att hitta gemensamma ingångar för civilsamhället att höra av sig till kommunen.

Med utgångspunkt i Programmet och Överenskommelsen antogs 2018 *Riktlinjer för samordning av initiativ från civilsamhället* av Kommunstyrelsen. Riktlinjerna reglerar hur det interna arbetet i kommunen gällande samverkan med civilsamhället ska bedrivas. De frågor som förväntas avhandlas i nätverket är förfrågningar och initiativ från civilsamhället:

- som är av förvaltningsövergripande karaktär,
- där det är otydligt hos vilken förvaltning frågan bäst bör hanteras
- där det är otydligt huruvida förfrågan gäller en kommunal angelägenhet
- vid förfrågningar som kan tjäna på att det finns en bredare kunskap/förankring i den kommunala organisationen

Under 2021 påbörjades ett utredningsarbete med att ta fram ett förslag på hur samordningen av kommunens kontakter med civilsamhället skulle kunna utvecklas. Arbetet pågår fortsatt under 2022.

#### 4.9.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Kommunen samverkar med civilsamhället både i genomförandet av aktiviteter och utvecklandet av verksamhet. Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen har under 2021 påbörjat processen att utveckla ett idrottsgymnasium i kommunal regi. Samverkan har bland annat skett med idrottsföreningar och representanter från idrottsrörelsen i stort. Slutredovisning av uppdraget kommer ske i mars 2022. Kultur och fritidsförvaltningen har genomfört kulturdialoger med föreningsliv och kulturaktörer för ökad delaktighet kring kulturevenemang såsom Kulturveckan, Dansens vecka och Linköping Game Week. Dialogerna ska bidra till att öka utbudet av kreativa aktiviteter.

Coronapandemin har haft fortsatt stora konsekvenser för civilsamhället under 2021. För föreningsidrotten har antalet aktiviteter och medlemmar minskat betydligt. Flera olika stödinsatser har genomförts för att stötta civilsamhället. Det är bland annat särskilt riktade stödinsatser för idrottsrörelsen och kulturaktörer som varit ekonomiskt utsatta på grund av coronapandemin och stöd till RF-SISU Östergötland för satsningar i idrottssvaga områden. Kultur- och fritidsförvaltningen har också utökat föreningars möjligheter att live-sända och live-rapportera från ett flertal idrottshallar genom att erbjuda bättre digitala förutsättningar.

Social- och omsorgsnämnden har under året haft målsättningen att vidareutveckla en god samverkan med civilsamhället och föreningslivet. Under året har två nya IOP:er (Idéburet partnerskap) tagits fram med Friskis och Svettis respektive KFUM och utvärdering av de IOP:er som är framtagna inom förvaltningen har genomförts.

#### 4.9.3 Vad har arbetet bidragit till?

Genom verksamheternas snabba omställningsförmåga har Kultur och fritidsnämnden under absoluta merparten av året ändå kunnat erbjuda linköpingsborna ett fortsatt varierat utbud av kultur-, fritids- och idrottsliv. Genom stödpaket har nämnden bidragit till föreningslivets och professionella kulturaktörers fortsatta fortlevnad.

## 5 Ekonomisk hållbarhet

			
<p>Området kopplar i första hand till de globala målen:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- nummer 3: <i>God hälsa och välbefinnande</i></li><li>- nummer 6: <i>Rent vatten och sanitet för alla</i></li><li>- nummer 11: <i>Hållbara städer och samhällen</i></li><li>- nummer 15: <i>Ekosystem och biologisk mångfald.</i></li></ul>			
<p>Området berör huvudsakligen de kommunala målen:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- <i>Ett klimatsmart Linköping</i></li><li>- <i>Ett företagsamt Linköping</i></li><li>- <i>Hållbar ekonomi</i></li></ul>			

Såväl kommunen, som kommunens medborgare, näringsliv och civilsamhälle, bidrar på olika sätt i arbetet för en ekonomiskt hållbar kommun. Ur ett finansiellt perspektiv arbetar kommunen inom flera områden för att säkerställa ekonomisk hållbarhet.



Definitionen av ett ekonomiskt hållbart Linköping är:

*Ett ekonomiskt hållbart Linköping innebär ett samhälle där de ekonomiska resurserna används på ett sätt som främjar ekologisk och social hållbarhet, där företagsklimatet är gott och där invånarnas ekonomiska välfärd främjas bland annat genom goda möjligheter till utbildning, boende och arbete (utdrag från kommunens hållbarhetspolicy).*

Se även definitioner för cirkulär ekonomi och delningsekonomi under cirkulär resurshantering.

## Hur arbetar kommunen med ekonomisk hållbarhet?

Som definitionen (ovan) av ett ekonomiskt hållbart Linköping anger, så är en viktig del av arbetet med ekonomisk hållbarhet att främja invånarnas ekonomiska välfärd genom goda möjligheter till bland annat boende. Stångåstaden är kommunens största hyresvärd, och utifrån att bolaget ser en risk att prisutvecklingen för att bygga nya bostäder ger för höga kostnader och därmed högre hyror än vad kunderna är beredda, eller kan, betala för sitt boende genomförs olika insatser. Bland annat sker kontinuerligt leverantörsdialoger för diskussioner kring hur samverkan kan ske för att bygga smartare både miljömässigt och ekonomiskt.

Det är också viktigt att kommunens ekonomi sköts noggrant för att säkerställa att kommunala kärnuppdrag inom exempelvis vård/omsorg, utbildning, vatten- och avloppsfrågor med mera kan utföras. Kommunens likviditet, det vill säga möjlighet att betala löpande verksamhetskostnader, bevakas löpande och säkerställs långsiktigt genom en väl tilltagen checkkredit, lånemöjligheter via certifikat och obligationer samt lån från Kommuninvest. Dessutom kan stora delar av kommunens placeringar på några få dagar omvandlas till likviditet.

### 5.1 Grönt ramverk

#### 5.1.1 Hur ser styrningen av arbetet ut?

Linköpings kommun och de större kommunalägda bolagen bildade för ett par år sedan den så kallade Linköpingsgruppen, där tanken är att öka samarbetet med fokus på hållbara investeringar. Linköpingsgruppen har tagit fram kriterier för så kallade gröna obligationer, vilket är ett slags lån där pengarna bara får användas till investeringar som är klassade som gröna enligt en särskild definition. Det innebär att de ska bidra till en hållbar utveckling med låg klimatpåverkan. För att en investering ska klassas som grön ska den stödja kommunens hållbarhetsmål och uppfylla något av följande syften;

- minska utsläppen av växthusgaser
- anpassa verksamheten till klimatförändringar
- främja andra miljöfrågor än klimatet.

Lån under det gröna ramverket förväntas öka efterfrågan på koncernens obligationer och därmed ha en positiv påverkan på finansieringskostnaden på lång sikt.

Kommunens placeringar präglas av långsiktighet. Placeringarna baseras på en strategi där avkastning på lång sikt optimeras utifrån en vald risknivå. Kommunens finansregler stödjer också mål om långsiktig hållbarhet då reglerna säkerställer en strukturerad finansverksamhet med kontroll på de olika finansiella risker som kommunen exponeras mot.

Finansreglernas hållbarhetskriterier kompletterar den finansiella riskhanteringen genom direktiv om att välja bort riskfyllda sektorer som till

exempel fossila bränslen och andra kontroversiella verksamheter; produktion av exempelvis massförstörelsevapen, pornografi, tobak och annat.

### 5.1.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Enligt beskrivning ovan så både lånar och placerar kommunen pengar. Under 2021 har Linköpingsgruppen ökat de gröna lånen, men kommunens gröna placeringar har minskat något. Linköpings kommun emitterade sin första gröna obligation på 500 miljoner kr under 2021 för att finansiera bygget av simhallen. Obligationen sträcker sig till maj 2026.

Under 2021 har också Tekniska verken finansierat delar av sin vindkraftsutbyggnad med hjälp av en grön obligation. Obligationen är på 250 miljoner kronor och sträcker sig till september 2023.

### 5.1.3 Vad har arbetet bidragit till?

Totalt, sedan uppstart, har Linköpingsgruppen emitterat 3 100 miljoner kronor i gröna obligationer varav Stångåstadens andel är 750 miljoner kronor. Under 2021 tillkom 900 miljoner kr. Lejonfastigheter har emitterat tre gröna obligationer och har nu en total grön investeringsvolym på 600 miljoner kronor för nybyggnation, som har eller kommer att certifieras enligt Miljöbyggnad silver, vilket är en mycket bra grund för att en byggnad ska ha en så låg klimatpåverkan som möjligt.

## 5.2 Upphandling

### 5.2.1 Hur ser styrningen av arbetet ut?

Varje år köper Linköpings kommun in varor och tjänster för runt 4 miljarder kronor. Som en grund för arbetet finns en politiskt beslutad upphandlingspolicy och riktlinjer för upphandling. Kommunen arbetar för en miljö- och klimatmässigt samt socialt hållbar utveckling genom bland annat kravställning vid upphandling.

### 5.2.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Lejonfastigheter ska bygga och hyra in verksamhetslokaler i enlighet med aktuella miljöcertifieringsnormer och aktivt verka för resurseffektivisering och miljöanpassning av fastigheter samt av egna och upphandlade verksamheter. Enligt beslut från 2020 ska all nybyggnation projekteras för certifiering enligt Miljöbyggnad Silver vilket innebär aktiva miljöval under hela byggprocessen. Under 2021 pågick ett arbete med 15 projekt utifrån dessa krav. I januari 2021 blev Tinnerbäcksbadet först ut att certifieras enligt Miljöbyggnad Silver, och i maj belönades Färgeriet i Ebbepark med motsvarande certifikat.

Tekniska Verken har under 2021 anslutit sig till Linköpings kommuns nya ramavtal om återbruk av möbler och inredning. Avtalet ger möjlighet att avropa tjänster som innebär att skrivbord, stolar, mattor, gardiner med mera

som inte längre behövs, men som är i gott skick, kan lämnas för återbruk till skolor och andra offentliga miljöer. Genom avtalet kan också återbrukade möbler köpas in till den egna verksamheten. Under året har inköpsavdelningen utökats med en ny roll, verksamhetsnära upphandlare. Dessa upphandlare jobbar särskilt nära affärsområden som gör många och stora inköp. Tanken är att de snabbt ska kunna hjälpa affärsområdena med såväl avtalsfrågor som att optimera inköp, identifiera relevanta hållbarhetskrav och hitta rätt i den lagstiftning som gäller upphandlingar. Under 2021 har processen med uppföljning av de krav som ställs på leverantörerna utvecklats. Fem djupgående leverantörsuppföljningar inom de viktigaste inköpsområdena har genomförts. Syftet var att följa upp om leverantörerna uppfyller de krav Tekniska verkens ställer inom hållbarhet.

I syfte att motverka och begränsa användandet av oseriösa aktörer inom byggbranschen ska Stångåstaden och Lejonfastigheter begränsa användningen av entreprenadskedjor i byggprojekten samt att huvudentreprenaden ska fullgöra kontroll av att underentreprenören erlägger skatt. Lejonfastigheter antog 2017 en ansvarskod för leverantörer som ligger till grund för deras arbete för ett hållbart leverantörsled. Lejonfastigheter upprättar årligen en handlingsplan för hur många och vilka leverantörer som ska revideras under året utifrån risk, självvärderingsenkät och ekonomisk volym på avtalet. Utöver revisionerna genomför bolagets hållbarhetssamordnare besök på olika byggprojekt för att kontrollera att entreprenörerna och deras underentreprenörer följer ställda krav.

Stångåstaden upphandlar i regel en huvudentreprenör för större entreprenader och från och med 2019 har det inarbetats nya krav på att huvudentreprenören max får anlita underentreprenörer i två led. Stångåstaden ställer i upphandlingen bland annat krav på att Entreprenören vid var tid ska ha en uppdaterad förteckning som uppvisar komplett underentreprenörsorganisation. Om Huvudentreprenören är försenad med redovisningen utgår vite. Bolaget arbetar förebyggande på nationell nivå tillsammans med Sveriges Allmännyttan för att säkerställa justa villkor på byggarbetsplatser. Ett arbete pågår även på lokal nivå tillsammans med övriga kommunala bolag, flera myndigheter, Byggföretagen och ett antal stora entreprenadföretag för att samverka kring frågan.

Som ett led i att skapa sysselsättning ställer Stångåstaden sociala krav i upphandlingar, till exempel krav på att entreprenörer ska anställa personer som står långt från arbetsmarknaden.

### 5.2.3 Vad har arbetet bidragit till?

Det övergripande arbetet på central nivå har lett till utvecklade miljö- och energikrav i prioriterade upphandlingar.

Samhällsbyggnadsnämnden har hållbar upphandling som nämndmål. För 2021 redovisar nämnden att andelen upphandlingar med hållbarhetskrav uppgår till 94 procent och andelen förnybart bränsle utifrån ställda miljökrav i relevanta upphandlingar, uppgår till 89 procent (målvärde 100 procent).

## **6 Bilagor**

Bilagor till hållbarhetsrapporten utgörs av:

- Rapport över idéburna aktörers initiativ och medverkan av kommunala välfärdstjänster 2020-2021, KS 2017-121
- Uppföljning av måluppfyllelse för Koldioxidneutralt Linköping 2025, Biläggs i denna rapport

## Uppföljning av måluppfyllelse för Koldioxidneutralt Linköping 2025 för år 2019 och 2020

### 1. Bakgrund

2012 antog kommunfullmäktige i Linköpings kommun målet om att kommunen som geografisk yta ska vara koldioxidneutral 2025 som ett led i att bidra till en minskad global klimatpåverkan. Målet är högt prioriterat inom kommunkoncernen och har en bred politisk förankring. En definition av målet togs fram 2012, vilken bland annat innehöll avgränsningar samt tre indikatorer som skulle möjliggöra att följa utvecklingen för målet.

Under 2020 genomfördes en utvärdering av de beräkningsgrunder som tillhör målet. Kommunstyrelsen beslutade den 9 juni 2020 § 188 att fastställa de justerade beräkningsgrunderna. Justeringarna omfattade bland annat ett tydliggörande av definitionen av målet där vikten av energieffektivisering belystes, en förändring i indikatorerna samt förtydligande av de kompensande åtgärderna.

Denna uppföljning redogör för nuläget för både 2019 och 2020 utifrån indikatorerna samt redovisar den samlade statistiken för hur måluppfyllnaden ser ut. Statistiken som beräkningarna är grundade i har en nationell fördröjning på ca 1,5 år. Uppföljningen för 2020 är framtagen utifrån de justerade beräkningsgrunderna. Det innebär att utsläpp från förbränning av Linköpings hushållsavfall nu presenteras som en egen sektor vad gäller koldioxidutsläpp.

#### 1.1 Linköping koldioxidneutralt 2025

Nedanstående text beskriver vad målet om att Linköpings kommun ska vara koldioxidneutral 2025 innebär (efter 2020 års justeringar).

*”Koldioxidneutralitet innebär att Linköpings kommun som geografisk yta inte tillför atmosfären något nettotillskott av koldioxid. Det sker genom att reducera de egna utsläppen så mycket som möjligt och använda kompensation för att balansera återstående utsläpp. Att verka för energieffektiviserande åtgärder ska prioriteras då det har en central betydelse för uppfyllandet av målet. Detta oavsett vilken energikälla eller energibärare som används.”*

Enligt denna beskrivning ska Linköpings kommun 2025 inte tillföra något nettoutsläpp av koldioxid. Det betyder att det kommer att finnas utsläpp kvar 2025, men att kompensation ska ske för att ”neutralisera” de återstående utsläppen efter att de reducerats så mycket som möjligt. Begreppet kompensation finns också definierat.

Som kompensation för att balansera återstående utsläpp ingår produktion/försäljning av el och biogas enligt nedanstående avgränsningar:

1. El som producerats *inom* Linköpings kommun (oavsett producent). Elen ska vara förnybar (sol, vind, vatten) alternativt vara producerad från förnybara energikällor eller avfall (el från kraftvärme).



2. El som producerats *utanför* Linköpings kommuns gränser. Elen ska vara förnybar alternativt vara producerad från förnybara energikällor eller avfall. Den el som räknas med ska vara producerad av Linköpings kommunala bolag.
3. Biogas som producerats av Linköpings kommunala bolag såld utanför kommunens gränser

Inriktningen är därför att kommunen ska bli mer än självförsörjande på förnybar och/eller resurseffektiv el och biogas, så att producerad el och biogas som överskrider kommunens behov kan användas någon annanstans och där minska behovet av fossila bränslen.

Med förnybar och/eller resurseffektiv el avses här el från solelanläggningar, vattenkraftverk, vindkraftverk och el producerad i kraftvärmeverk.

I den nu rådande definitionen poängteras energieffektivisering som verktyg i måluppfyllelsen. Energieffektivisering i fastigheter bör oavsett energislag ske så långt som det är motiverat, så länge det inte leder till ökad klimatpåverkan.

Vid prioritering av energieffektiviseringsåtgärder ska åtgärder fokuseras till att minska rätt typ av energi sett till klimatpåverkan och primärenergi snarare än köpt energi.

Inom fjärrvärmeområdet eller i dess närhet ska i första hand fjärrvärme användas.

I särskilda fall, såsom vid genomförande av innovations- och utvecklingsprojekt eller om byggnadstekniska förutsättningar kräver det, kan andra energilösningar användas. Detta gäller även i fall där större merkostnader annars kan uppkomma för aktuell fastighet.

Produktion av förnybar el ska eftersträvas och övervägas ur ekonomiskt och/eller klimatperspektiv vid nyproduktion och vid renovering av fastigheter.

## 1.2 Avgränsningar

Utifrån beslutet från 2012 (samt justeringar från 2020) finns följande avgränsningar angivna för målet<sup>21</sup>:

1. Koldioxidneutralitet innebär att Linköping inte tillför atmosfären något nettotillskott av koldioxid. Det sker genom att reducera de egna utsläppen så mycket som möjligt och använda kompensation för att neutralisera återstående utsläpp.
2. Avgränsningen för "en koldioxidneutral kommun" är kommunens geografiska yta.
3. Basåret för nulägesredovisning och beräkning av måluppfyllelse rörande koldioxidneutralitet är år 2009

---

<sup>21</sup> Ärende KS 2018-963, *Översyn och justering av beräkningsgrunder för koldioxidneutralt Linköping 2025*

*Kommentar: Basåret 2009 har valts med anledning av att det var det senaste året med tillgänglig statistik vid tidpunkten när arbetet med nulägesanalys påbörjades. Det var även det år som Energimyndigheten angav som basår för energikartläggning av den egna verksamheten, inom ramen för det energieffektiviseringsstöd som fanns 2010-2014.*

4. Utsläpp som genereras av trafikarbetet på E4:an och som inte har start- och/eller slutpunkt i Linköping undantas. De utsläpp som genereras från den trafiken bedöms vara svår att påverka från enbart kommunalt håll.
5. Utsläpp som medborgare och verksamheter genererar utanför kommungränsen (exempelvis vid tjänste- och semesterresor) undantas.
6. Utsläpp som uppkommer utanför kommungränsen vid produktion av varor och tjänster som konsumeras i Linköping undantas.

Linköpings kommun anser att det är av stor vikt att följa utvecklingen av och i görligaste mån medverka till att även minska utsläppen som uppkommer utanför den geografiska ytan vid produktion av varor och tjänster men som konsumeras i kommunen, samt utsläpp som medborgare och verksamheter genererar utanför kommungränsen.

Linköpings kommun betonar också vikten av att genomföra och följa upp energieffektiviseringsåtgärder. Detta gäller även då förnybar energi används.

Linköpings kommun strävar efter att arbeta utifrån avfallstrappan och i linje med en cirkulär ekonomi. Det innebär i praktiken att avfallsmängder från hushåll och verksamheter ska minimeras, produkter ska återanvändas i största möjliga omfattning och materialåtervinningen ska öka.

### 1.3 Indikatorer

Indikatorer för att följa målet är:

#### 1.3.1 Elkvot

Indikatorn anger självförsörjningsgraden av el enligt ovanstående definition för kompensation och mäts i procent. Vid 100 procent är Linköping (geografiska ytan) helt självförsörjande vad gäller sådan el. I den totala elanvändningen (slutanvändning hos kund) ingår elanvändningen<sup>22</sup> i kommunen inklusive de förluster som sker i elnätet i kommunen vid distribution.

Indikatorn Elkvot beräknas enligt följande ekvation:

$$= \frac{\text{Den totala elproduktionen inom och utanför Linköpings kommuns gränser enligt ovanstående definition för kompensation}}{\text{Total elanvändning i Linköpings kommun}}$$

<sup>22</sup> De kunder i Västerlösa som inte är anslutna till någon av de tre stora elnätsägarna (Tekniska verken, EON eller Vattenfall) ingår inte på grund av att dessa inte går att särskilja ur ett större geografiskt område.

### 1.3.2 Avfallskvot

Indikatorn ger en möjlighet att följa utvecklingen av hanteringen av Linköpings kommuns hushållsavfall. Om värdet ökar indikerar det en förflyttning högre upp i avfallshierarkin. Högsta möjliga värde är 1 vilket innebär att endast hushållsavfall som är materialåtervinningsbart, rötningsbart, komposterbart och användbart i konstruktioner genereras och att denna hantering sker fullt ut. Indatan till indikatorn Avfallskvot utgörs av basindikatorer i Avfall webb, vilket är kommunspecifik data över insamlat avfall per person och år.

Indikatorn Avfallskvot beräknas enligt följande ekvation:

$$= \frac{\text{Mängd hushållsavfall som materialåtervinns, rötas eller komposteras (centralt) eller används som konstruktionsmaterial}}{\text{Totalt behandlat hushållsavfall (inkluderar ovan + deponerat och energiåtervunnet avfall)}}$$

Avfallskvoten utgör ett undantag gällande basår i denna rapport. Anledningen till detta, att x-axeln i Figur 2 börjar vid 2014 och inte 2009, är att vi saknar tillförlitlig data till denna indikator före 2014.

### 1.3.3 Koldioxidbalans

Denna indikator beskriver den procentuella andel av koldioxidutsläppen som finns kvar aktuellt år i jämförelse mot 2009.

$$= \frac{\text{Totala utsläpp av koldioxid från alla källor inom Linköpings kommun aktuellt år}}{\text{Totala utsläpp av koldioxid från alla källor inom Linköpings kommun år 2009}}$$

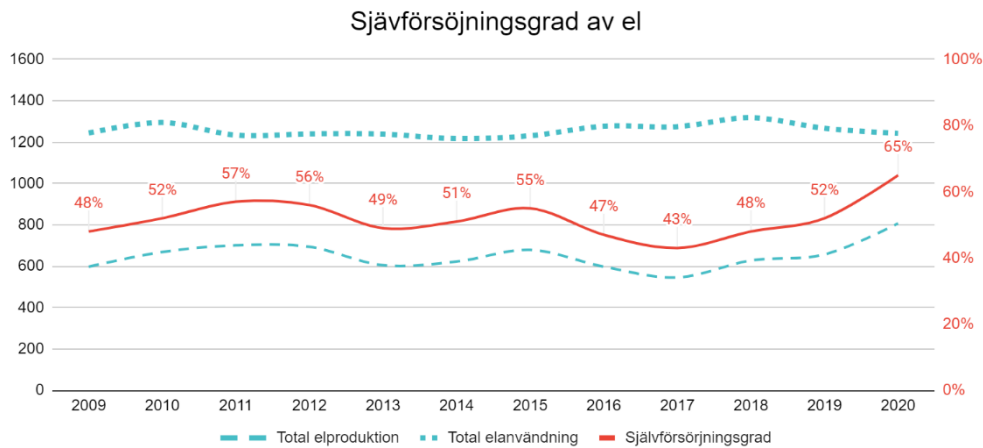
## 2 Uppföljning

Denna uppföljning avser statistik för 2019 och 2020. All statistik för uppföljning av utsläpp i geografin kommer ifrån Statistiska Centralbyrån (SCB), Svensk biogas (biogas och naturgas), elnätsägarna (el) och Tekniska verken (fjärrvärme, fjärrkyla, fjärrånga).

### 2.1 Indikatorer

#### 2.1.1 Elkvot

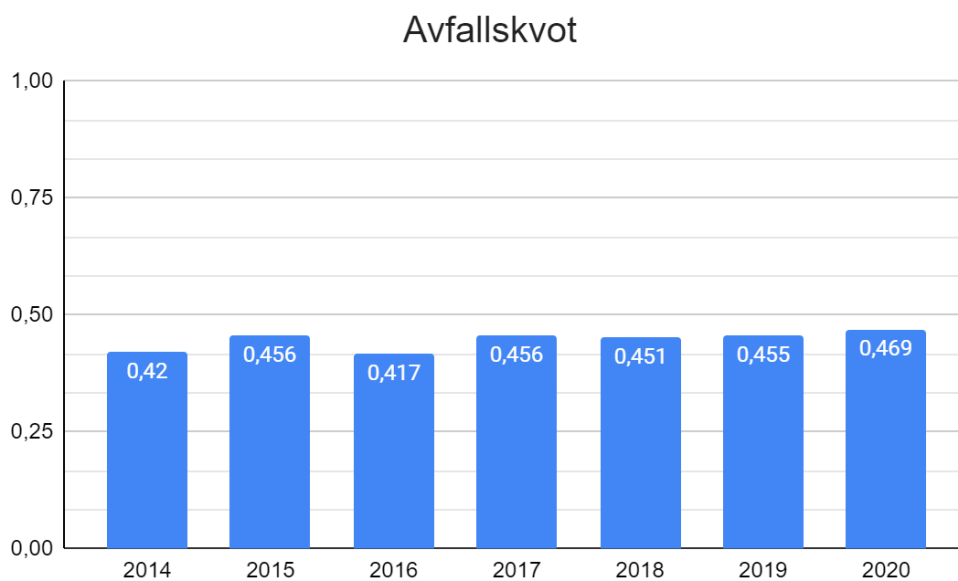
Indikatorn visar att självförsörjningsgraden i Linköpings kommun 2019 var 52 % och 2020 65 %. Utvecklingen sedan 2009 har varierat mellan åren vilket ses i diagrammet nedan och ökat stadigt de senaste åren.



**Figur 1.** Självförsörjningsgrad av el för åren 2009 till 2020.

### 2.1.2 Avfallskvot

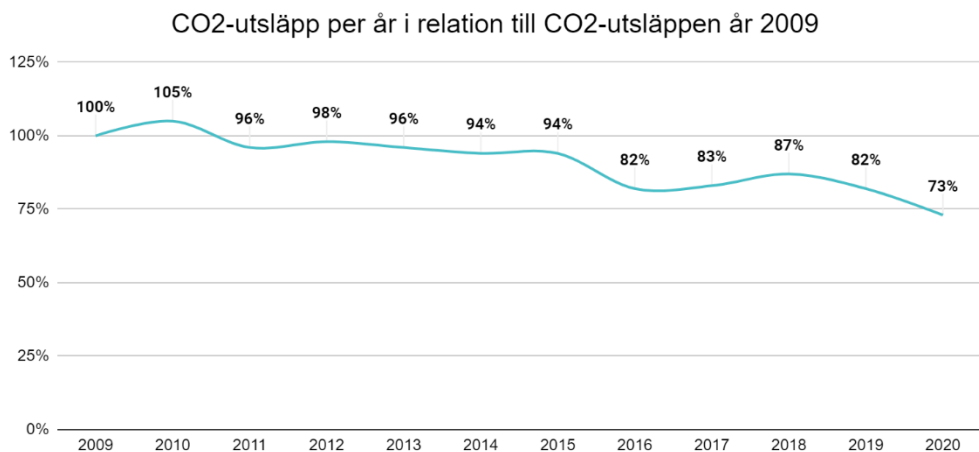
Indikatorn visar att vi i Linköpings kommun materialåtervinner cirka 46 % av allt hushållsavfall som samlas in och behandlas, resterande hushållsavfall energiåtervinns eller deponeras. Andelen har ökat något för 2019 och 2020 jämfört med 2018, men andelen har legat på ungefär samma nivå sedan 2017.



**Figur 2.** Avfallskvoten för Linköpings kommun år 2014 till 2020.

### 2.1.3 Koldioxidbalans

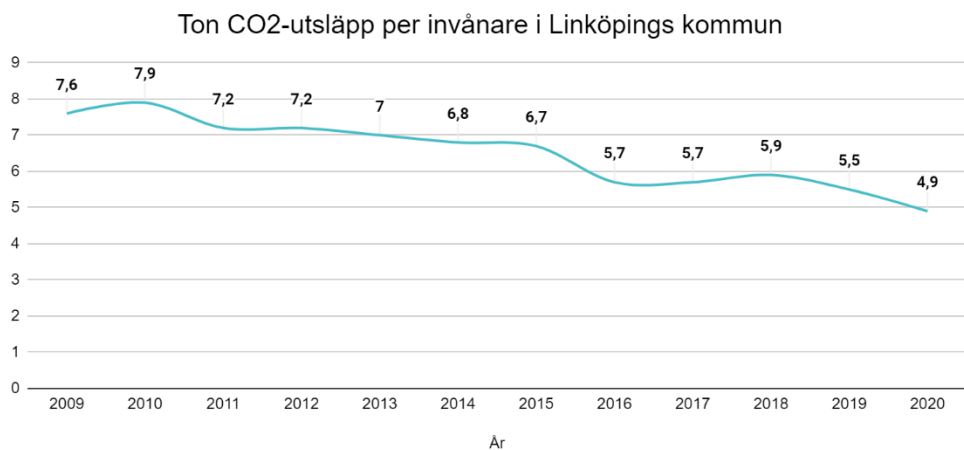
Indikatorn hade för 2019 värdet 82 % och 2020 73 %. Det innebär att en minskning av koldioxidutsläppen har skett med 27 % mellan basåret 2009 och 2020, vilket innebär att 73 % av koldioxidutsläppen finns kvar för det aktuella året. Utvecklingen sedan 2009 går att följa i diagrammet.



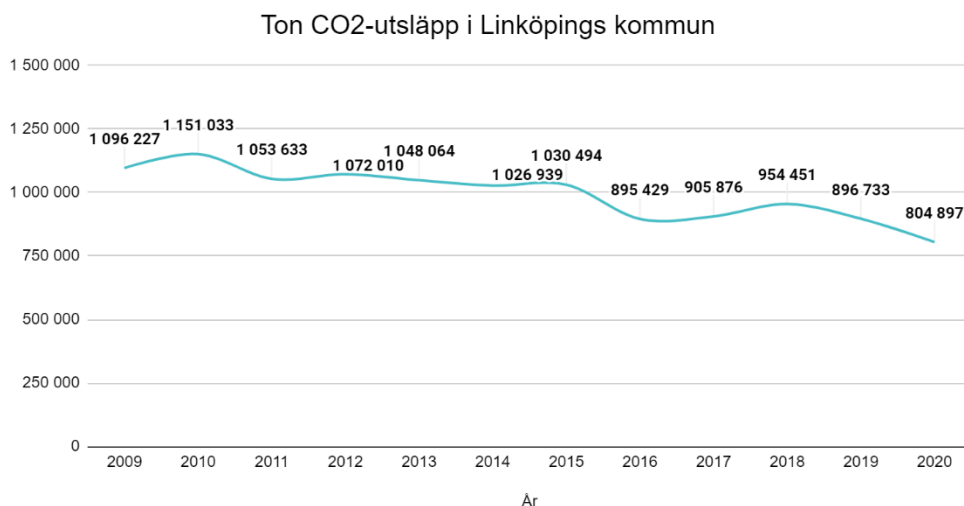
**Figur 3.** Koldioxidutsläpp per år 2009 till 2020 i relation till koldioxidutsläppen år 2009.

## 2.2 Måluppfyllnad

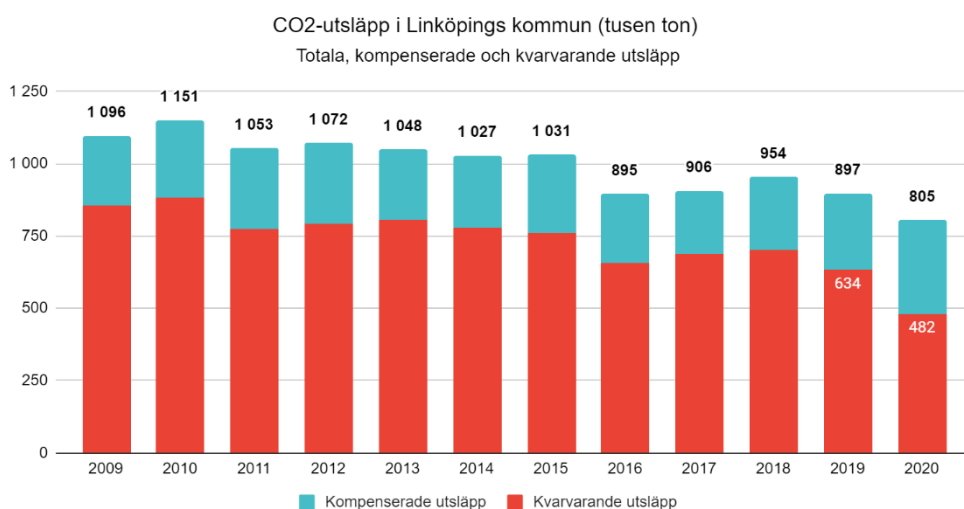
Följande diagram beskriver utvecklingen och nuläget för måluppfyllnaden utifrån olika infallsvinklar där både totala utsläppen och den kompenserande delen finns beräknad. Det finns också en sammanställning över de olika ingående sektorerna och utsläppsnivåerna för dem. För 2020 är det första gången som koldioxidutsläpp från Linköpings kommuns hushållsavfall tas med i beräkningarna för måluppfyllnad.



**Figur 4.** Koldioxidutsläpp i Linköpings kommun per invånare åren 2009 till 2020 (ton).



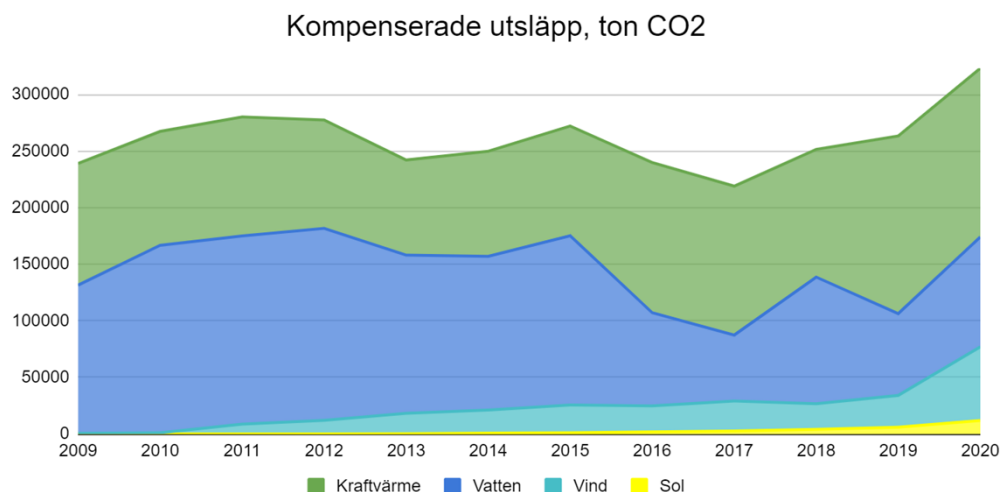
**Figur 5.** Koldioxidutsläpp i Linköpings kommun åren 2009 till 2020 (ton).



**Figur 6.** Koldioxidutsläpp i Linköpings kommun åren 2009 till 2020 uppdelat för totala, kompenserande och kvarvarande utsläpp (ton).

Mellan år 2009 och 2020 har de totala utsläppen minskat med 291 330 ton, eller knappt 27 %. Samtidigt har befolkningen ökat med 19 926 invånare från 144 690 till 164 616 invånare. Det innebär att utsläppen per invånare minskat med cirka 35 procent under tidsperioden, från 7,58 ton per invånare och år till 4,89 ton.

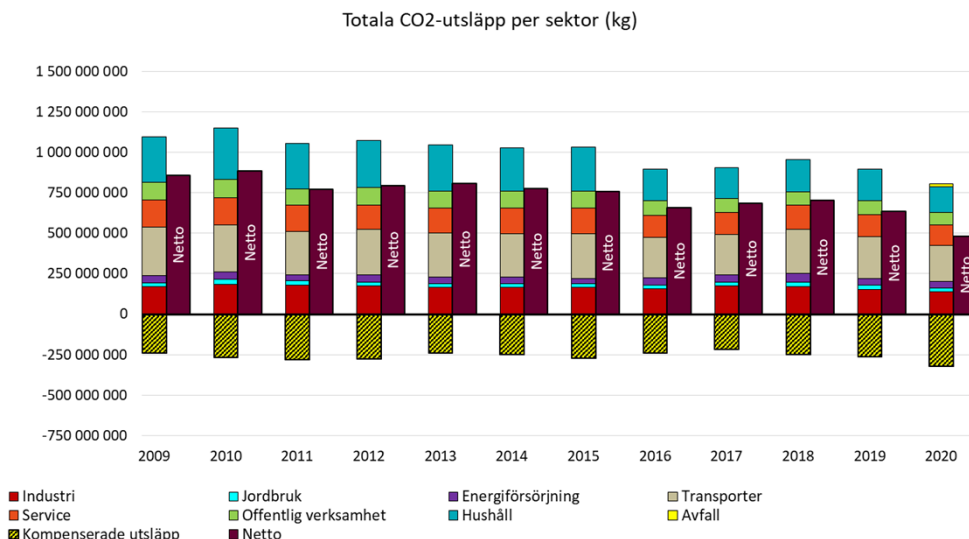
I Figur 7 framgår fördelningen av den förnyelsebara och/eller resurseffektiva elproduktion som står för den kompenserade delen av de totala utsläppen. Produktionen är ökande, med viss fluktuation mellan åren. Störst ökning under 2020 stod elproduktion från sol, vindkraft och kraftvärme för.



**Figur 7.** Kompenserande utsläpp genom förnyelsebar och/eller resurseffektiv elproduktion (ton).

I Figur 8 ges en översikt över utsläppsnivåerna för de olika ingående sektorerna. De kompenserande utsläppen och nettot finns också med. Nedan följer en sammanställning över vad sektorerna innefattar:

Industri	Energianvändning för industrisektorn
Jordbruk	Energianvändning för jordbrukssektorn
Energiförsörjning	Energianvändning för försörjning av el, gas, värme och kyla
Transporter	Energianvändning för transportsektorn (förbrukning av bränslen inklusive el)
Service	Energianvändning för servicesektorn (handel, hotell- & restaurang, post samt övriga tjänster)
Offentlig verksamhet	Energianvändning inom offentlig verksamhet
Hushåll	Energianvändning för hushållssektorn (småhus, flerbostadshus och fritidsbostäder)



Figur 8. Koldioxidutsläpp per sektor (kg).

### 3 Analys och fortsatt arbete

#### 3.1 Vad innebär resultaten?

Uppföljningen av indikatorerna och måluppfyllnaden visar att åtgärder och insatser som gjorts har inneburit en minskning av koldioxidutsläpp inom kommunen, med drygt 35 % per invånare. Samtidigt återstår en stor del av utsläppen.

För 2019 och 2020 syns en tydlig minskning av utsläppen jämfört med tidigare år och minskningarna återfinns främst i sektorerna Transporter respektive Hushåll. En trolig faktor gällande minskade utsläpp inom transportsektorn för 2020 är pandemins påverkan, vilket innebar ett minskat resande. Enligt de nya beräkningsgrunderna från 2020 är det också första året då utsläpp från förbränning av hushållsavfall från Linköpings kommun presenteras, enligt specificering i figur 8. Förbränningen av detta avfall utgör en av de minsta sektorerna, men är viktig att belysa då det finns stor rådighet att materialåtervinna mer avfall och därmed minska mängden som förbränns. Enligt avfallskvoten är det cirka 46 % av avfallet som materialåtervinns och då nivån inte förändrats nämnvärt de senaste åren finns det mycket att vinna av att fokusera mer på ökad materialåtervinning, vilket vidare beskrivs i den kommunala avfallsplan som antogs av Kommunfullmäktige i december 2021.

Under 2020 ökade också mängden egenproducerad förnybar eller resurseffektiv el. Ökningen gäller främst sol, vindkraft och kraftvärme. Gällande vindkraft så invigde Tekniska verken en vindkraftspark i Sunne under 2020, vilket förklarar den ökningen. För solel utgörs en stor del av ökningen av den solcellspark som invigdes i kommunen under 2020. Det går också att utläsa att det finns stora variationer från år till år när det gäller kompenserande utsläpp. Det beror på flera faktorer varav driftproblem för Lejonpannan samt variationer i nederbördsmängd är två viktiga faktorer. Torra innebär till exempel att vattenkraften inte producerar så mycket el som vid ett så kallat



normalår. I framtiden finns det också en osäkerhet kring hur ofta normalår kommer att infalla, då klimatförändringar förväntas leda till större variationer i till exempel nederbördsmängder.

Minskade utsläpp i kombination med ökad kompensation innebär att nettot, dvs. kvarvarande utsläpp för att nå neutralitet till 2025 har minskat betydligt.

Enligt syftet med målet så ska koldioxidutsläppen i Linköpings kommun reduceras så mycket som möjligt och resterande utsläpp ska neutraliseras med hjälp av kompenserande utsläpp. Uppföljningen visar att den positiva utvecklingen mot koldioxidneutralitet hittills har åstadkommit av såväl utsläppsminskningar som via kompensation. Även om uppföljningen visar på en positiv riktning vad gäller att nå koldioxidneutralitet till 2025 så återstår nu enbart ett fåtal år och för att det ska vara möjligt att nå målet behöver arbetet än mer intensifieras framöver vad gäller åtgärder som minskar utsläppen, i samtliga sektorer. Gällande kommande utveckling och effekter av åtgärder fortsätter även nationella styrmedel och riktlinjer att spela en stor roll. Parallellt med utsläppsminskningar är fortsatt arbetet med ökning av kompensation också viktigt för att nå en neutralitet till 2025.

### **3.2 Hur arbetar kommunkoncernen?**

Kommunkoncernen har rådighet att arbeta med de egna utsläppen och en viss rådighet att arbeta för att minska utsläppen i kommunen i övrigt. Det har under många år pågått ett stort antal projekt och insatser inom koncernen för att arbeta för detta mål och det genomsyrar verksamheten genom både styrdokument och ägardirektiv.

Ett begränsat urval exempel på aktuella insatser är:

- Klimat- och energiprogram antaget 1 mars 2022
- Deltagande i projektet "Klimatneutrala städer 2030", Viable Cities
- Solelhandlingsplan
- Energieffektivisering inom kommunens fastighetsbolag
- Linköpingsinitiativet
- Handlingsplan för Linköping koldioxid neutralt 2025
- Insatser inom transporter
- Utveckling och implementering av upphandlingskrav
- Energi- och klimatrådgivning

Flera av åtgärderna förväntas påverka utvecklingen i en positiv riktning. Linköpingsinitiativet är ett nätverk där flera elintensiva bolag i kommunen ingår och detta arbete bedöms exempelvis vara en av flera insatser som kommer att påverka industrisektorns utsläpp i positiv riktning.

Under våren 2022 antogs ett klimat- och energiprogram med utökade målsättningar inom klimatområdet. Programmet identifierar vilka insatsområden som är viktigast för kommunen att arbeta med när det gäller insatser för minskade utsläpp av växthusgaser. Utifrån detta program är nu

nästa steg att ta fram en handlingsplan utifrån kommunens rådighet för att möta målsättningarna i programmet. Arbetet kommer att intensifieras under hösten och handlingsplanen väntas kunna bli beslutad i början av 2023.

Utöver det som sker inom kommunkoncernen pågår naturligtvis en mängd insatser från andra aktörer och invånare i kommunen, med positiv effekt på målet. Det rör allt från individers enskilda val och beteenden, till teknikutveckling, utbildning och bred forskning. Dessa insatser kommer även fortsättningsvis vara mycket viktiga i arbetet framåt.

### **3.3 Vad kan jag som medborgare göra?**

Hushållen står enligt uppföljningen för en stor del av utsläppen även om inte aspekter såsom konsumtion och flyg är inräknade och trots en tydlig minskning av utsläppen mellan 2019 och 2020. Från kommunens sida tillhandahålls energi- och klimatrådgivning vilket är ett bra verktyg för privatpersoner att få rådgivning kring hushållens påverkan på klimatet. Det finns också möjlighet att ta del av mycket inspiration och information via kommunens webbsida.